

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Algemeen ambtsbericht Somalië

Mei 2011

Colofon

Opgesteld door Directie Consulaire Zaken en Migratiebeleid
Afdeling Asiel, Hervestiging en Terugkeer
Den Haag
T- (070) 348 5964

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	Landeninformatie	2
2.1	Basisgegevens.....	2
2.1.1	Land en volk	2
2.1.1.1	Geografie.....	2
2.1.1.2	Somaliërs in en buiten Somalië.....	2
2.1.1.3	Etniciteit.....	2
2.1.1.4	Taal	3
2.1.1.5	Godsdienst.....	3
2.1.2	Geschiedenis	3
2.1.2.1	Federale republiek Somalië	4
2.1.2.2	Somaliland.....	5
2.1.2.3	Puntland	6
2.1.2.4	Sool en Sanaag	7
2.1.3	Staatsinrichting	8
2.1.3.1	Zuid- en Centraal Somalië	8
2.1.3.2	Somaliland.....	9
2.1.3.3	Puntland	9
2.2	Politieke ontwikkelingen	10
2.2.1	Inleiding	10
2.2.2	Zuid- en Centraal-Somalië	10
2.2.2.1	De voornaamste groeperingen.....	10
2.2.2.2	Ideologie van de voornaamste groeperingen	12
2.2.2.3	Ontwikkelingen binnen groeperingen.....	13
2.2.2.4	Ontwikkelingen tussen groeperingen	16
2.2.3	Noord-Somalië	16
2.2.3.1	Somaliland.....	16
2.2.3.2	Puntland	17
2.2.4	Regionale betrokkenheid.....	17
2.2.4.1	African Union Mission to Somalia (AMISOM)	17
2.2.4.2	Arabische Liga	18
2.2.4.3	Ethiopië.....	18
2.2.4.4	Eritrea	18
2.2.4.5	Kenia	19
2.2.5	Internationale betrokkenheid	19
2.2.5.1	De Verenigde Naties (VN)	19
2.2.5.2	De Verenigde Staten	20
2.2.5.3	De Europese Unie	20
2.2.5.4	China	21
2.2.5.5	NAVO	21
2.3	Veiligheidssituatie.....	21
2.3.1	Inleiding	21
2.3.2	Zuid- en Centraal-Somalië	22
2.3.2.1	Mogadishu	22
2.3.2.2	Zuid- en Centraal-Somalië buiten Mogadishu.....	23
2.3.3	Noord-Somalië	24
2.3.3.1	Somaliland, Sool en Sanaag	24

2.3.3.2	Puntland	24
2.3.4	Clanbescherming, criminaliteit en rechtshandhaving.....	25
2.3.4.1	Clanbescherming	25
2.3.4.2	Criminaliteit en rechtshandhaving	25
2.3.5	Wapenhandel en piraterij.....	27
2.3.6	Humanitaire omstandigheden	29
3	Mensenrechten	30
3.1	Juridische context.....	30
3.1.1	Verdragen en protocollen.....	30
3.1.2	Nationale wetgeving.....	31
3.2	Toezicht	31
3.2.1	Nationaal.....	31
3.2.2	Internationaal	32
3.3	Naleving en schendingen	32
3.3.1	Vrijheid van meningsuiting (inclusief persvrijheid)	32
3.3.1.1	Radio, televisie, internet en geschreven pers.....	33
3.3.1.2	Vervolg van journalisten.....	34
3.3.1.3	Vrijheid van vereniging en vergadering.....	34
3.3.2	Vrijheid van godsdienst	35
3.3.3	Bewegingsvrijheid.....	36
3.3.3.1	Reisdocumenten	37
3.3.4	Rechtsgang.....	38
3.3.5	Arrestaties en detenties.....	40
3.3.6	Mishandeling en foltering	41
3.3.7	Verdwijningen en ontvoeringen	41
3.3.8	Buitengerechtigde executies en moorden	41
3.3.9	Doodstraf	41
3.4	Positie van specifieke groepen	42
3.4.1	Minderheden	42
3.4.2	Niet-Somali minderheden	42
3.4.2.1	Bantu's.....	43
3.4.2.2	Benadiri.....	43
3.4.2.3	Beroepsgroepen	43
3.4.3	Specifieke clans.....	43
3.4.4	Vrouwen	44
3.4.4.1	Vrouwen in gebieden onder controle van Al-Shabaab	44
3.4.4.2	Huwelijken.....	45
3.4.4.3	Alleenstaande vrouwen.....	45
3.4.4.4	Seksueel en huiselijk geweld	46
3.4.4.5	Genitale verminking bij vrouwen (vrouwenbesnijdenis)	46
3.4.5	Homoseksuelen	47
3.4.6	Minderjarigen	48
3.4.6.1	Kindsoldaten	48
3.4.6.2	Alleenstaande minderjarigen	49
4	Migratie	50
4.1	Migratiestromen en opvang.....	50
4.1.1	Vluchtelingen	50
4.1.1.1	Kenia	50
4.1.1.2	Ethiopië.....	52
4.1.1.3	Jemen	52
4.1.1.4	Overige landen	53
4.1.1.5	Vluchtelingen en asielzoekers in Somalië	53
4.1.2	Ontheemden	54
4.1.2.1	Zuid- en Centraal- Somalië	54
4.1.2.2	Noord-Somalië	55
4.2	Terugkeer.....	56

4.2.1	Vluchtelingen	56
4.2.2	Ontheemden	56
4.3	Activiteiten van internationale organisaties	56
Bijlage I	LANDKAART (ADMINISTRATIEF)	58
Bijlage II	LANDKAART (CLANS).....	59
Bijlage III	President, premier en ministers van de TFG per november 2011	60
Bijlage IV	SOMALILAND-KABINET per 28 juli 2010	62
Bijlage V	LITERATUURLIJST	64
Bijlage VI	GEBRUIKTE AFKORTINGEN	72

1 Inleiding

In dit algemeen ambtsbericht wordt de situatie in Somalië beschreven, voor zover deze van belang is voor de beoordeling van asielverzoeken van personen die afkomstig zijn uit Somalië en voor de besluitvorming over de terugkeer van afgewezen Somalische asielzoekers. Dit algemeen ambtsbericht is een actualisering van eerdere algemene ambtsberichten over de situatie in Somalië (laatstelijk september 2010). Het algemeen ambtsbericht beslaat de periode 1 september 2010 tot en met 30 april 2011.

Dit algemeen ambtsbericht is gebaseerd op informatie uit openbare en vertrouwelijke bronnen. Bij de opstelling is gebruik gemaakt van informatie van verschillende organisaties van de Verenigde Naties, niet-gouvernementele organisaties, vakliteratuur en berichtgeving in de media. Een overzicht van de geraadpleegde openbare bronnen is opgenomen in de literatuurlijst. Bovendien liggen vertrouwelijke rapportages van Nederlandse vertegenwoordigingen (onder andere te Nairobi, Kenia, Sana'a, Jemen en Addis Abeba, Ethiopië) en rapportages van de Europese Unie (EU) aan dit algemeen ambtsbericht ten grondslag. In het algemeen ambtsbericht wordt veelvuldig verwezen naar geraadpleegde openbare bronnen. Daarnaast wordt de tekst in veel gevallen ondersteund door informatie die op vertrouwelijke basis is ingewonnen.

In hoofdstuk twee wordt ingegaan op recente ontwikkelingen op politiek en veiligheidsgebied. Deze beschrijving wordt voorafgegaan door een beknopt overzicht van de geschiedenis van Somalië. Ook is een korte passage over de geografie en de bevolking van Somalië opgenomen.

In hoofdstuk drie wordt de mensenrechtensituatie in Somalië geschetst, gevolgd door de beschrijving van de naleving dan wel schending van enkele klassieke mensenrechten. Ook wordt in dit hoofdstuk de positie van specifieke groepen belicht, zoals die van minderheden, vrouwen en minderjarigen.

In hoofdstuk vier komen de opvang van vluchtelingen en ontheemden en de activiteiten van internationale organisaties, evenals de positie van de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties (UNHCR), aan de orde.

2 Landeninformatie

2.1 Basisgegevens

2.1.1 Land en volk

2.1.1.1 Geografie

De Republiek Somalië ligt in de Hoorn van Afrika aan de Indische Oceaan (in het oosten) en aan de Golf van Aden (in het noorden). In het westen grenst het aan Ethiopië, in het noordwesten aan Djibouti en in het zuidwesten en zuiden aan Kenia. Met de term 'Somalië' wordt in dit ambtsbericht het grondgebied van de (voormalige) Republiek Somalië aangeduid, dus inclusief Somaliland en Puntland, tenzij anders aangegeven. De belangrijkste steden zijn de hoofdstad Mogadishu, die vrijwel de gehele regio Benadir beslaat, Galkayo (in de centrale regio Mudug), de havensteden Kismayo (in de zuidelijke regio Lower Juba), Berbera (in Somaliland) en Bosasso (in Puntland) en de hoofdstad van Somaliland, Hargeisa¹.

2.1.1.2 Somaliërs in en buiten Somalië

Het aantal inwoners wordt op 9,1 miljoen geschat.² Naar schatting van UNHCR leven ongeveer 661.000 Somalische vluchtelingen in de landen grenzend aan Somalië, inclusief Jemen.³ In Nederland wonen ongeveer 27.000 personen van Somalische afkomst, waarvan circa 20.000 eerste generatie alloctonen zijn.⁴

2.1.1.3 Etniciteit

De meeste bewoners behoren tot de etnische groep van de Somali (85%). In dit rapport wordt de term 'Somali' gebruikt voor leden van de etnische groep van de Somali, terwijl de term 'Somaliërs' wordt gebruikt voor de inwoners van de (voormalige) Republiek Somalië.

De Somali zijn onder te verdelen in twee groepen: de Samaal-groep en de Saab-groep. Deze groepen zijn verder onderverdeeld in vijf clanfamilies.⁵ Tot de Samaal-groep behoren vier clanfamilies die oorspronkelijk leefden van nomadische veeteelt: Issaq, Hawiye, Dir en Darod. Tot de Saab-groep behoren twee clans die oorspronkelijk van de landbouw leefden: de Digil en de Mirifle (samen ook wel Rahanweyn genoemd).⁶

Het woongebied van de Somali omvat buiten Somalië van oudsher ook Zuidoost-Djibouti, Oost-Ethiopië en Noordoost-Kenia. In Somalië komt, naast de Somali, een aantal kleinere groepen voor, die van andere etnische afkomst zijn dan de Somali, zoals de Bantu's, de Benadiri en de beroepsgroepen.⁷ Onder

¹ EIU, februari 2011.

² Ibid.

³ UNHCR *Operation in Somalia Fact Sheet*, maart 2011; *UNCHR Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.

⁴ CBS, gegevens 1 januari 2010, website geraadpleegd op 10 februari 2011.

⁵ Mogelijke verwarring kan ontstaan rond de begrippen clanfamilie en clan. In dit algemeen ambtsbericht wordt de term 'clanfamilie' gebruikt voor de vijf grote afstammingsgroepen (Issaq, Hawiye, Dir, Darod en Rahanweyn; overigens worden de Issaq door sommigen beschouwd als onderdeel van de Dir-clanfamilie (ACCORD, 2009)). Met 'clan' wordt het niveau hieronder aangeduid, zoals bijvoorbeeld de clan Majerteen van de clanfamilie Darod. In veel Engelstalige literatuur en door vele Somaliërs worden deze begrippen en met name het woord 'clan' niet altijd eenduidig gebruikt. Welk niveau van de afstammingsgroep wordt bedoeld met het woord 'clan', moet dan uit de context blijken.

⁶ In Abbink (2009) wordt Rahanweyn als subclan van Digil beschreven. In navolging van Cassanelli (1995), Danish Immigration Service (2000) en Menkhaus (maart 2004) wordt in dit ambtsbericht Digil en Mirifle als een onderverdeling van Rahanweyn gezien. Voor beide geldt dat zij in het algemeen een maatschappelijk zwakkere positie innemen dan de nomadische clanfamilies.

⁷ Zie ook paragraaf 3.4.2 en 3.4.3.

wetenschappers noch onder Somaliërs zelf bestaat volledige overeenstemming over de exacte indeling van de diverse clans en minderheden.

Clanstructuren spelen van oudsher een centrale rol in de Somalische samenleving. Somaliërs kunnen in bepaalde omstandigheden de hulp inroepen van hun clan of van een clan waarmee zij op andere wijze verbonden zijn. Hierbij spelen de volgende punten een rol.⁸

Ten eerste hangt de mate waarin de clan gemobiliseerd wordt af van de situatie. Of een beroep kan worden gedaan op de loyaliteit van de familie, de subclan, de clan of de clanfamilie in een specifieke situatie hangt af van de belangen die op het spel staan van de familie dan wel van de subclan of van nog hogere clanverbanden.⁹ Ook zou clanbescherming beter mogelijk zijn in rurale gebieden dan in urbane gebieden. Voorts zou bescherming van een clan afhankelijk zijn van de middelen die een persoon tot zijn of haar beschikking heeft, waarbij het voorkomt dat hulpbehoevenden worden afgeperst.¹⁰

Ten tweede kan de clanafstamming van een persoon of groep aangepast worden aan veranderde omstandigheden. Clanafstamming moet namelijk niet gezien worden als een vaststaand genealogisch gegeven, maar kan om praktische redenen 'aangepast' worden. Zowel individuen als groepen kunnen aansluiting zoeken bij een andere clan dan de eigen clan. Indien zij geaccepteerd worden, hebben zij de zogenaamde *shegrad*-status; na verloop van tijd raken zij geïntegreerd in de nieuwe clan en passen zij hun stamboom aan om de nieuwe situatie te weerspiegelen.¹¹

Ten derde zijn er naast de banden met de eigen, vaderlijke, clan ook banden met de clan van de moeder, de echtgeno(o)t(e) en eventueel de huwelijkspartners van de kinderen. Op deze banden kan veelal in tijd van nood een beroep worden gedaan.

Ten vierde zijn oude tradities aan verandering onderhevig als gevolg van verstedelijking en oorlogsgeweld. In de steden zijn andere netwerken met leden van verschillende clans van belang geworden naast de eigen clan zoals school- en beroepsgenoten, buurtgenoten, zakenpartners en religieuze ideologie.¹² Door de oorlog zijn tegenstellingen tussen clans echter ook vaak weer aangescherpt.¹³

2.1.1.4 Taal

De officiële landstaal en dagelijkse voertaal in het openbare leven van Somalië is het standaard Somalisch. Daarnaast bestaan verschillende dialecten, zoals Maay en Ashraaf. De meeste dialectsprekers zijn echter ook het standaard Somalisch machtig.¹⁴

2.1.1.5 Godsdienst

Somaliërs hebben in grote meerderheid dezelfde godsdienst: de soennitische islam.¹⁵

2.1.2 *Geschiedenis*

Op 1 juli 1960 werd de onafhankelijke republiek Somalië uitgeroepen. Na een korte periode met een meerpartijendemocratie geleid door een burgerbestuur

⁸ LandInfo, 2 juni 2009.

⁹ Ibid.

¹⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 2 juni 2009.

¹¹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNDP, 2001; ACCORD, december 2009; LandInfo, 2 juni 2009.

¹² UNDP, 2001.

¹³ UNSC, *S/2009/684*, 31 december 2009.

¹⁴ Lamberti, 1986; Lewis, 2009.

¹⁵ ICG, 18 mei 2010.

nam Siad Barre in 1969 de macht over. Siad Barre trok in 1977 ten strijde tegen Ethiopië, hetgeen uitliep op een nederlaag voor Somalië. Na deze nederlaag raakte Somalië in een neerwaartse spiraal van opstand, repressie, militarisme en corruptie. In 1991 vluchtte Siad Barre na een volksoproer, waarna de staat Somalië uiteenviel.

Sinds de val van Siad Barre is de situatie in Somalië chaotisch en vechten verschillende clans en groeperingen met elkaar. De Verenigde Naties (VN) probeerden tussen 1992 en 1995 de humanitaire crisis te verlichten middels de door de Verenigde Staten geleide *United Nations Operation in Somalia* (UNOSOM). Deze operatie liep op een mislukking uit. Ook vredesbesprekingen in de periode 2000-2004 hebben geen einde kunnen maken aan de crisis. Tijdens de vredesbesprekingen in Kenia werd in 2004 de *Transitional Federal Government* (TFG) gevormd. De TFG is er niet in geslaagd controle uit te oefenen over heel Somalië.

2.1.2.1 Federale republiek Somalië¹⁶

Na voortdurende onenigheid binnen de TFG trad Abdullahi Yusuf op 29 december 2008 af als president van Somalië.¹⁷ De leden van de wetgevende macht, het *Transitional Federal Parliament* (TFP) stemden eind januari 2009 in met een uitbreiding van het parlement naar 550 zetels, zoals dat was overeengekomen in de laatste ronde van besprekingen in het kader van het Djibouti-akkoord.¹⁸ Voorheen bestond het parlement uit 275 zetels. Van de extra 275 zetels gingen 200 naar de Djibouti factie van de *Alliance for the Re-liberation of Somalia* (ARS) en 75 naar het maatschappelijk middenveld.¹⁹ Ook werd besloten tot een verlenging van het *Transitional Federal Charter* (TFC), dat in augustus 2009 zou verlopen, met twee jaar.

Na twee stemrondes verkoos het TFP in Djibouti Sheikh Sharif Sheikh Ahmed tot nieuwe president van Somalië. Sheikh Sharif Sheikh Ahmed werd op 31 januari 2009 beëdigd.²⁰ Hij was tot zijn verkiezing tot president de leider van de Djibouti factie van de ARS en hij was voorzitter van de *Union of Islamic Courts* (UIC) tot deze in 2006 door de Ethiopiërs werd verdreven. Sheikh Sharif Ahmed behoort tot de Hawiye-clanfamilie.²¹ De nieuwe president wees Omar Abdirashid Ali Sharmarke aan als nieuwe premier. Sharmarke is de zoon van Abdirashid Ali Sharmarke, voormalig president van Somalië die in 1969 tijdens de coup van Siad Barre werd gedood. De premier behoort tot de Darod-clanfamilie. Sharmarke is opgeleid in de Verenigde Staten en was werkzaam bij de VN.²² Het TFP stemde op 14 februari 2009 in met de benoeming van Sharmarke tot premier.^{23 24}

¹⁶ Voor een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van de Federale Republiek Somalië vanaf het uiteenvallen van de staat in 1991 en het uitbreken van de burgeroorlog tot de uitbreiding van het parlement in januari 2009 wordt verwezen naar de algemene ambtsberichten van juli 2006 en maart 2009.

¹⁷ Reuters, *Somali president quits, Islamist groups clash*, 29 december 2008.

¹⁸ Voor een beschrijving van de voorgeschiedenis van de ondertekening van het Djibouti-akkoord en de bijbehorende overeenkomsten wordt verwezen naar de algemene ambtsberichten van augustus 2008 en maart 2009.

¹⁹ IRIN, *Power-sharing deal reached in Djibouti as TFG split widens*, 26 november 2008.

²⁰ United Nations News Service, *Top UN envoy to Somalia praises 'open and transparent' election of new President*, 31 januari 2009; BBC News, *Islamist elected Somali president*, 31 januari 2009; Garowe Online, *New President Sheikh Sharif sworn-in*, 31 januari 2009.

²¹ BBC News, *Q&A: Somali presidential elections*, 27 januari 2009.

²² Reuters, *Ex-Somali president's son set to become PM*, 13 februari 2009; Global Insight, *Former President's son to be named as new premier*, 13 februari 2009.

²³ Garowe Online, *MPs overwhelmingly approve new PM Sharmake*, 14 februari 2009.

²⁴ Sharmarke was premier totdat hij op 21 september 2010 ontslag nam. Zie ook paragraaf 2.2.2.3.

Op 20 februari 2009 benoemde premier Sharmarke het nieuwe kabinet volgens de 4.5 regel.²⁵ De nieuwe regering is een regering van nationale eenheid, ook wel *Government of National Unity* (GNU) genoemd, bestaande uit de TFG en de ARS-Djibouti. In de meeste gevallen wordt echter nog steeds de naam *Transitional Federal Government* (TFG) gebruikt om deze regering aan te duiden. Het parlement huist in Mogadishu, waar het beschermd wordt door troepen van de *African Union Mission to Somalia* (AMISOM).²⁶ Op 18 april 2009 werd de invoering van de *sharia* door het TFP goedgekeurd.²⁷

2.1.2.2 Somaliland²⁸

Somaliland omvat de regio's Awdaal, Hargeisa (Woqooyi Qalbeed) en Togdheer. De zeggenschap over de regio's Sool en Sanaag wordt door zowel Somaliland als Puntland geclaimd.

Somaliland riep direct nadat Siad Barre werd afgezet in 1991 de onafhankelijkheid uit.²⁹ Hierna volgde een periode waarin het bestuur van Somaliland was georganiseerd in traditionele clanstructuren. In 2001 werd de grondwet van Somaliland in een referendum goedgekeurd. Sindsdien bestaat in Somaliland een meerpartijendemocratie. Toen in 2002 president Egal overleed, werd hij vervangen door toenmalig vice-president Dahir Riyale Kahin. In april 2003 werd Riyale, uitkomend voor de UDUB-partij³⁰, in de eerste presidentiële verkiezingen in Somaliland verkozen tot president voor een termijn van vijf jaar. De eerste parlementaire verkiezingen werden in september 2005 gehouden.³¹

De regeringspartij UDUB en de oppositiepartijen Kulmiye en UCID³² kwamen in oktober 2007 overeen dat de gemeentelijke en presidentsverkiezingen zouden worden uitgesteld van respectievelijk december 2007 en april 2008 tot de zomer van 2008, zodat er voldoende tijd was voor kiezersregistratie.³³ In april 2008 besloot de kiescommissie opnieuw tot uitstel van de verkiezingen, dit keer tot respectievelijk oktober en december 2008.³⁴

Op 9 april 2008 werd er een bomaanslag gepleegd op het parlamentsgebouw van Somaliland. Hierbij vielen geen gewonden.³⁵ Deze aanslag viel samen met de groeiende onenigheid tussen de regeringspartij en de oppositiepartijen over het besluit van de senaat (*House of Elders*) om de ambtstermijn van president Riyale met een jaar te verlengen.³⁶ De regering beschuldigde Kulmiye ervan dat ze achter de aanslag zat.³⁷ De politieke onenigheid werd op 20 mei 2008 voorlopig beëindigd met een akkoord tussen de drie partijen over nieuwe

²⁵ De 4 slaat hier op de vier grote Somalische clanfamilies (Hawiye, Dir (inclusief Issaq; zie voetnoot 5), Darod en Rahanweyn) en de .5 op de alliantie van kleine Somalische clans. Menkhaus, april 2009; Reuters, *Somali PM names militia leader as interior minister*, 20 februari 2009; Garowe Online, *Somalia's new government dominated by former opposition members*, 21 februari 2009; ACCORD, december 2009. Voor de lijst met de leden van dit kabinet, zie bijlage III van het algemene ambtsbericht, maart 2010.

²⁶ Zie paragraaf 2.2.4.1.

²⁷ UNSC, *S/2009/373*, 20 juli 2009; Menkhaus, april 2009; Weinstein, 8 april 2009; VOA, *Somali PM says Islamic law will weaken Islamist insurgency*, 20 april 2009; AP, *Somali lawmakers endorse use of Islamic law*, 18 april 2009; Reuters, *Somali MPs vote to establish sharia law*, 18 april 2009; ANP/AFP, *Somalië introduceert islamitische wetgeving*, 18 april 2009; UNSC, *S/2009/210*, 16 april 2009. Zie ook paragraaf 3.1.2.

²⁸ Voor een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van Somaliland vanaf de onafhankelijkheid in 1991 tot de eerste perikelen rond de data voor de gemeentelijke- en presidentsverkiezingen wordt verwezen naar het algemeen ambtsbericht van augustus 2008.

²⁹ Somaliland wordt echter tot op heden internationaal niet erkend als onafhankelijk land.

³⁰ UDUB is de *Democratic United National Party*.

³¹ EIU, 2008; EIU, november 2009.

³² Kulmiye is de Solidariteitspartij en UCID de *Justice and Welfare Party*. In lijn met de grondwet worden in Somaliland drie partijen erkend; EIU, 2008; EIU, november 2009.

³³ EIU, november 2007.

³⁴ Zie ook paragraaf 2.2.3.1.

³⁵ Garowe Online, *Explosion rocks Somaliland parliament building*, 9 april 2008.

³⁶ Garowe Online, *Somaliland leader gets controversial term extension*, 10 april 2008.

³⁷ Somaliland Times, *Riyale No Longer President After 15 May*, 12 april 2008.

verkiezingsdata. De gemeentelijke verkiezingen en de presidentsverkiezingen werden uitgesteld tot respectievelijk 15 december 2008 en 15 maart 2009.³⁸

Na een problematisch verlopen kiezersregistratie en onenigheid in de kiescommissie in de tweede helft van 2008, werden de gemeentelijke verkiezingen en de presidentsverkiezingen in februari 2009 tot nader order uitgesteld.³⁹ Wel werd in hetzelfde jaar een nieuwe kiescommissie ingesteld en werd een verbetering van het kiezersregistratiesysteem doorgevoerd. Hiermee waren belangrijke belemmeringen voor het houden van presidentiële verkiezingen weggenomen.⁴⁰ Uiteindelijk kondigde Riyale op 15 mei 2010 aan dat de presidentiële verkiezingen plaats zouden vinden op 26 juni 2010.⁴¹

De oppositiepartij Kulmiye, in de persoon van Ahmed Mohamed Silanyo, behaalde 49,59 procent van de stemmen en won daarmee de verkiezingen. Silanyo, behorend tot de in Somaliland dominante Issaq-clanfamilie⁴², liep al lang mee in de Somalilandse politiek. Hij was van 1993 tot 1997 lid van het Huis van Afgevaardigden van Somaliland. In 2003 deed hij voor het eerst mee aan de presidentiële verkiezingen maar legde het toen af tegen president Riyale. Riyale kreeg nu 33,24 procent van de stemmen en erkende zijn verlies. UCID behaalde een aandeel van 17,17 procent.⁴³

Ongeveer 50 procent van de geregistreerde kiesgerechtigden kwam naar de stembus, wat 8 procent meer was dan bij de verkiezingen in 2003. De verkiezingen en de daaraan voorafgaande campagneperiode verliepen volgens de National Electoral Commission (NEC) en onafhankelijke waarnemers rustig en eerlijk.⁴⁴ De enkele incidenten die plaatsvonden, waren in Sool en Sanaag, waarbij in ieder geval één medewerker van de NEC om het leven kwam.⁴⁵

Het is onbekend wanneer de gemeentelijke verkiezingen plaats zullen vinden.⁴⁶

2.1.2.3 Puntland

In 1998 werd Puntland opgericht als autonome regio van de Harti (een subclan van de Darod clanfamilie). De regio wil in principe deel blijven uitmaken van de federale staat Somalië,⁴⁷ maar heeft in de verslagperiode de steun voor de huidige TFG ingetrokken.⁴⁸

³⁸ Garowe Online, *Elections Timetable Consensus Reached in Somaliland*, 20 mei 2008; UNSC, *S/2008/466*, 16 juli 2008.

³⁹ Garowe Online, *Somaliland Election Commission chair gains support*, 5 oktober 2008; Garowe Online, *Somaliland election committee chairman resigns*, 1 februari 2009; Garowe Online, *Voter registration halted after Somaliland terror attacks*, 2 november 2008; Garowe Online, *Somaliland postpones voter registration for second time*, 17 november 2008; Garowe Online, *Somaliland accused of 'using force' in voter-registration*, 5 januari 2009; Garowe Online, *Comprehensive elections agreement signed in Somaliland*, 10 juni 2008; UNSC, *S/2008/709*, 17 november 2008; EIU, februari 2009; Garowe Online, *Somaliland election commission postpones election date*, 23 februari 2009. Garowe Online, *Dispute deepens over Somaliland voter-registration process*, 9 maart 2009; Garowe Online, *New voter-registration head dies suddenly in Somaliland*, 14 maart 2009. Zie ook het algemeen ambtsbericht Somalië van oktober 2009.

⁴⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁴¹ Somaliland press, *President approves election date*, 15 mei 2010. Zie ook paragraaf 2.1.2.2.

⁴² New York Times, *New president of Somaliland fights for recognition*, 3 juli 2010.

⁴³ Somaliland Press, *Somaliland opposition head wins presidential poll*, 1 juli 2010; Somaliland Information, *SONSAF who deployed the Somaliland-wide non-partisan election observers reports*, 29 juni 2010.

⁴⁴ Somaliland Press, *Somaliland opposition head wins presidential poll*, 1 juli 2010; Somaliland Information, *SONSAF who deployed the Somaliland-wide non-partisan election observers reports*, 29 juni 2010; Garowe Online, *Observers commend Somaliland's elections*, 29 juni 2010.

⁴⁵ Garowe Online, *Observers commend Somaliland's elections*, 29 juni 2010.

⁴⁶ Op basis van de gemeentelijke verkiezingen wordt bepaald welke drie partijen op nationaal niveau erkend zullen worden. Het houden van gemeentelijke verkiezingen brengt voor Kulmiye, UDUB en UCID dus het risico met zich mee van de troon gestoten te zullen worden door nieuwe partijen. Dit zou kunnen verklaren waarom de gemeentelijke verkiezingen nog niet hebben plaatsgevonden.

⁴⁷ Menkhaus, 20 september 2004; EIU, 2008.

⁴⁸ Zie paragraaf 2.2.3.2.

Geografisch omvat Puntland de provincies Bari, Nugal (met Garowe, de hoofdstad van Puntland) en de noordelijke helft van Mudug (tot en met het noordelijke deel van de stad Galkayo). Zoals eerder vermeld claimen zowel Puntland als Somaliland de zeggenschap over Sool en Sanaag.

Er is nog steeds sprake van een 'green line' die een scheiding betekent tussen Noord- en Zuid-Galkayo, waarbij het noorden onder Puntland valt en het zuiden onder Zuid- en Centraal-Somalië. De groene lijn loopt langs clanlijnen en bestaat al heel lang. Het oversteken van de groene lijn is risicovol. De precieze ligging van de lijn is onbekend, aangezien deze afhankelijk is van de actuele verhoudingen tussen de clans.

Op 30 december 2004 wezen clanoudsten afkomstig uit alle regio's van Puntland nieuwe vertegenwoordigers voor het parlement aan.⁴⁹ Het nieuwe parlement koos op zijn beurt op 8 januari 2005 generaal Ade⁵⁰ tot president van Puntland.⁵¹

In februari 2006 dreigde een politieke crisis: president Ade stuurde het kabinet naar huis en benoemde een aantal nieuwe ministers. Het parlement van Puntland protesteerde hiertegen. Buiten het parlamentsgebouw vonden schermutselingen plaats tussen milities van de Puntlandse autoriteiten en milities die loyaal waren aan één van de ontslagen ministers.⁵²

Op 30 december 2008 maakte de kiescommissie de nieuwe parlementariërs bekend die de goedkeuring van de clanoudsten hebben. De nieuwe parlementariërs verkozen op hun beurt op 3 januari 2009 Abdirashid Mohamed Hersi tot voorzitter van het parlement en op 8 januari 2009 Abdirahman Mohamed 'Farole' tot president.⁵³

In juni 2009 nam het Puntlandse parlement een nieuwe grondwet aan.⁵⁴ In augustus 2009 werd een overeenkomst tussen de TFG en Puntland gesloten aangaande samenwerking op het gebied van onder andere veiligheid en sociale zaken.⁵⁵

2.1.2.4

Sool en Sanaag

Somaliland en Puntland betwisten de zeggenschap over de noordelijke provincies Sool en Sanaag.⁵⁶ De provincies maakten deel uit van het voormalige Brits Somaliland, maar het grootste deel van de bevolking (de Warsengeli- en de Dhulbahante-clans, beide subclans van de Darod-clanfamilie) steunt sinds 1998 aansluiting bij de autonome regio Puntland. In de praktijk heeft Somaliland iets meer controle dan Puntland in Sool en Sanaag. Er zijn bijvoorbeeld Somalilandse troepen aanwezig in Las Anod, de hoofdstad van Sool.⁵⁷

In Sool en Sanaag is, naar verluidt sinds 2009,⁵⁸ de militiegroepering Sool, Sanaag and Cayn (SSC) actief. SSC strijdt voor een semi-autonome regio, als onderdeel van de federatie Somalië, bestaande uit de regio's Sool, Sanaag en Ayn (Cayn in Somalische spelling).

⁴⁹ Van de 66 vertegenwoordigers waren er vier vrouw.

⁵⁰ Volledige naam Mahamoud Muse Hirsi Ade, subclan Darod/Majerteen/Osman Mohamud, afkomstig uit de provincie Bari.

⁵¹ Hij kreeg in de derde en laatste ronde 36 stemmen; zijn tegenstander, voormalig vicepresident Mohamed Abdi Hashi, 30.

⁵² Het ging om de minister voor Planning.

⁵³ Garowe Online, *New parliament formed in Puntland*, 30 december 2008; Garowe Online, *Puntland parliament elects new speaker*, 3 januari 2008.

⁵⁴ Garowe Online, *Puntland parliament passes new constitution*, 29 juni 2009.

⁵⁵ Garowe Online, *Puntland and Somalia's governments sign agreement*, 23 augustus 2009; UNSC, *S/2009/503*, 2 oktober 2009. Zie ook paragraaf 2.2.3.2.

⁵⁶ Council on Foreign Relations, maart 2010.

⁵⁷ Shabelle, *Somalia: Somaliland Conducts Security Crackdown in Las Anod*, 15 maart 2011; Garowe Online, *Somalia: Anti-Somaliland demonstration in Las Anod turns violent*, 1 februari 2011.

⁵⁸ Garowe Online, *Somalia: President Farole opens 24th Session of Puntland Parliament*, 15 juni 2010.

2.1.3 *Staatsinrichting*

Vooralsnog kan men in Somalië niet spreken van een effectief centraal bestuur of van een eenduidige inrichting van de staat. Wel was in de afgelopen jaren in een aantal gebieden sprake van een min of meer duidelijke gezagsstructuur.

2.1.3.1 Zuid- en Centraal Somalië⁵⁹

Formeel bestaat er een centrale overgangsregering in de vorm van de *Transitional Federal Government* (TFG).⁶⁰ In februari 2004 werd in Nairobi de *Transitional Federal Charter* (TFC) aangenomen, een handvest dat fungeert als voorlopige grondwet van de TFG.⁶¹ Hierin zijn de plichten en bevoegdheden van de TFG verankerd. De daadwerkelijke grondwet, die in de transitieperiode opgesteld zou moeten worden, bevindt zich nog in de ontwerpfase.⁶²

Met betrekking tot de rechterlijke macht voorziet de TFC onder andere in een hooggerechtshof en een hof van beroep.⁶³ In de praktijk functioneren deze instanties niet.⁶⁴ Op 18 april 2009 werd door het TFP een voorstel goedgekeurd om de *sharia* in te voeren.⁶⁵

Zoals genoemd in paragraaf 2.1.2.1 bestaat de wetgevende macht, het *Transitional Federal Parliament* (TFP), sinds januari 2009 uit 550 leden. Het TFP kiest de president, die op zijn beurt de premier kiest. Deze keuze dient door het TFP goedgekeurd te worden. De premier selecteert het kabinet. Ook deze keuze moet door het TFP goedgekeurd worden. De regering en het parlement huizen sinds respectievelijk februari en maart 2009 in Mogadishu.⁶⁶

De invloed van de TFG over het Somalisch grondgebied is echter beperkt tot enkele delen van Mogadishu waaronder in ieder geval de internationale luchthaven in het district Waberi, de haven in het district Hamar Jajab en Villa Somalia – het presidentiële paleis – in het district Hamar Weyne.⁶⁷ Aan het einde van de verslagperiode is het grondgebied van de TFG – met name door de inzet van AMISOM – uitgebreid met enkele strategische locaties in Mogadishu, waaronder het voormalige ministerie van Defensie.⁶⁸ Het grootste gedeelte van Zuid- en Centraal-Somalië is onder controle van de rebellengroepering Al-Shabaab.⁶⁹ In Centraal-Somalië zijn er verder de lokale besturen Galmudug en Himaan en Heeb, die beide gedomineerd worden door één subclan, resp. de Sa'ad en de Saleeman.⁷⁰ Ook is een deel van Centraal-Somalië onder controle

⁵⁹ In dit algemeen ambtsbericht worden onder Zuid-Somalië de volgende provincies verstaan: Banadir, Bay, Bakool, Juba Hoose, Juba Dhexe, Shabelle Hoose, Shabelle Dhexe en Gedo. Centraal-Somalië omvat de provincies Galguduud, Hiraan en het zuiden van de provincie Mudug.

⁶⁰ Het transitieproces, dat eerder met twee jaar werd verlengd en zou aflopen in augustus 2011, is wederom verlengd. Zie paragraaf 2.2.2.3.

⁶¹ De TFC werd op 19 februari 2004 door de deelnemers aan de *Somali National Reconciliation Conference* in Kenia aangenomen. Volgens artikel 71 lid 12 van de TFC treedt deze op de datum van aanvaarding in werking en blijft van kracht tot de Federale Grondwet is goedgekeurd en aangenomen.

⁶² EIU, februari 2011.

⁶³ Somali National Reconciliation Conference, *The Transitional Federal Charter of the Somali Republic*, 19 februari 2004.

⁶⁴ US Department of State, 8 april 2011. Zie ook paragraaf 3.3.5.

⁶⁵ EIU, februari 2010; AP, *Somali lawmakers endorse use of Islamic law*, 18 april 2009; Reuters, *Somali MPs vote to establish sharia law*, 18 april 2009; ANP/AFP, *Somalië introduceert islamitische wetgeving*, 18 april 2009.

⁶⁶ UNSC, *S/2009/210*, 16 april 2009.

⁶⁷ Zie ook paragraaf 2.2.2.1.

⁶⁸ UNDSS, *Weekly Security Bulletin*, 18 maart 2011; NSP, *Weekly Security Report*, 4 maart 2011; IASC, 25 februari 2011.

⁶⁹ ICG, 21 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.2.2.1.

⁷⁰ ICG, 21 februari 2011.

van de groepering Ahlu-Sunna w'al-Jama'a.⁷¹ In het noorden van Somalië bestaan de (semi-)onafhankelijke regio's Somaliland en Puntland.⁷²

2.1.3.2 Somaliland

Somaliland kent een duidelijke en – vergeleken met de rest van Somalië – betrekkelijk effectieve regionale overheidsstructuur. De in mei 2001 aangenomen grondwet voorziet in een scheiding van de uitvoerende, wetgevende en rechterlijke macht. Aan het hoofd van de uitvoerende macht, de regering, staat de president. De wetgevende macht bestaat uit twee Kamers, de Volksvertegenwoordiging (82 leden) en de Senaat ofwel 'Guurti' (*House of Elders*), eveneens bestaande uit 82 leden.⁷³ Volgens artikel 5 van de grondwet is de wetgeving gebaseerd op de *sharia* (islamitische wetgeving) en ongeldig als zij hiermee in strijd blijkt te zijn. Er zijn drie politieke partijen toegestaan. De rechterlijke macht wordt geleid door de president van het hooggerechtshof. Dit hooggerechtshof bewaakt de toepassing van de grondwet.⁷⁴

2.1.3.3 Puntland

Ook in Puntland is sprake van een regionale overheidsstructuur, al is de effectiviteit ervan geringer dan in Somaliland. In juni 2009 werd de grondwet van Puntland door het parlement aangenomen.⁷⁵ Volgens deze grondwet bestaat het parlement uit 66 leden.

Puntland kent geen Senaat. Net als in Somaliland zijn drie politieke partijen toegestaan. De *sharia* is formeel de basis voor de wetgeving in Puntland. De structuur van de rechterlijke macht omvat rechtbanken, regionale hoven van beroep, een zogenaamd grondwettelijk hof en een hooggerechtshof in Garowe.⁷⁶

⁷¹ Zie ook paragraaf 2.2.2.1.

⁷² Zie ook paragraaf 2.1.2.

⁷³ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001; EIU, 2008.

⁷⁴ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁷⁵ Garowe Online, *Puntland parliament passes new constitution*, 29 juni 2009.

⁷⁶ Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

2.2 Politieke ontwikkelingen

2.2.1 *Inleiding*

Het politieke landschap in met name Zuid- en Centraal-Somalië laat zich kenmerken door veelvuldig wisselende politieke allianties van diverse, vaak gefragmenteerde en gedecentraliseerde groeperingen.⁷⁷ Om het veranderlijke karakter van het Somalische politieke landschap zo duidelijk mogelijk te beschrijven zal in deze paragraaf een onderscheid gemaakt worden tussen de politieke ontwikkelingen in Zuid- en Centraal-Somalië en die in Noord-Somalië.

De voornaamste groeperingen in Zuid- en Centraal-Somalië zullen in 2.2.2 afzonderlijk worden besproken. Hierbij moet evenwel in ogenschouw genomen worden dat het in veel gevallen lastig is een duidelijk onderscheid te maken tussen de diverse groeperingen. Zo worden de namen van de verschillende groeperingen in de verslaggeving door elkaar gebruikt. Daarnaast zijn er naast de rebelligroeperingen nog vele (subclan)milities⁷⁸ aanwezig en een complexe verzameling van gewapende groepen die zich soms voor beperkte tijdsduur aansluiten bij grotere rebelligroeperingen.⁷⁹

2.2.2 *Zuid- en Centraal-Somalië*

2.2.2.1 De voornaamste groeperingen

Transitional Federal Government (TFG)

De TFG is de centrale overgangsregering die door de internationale gemeenschap erkend wordt als de overgangsregering van geheel Somalië. Met steun van de troepen van de *African Union Mission for Somalia (AMISOM)*⁸⁰ worstelt de TFG echter nog steeds om grip te houden op de enkele districten van Mogadishu waaruit het controlegebied van de regering bestaat.⁸¹ Het controlegebied van de TFG omvatte in de verslagperiode in ieder geval de internationale luchthaven in het district Waberi, de haven in het district Hamar Jajab en Villa Somalia – het presidentiële paleis – in het district Hamar Weyne.⁸² Aan het einde van de verslagperiode is het grondgebied van de TFG – met name door de inzet van AMISOM – uitgebreid met enkele strategische locaties in Mogadishu, waaronder het voormalige ministerie van Defensie.⁸³

Al-Shabaab

Al-Shabaab, dat 'de jeugd' betekent in het Arabisch, was gelieerd aan de voormalige *Union of Islamic Courts (UIC)* toen deze nog over grote delen van Somalië heerste.⁸⁴ Al-Shabaab vindt zijn oorsprong, net als de UIC, in de voormalige 'Al-Ittihad Al-Islamiya'⁸⁵ en omarmt een politieke orde gefundeerd op de *sharia*. Anders dan de UIC ambieert Al-Shabaab echter een supranationaal Islamitisch Emiraat van Somalië.⁸⁶ Al-Shabaab noemt zichzelf een Salafistische / Jihadistische organisatie.⁸⁷ De groepering streeft de terugtrekking van de

⁷⁷ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁷⁸ (Sub)clanmilities rekruteren in het algemeen door een beroep te doen op de clanloyaliteit.

⁷⁹ NUSOJ, 10 december 2010; Menkhaus, 10 juni 2009; Menkhaus, april 2009; Menkhaus, september 2008; LandInfo, 12 november 2008; ISN, 2 december 2009.

⁸⁰ Zie paragraaf 2.2.4.1.

⁸¹ Zie paragraaf 2.2.2.3.

⁸² Critical Threats, *Somalia: Areas of Control in Mogadishu*, 23 september 2010; ICG, 21 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.3.2.1.

⁸³ UNDSS, *Weekly Security Bulletin*, 18 maart 2011; NSP, *Weekly Security Report*, 4 maart 2011; IASC, 25 februari 2011.

⁸⁴ Barnes en Hassan, april 2007; McGregor, 26 april 2007;

⁸⁵ Ali, 28-29 april 2008.

⁸⁶ ICG, 18 mei 2010; Weinstein, 25 september 2008; ISS, 3 juni 2009; Le Sage, 26 oktober 2009; EIU, november 2009.

⁸⁷ ISS, 3 juni 2009; McGregor, 26 april 2007; Weinstein, 25 september 2008; ICG, 26 januari 2007. Zie ook 2.2.2.2.

buitenlandse, aan de TFG gelieerde troepen en de omverwerping van de TFG na.⁸⁸ De kern van Al-Shabaab wordt door internationale jihadisten beïnvloed.⁸⁹ Deze internationale jihadisten zijn afkomstig uit andere Oost-Afrikaanse landen en landen als Pakistan en Jemen.⁹⁰

In de loop van 2008 veroverde Al-Shabaab grote delen van Zuid- en Centraal Somalië.⁹¹ Het controlegebied van Al-Shabaab strekte zich in de verslagperiode uit over het overgrote deel van Zuid- en Centraal-Somalië: de regio's Juba Hoose, Juba Dhexe en Bay, het grootste deel van de regio's Gedo, Shabelle Hoose, Shabelle Dhexe, Bakool en Hiraan en een deel van Galguduud en Mudug.⁹²

Al-Shabaab is in de praktijk gedecentraliseerd en gefragmenteerd en bestaat uit een complexe mix van verschillende subgroepen.⁹³ Deze subgroepen bestaan rond de leiders van dorpen, clans of religieuze leiders, die over een behoorlijke mate van autonomie beschikken en vaak niet de transnationalistische ideologie van de leiders van de groep delen.⁹⁴ Zo verschillen de diverse Al-Shabaab milities in de wijze waarop zij met lokale clanstructuren en humanitaire hulp omgaan.⁹⁵ Facties binnen Al-Shabaab zouden gebruik maken van clanconflicten.⁹⁶ Er zou bij Al-Shabaab een duidelijke hiërarchie bestaan, hoewel de individuele strijders alleen hun groepscommandant zouden kennen.⁹⁷ De International Crisis Group schatte de militaire sterkte van Al-Shabaab op 5.000 tot 10.000 strijdkrachten, het merendeel behorend tot de Rahanweyn- of Murosad-clan.⁹⁸

Al-Shabaab rekruteert meerderjarige en minderjarige strijdkrachten binnen en buiten Somalië,⁹⁹ ook onder de westerse Somalische diaspora.¹⁰⁰ Wanneer men lid is van Al-Shabaab is het moeilijk om de groepering weer te verlaten.¹⁰¹ De deserteurs en hun familieleden kunnen gevaar lopen.¹⁰² Al-Shabaab rekruteert in heel Somalië, maar het meest actief in Zuid- en Centraal-Somalië.¹⁰³ Ook zouden personen in ontheemdennerzettingen in Somalië en in de vluchtelingenkampen in Kenia gerekruteerd worden.¹⁰⁴

De Verenigde Staten hebben Al-Shabaab formeel bestempeld als een buitenlandse terroristische organisatie.¹⁰⁵ Op 12 april 2010 werd Al-Shabaab toegevoegd aan de sanctielijst van de VN-Veiligheidsraad op basis van resolutie 1844.¹⁰⁶ De *monitoring group* van de Verenigde Naties, die toeziet op de naleving van het wapenembargo tegen Somalië, wijst in zijn laatste rapporten op connecties tussen Al-Shabaab en Al-Qaeda.¹⁰⁷

⁸⁸ ICG, 18 mei 2010.

⁸⁹ ICG, 18 mei 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010; UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010; Council on Foreign Relations, maart 2010.

⁹⁰ UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁹¹ Reuters, *Insurgents take upper hand in Somalia*, 25 september 2008; Menkhaus, 11 maart 2009.

⁹² ICG, 21 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.3.2.1 en 2.3.2.2.

⁹³ Menkhaus, 17 juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ICG, 28 mei 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010; HRW, april 2010.

⁹⁴ Menkhaus, 17 juni 2010; ICG, 28 mei 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010; HRW, april 2010.

⁹⁵ ICG, 18 mei 2010.

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ ICG, 18 mei 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010.

⁹⁸ ICG, 21 februari 2011.

⁹⁹ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010. Zie ook paragraaf 3.4.6.1.

¹⁰⁰ The Economist, *What's to be done?*, 18 september 2010; Elsevier, *De lokroep van jihad; problemen Somalische diaspora in beeld*, 21 juli 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010.

¹⁰¹ Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010.

¹⁰² UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; HRW, april 2010.

¹⁰³ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; ICG, 18 mei 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010.

¹⁰⁴ Amnesty International, 8 december 2010.

¹⁰⁵ US Department of State, 18 maart 2008; US Department of State, april 2009.

¹⁰⁶ UNSC, *SC/9904*, 12 april 2010.

¹⁰⁷ UNSC, *S/2008/769*, 10 december 2008; UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010.

Hizbul Islam

In de verslagperiode is een belangrijke derde partij, *Hizbul Islam* ('islamitische partij'), opgegaan in Al-Shabaab.¹⁰⁸ Hizbul Islam was een alliantie van vier oppositionele partijen die in februari 2009 werd gevormd en sinds april 2009 onder leiding stond van Hassan Dahir Aweys.¹⁰⁹

Ahlu-Sunna w'al-Jama'a

Ahlu-Sunna w'al-Jama'a is een Soefi-beweging die actief is in geheel Somalië. In 2008 startte Ahlu-Sunna w'al-Jama'a de gewapende strijd tegen salafistische groeperingen in Somalië.¹¹⁰

In de verslagperiode was Ahlu-Sunna w'al-Jama'a militair actief in de regio's Hiraan, Galgadud, Gedo en Mogadishu.¹¹¹ Naar verluidt wordt de groepering gesteund door Ethiopië. Ahlu-Sunna w'al-Jama'a heeft samen met Ethiopische troepen aanvallen uitgevoerd op Al-Shabaab in met name Gedo en Hiraan, als onderdeel van een groter offensief tegen Al-Shabaab dat in februari 2011 begon.¹¹² Bij deze aanvallen zou Ahlu-Sunna w'al-Jama'a de stad Belet-Hawo in de regio Gedo op Al-Shabaab heroverd hebben.¹¹³

Het is niet bekend hoe Ahlu-Sunna w'al-Jama'a is georganiseerd en strijders rekruteert. De groepering zou niet over een duidelijke bevelsstructuur beschikken en intern verdeeld zijn.¹¹⁴

2.2.2.2

Ideologie van de voornaamste groeperingen

Zoals aangegeven in de inleiding van deze paragraaf, is het lastig een duidelijk onderscheid te maken tussen de rebelligroeperingen in Somalië. Daarnaast is het niet duidelijk in hoeverre ideologie een drijfveer is achter de activiteiten van deze groeperingen, noch is het duidelijk hoe de groeperingen zich ideologisch precies tot elkaar verhouden.¹¹⁵

In de afgelopen decennia is de politieke islam uitgekristalliseerd in drie stromingen, namelijk islamitisch transnationalisme, islamitisch nationalisme en islamitisch pluralisme. Deze ideologieën zijn in meer of mindere mate georganiseerd aanwezig in Somalië.

Het islamitisch transnationalisme wordt aangetroffen bij Al-Shabaab. Deze ideologie staat regionale, supranationale emiraten voor. Deze emiraten worden bestuurd volgens de *sharia*, en vormen samen een moslimrijk. Al-Shabaab riep in september 2008 een Islamitisch Emiraat van Somalië uit, en kan daarom gezien worden als aanhanger van deze ideologie.¹¹⁶

Ook islamitisch nationalisme streeft een politieke orde na die is gebaseerd op de *sharia*. Anders dan islamitisch transnationalisme, respecteert islamitisch nationalisme de grenzen van de natiestaat. Als gevolg hiervan maken vaak ook nationale belangen deel uit van de ideologie. De Salafistische Hizbul Islam kon gezien worden als een aanhanger van het islamitisch nationalisme, voordat de

¹⁰⁸ EIU, februari 2011; AFP, *Somalia's Islamist militia join forces*, 24 december 2010. Zie ook paragraaf 2.2.2.4.

¹⁰⁹ ICG, 18 mei 2010.

¹¹⁰ Elmi, 15 november 2010.

¹¹¹ IASC, september 2010 - april 2011.

¹¹² NSP, *Weekly Security Reports*, februari - april 2011; IASC, februari - april 2011.

¹¹³ Shabelle, *Ahlu Sunna Says People Are Returning to Belet-Hawo*, 20 maart 2011; NSP, *Weekly Security Reports*, februari - april 2011; IASC, februari - april 2011.

¹¹⁴ ICG, 18 mei 2010; UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010.

¹¹⁵ UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010; Weinstein, 25 september 2008. De claudynamiek is ook nog steeds belangrijk in het conflict.

¹¹⁶ Zoals ook in paragraaf 2.2.2.1 wordt vermeld.

groepering opging in Al-Shabaab.¹¹⁷ Binnen Al-Shabaab is overigens ook een factie te vinden met een meer nationale dan transnationale agenda. Dit zorgt voor frictie binnen de groepering.¹¹⁸

Ahlu-Sunna w'al-Jama'a kan ook gezien worden als een aanhanger van het islamitisch nationalisme, hoewel aangenomen kan worden dat deze groepering meer traditioneel ingesteld is. Zo hangt zij de Soefi-stroming aan en ziet zij Salafisme als 'buitenlands'.¹¹⁹

2.2.2.3 Ontwikkelingen binnen groeperingen

De TFG

De TFG heeft – met de steun van de aanwezige AMISOM-troepen – slechts controle over een klein gedeelte van het grondgebied van Somalië, bestaande uit enkele districten in Mogadishu waaronder in ieder geval de internationale luchthaven in het district Waberi, de haven in het district Hamar Jajab en Villa Somalia – het presidentiële paleis – in het district Hamar Weyne.¹²⁰ Binnen dit grondgebied heeft de TFG te maken heeft met aanvallen van Al-Shabaab.¹²¹ Aan het einde van de verslagperiode is het grondgebied van de TFG – met name door de inzet van AMISOM – uitgebreid met enkele strategische locaties in Mogadishu, waaronder het voormalige ministerie van Defensie.¹²²

De TFG is in haar bestaan afhankelijk van de aanwezige AMISOM troepen.¹²³ Het gebrek aan controle over het eigen grondgebied wordt tevens geïllustreerd door de aanhoudende piraterij voor de Somalische kust.¹²⁴ De TFG wordt over het algemeen omschreven als zwak, corrupt en onbekwaam.¹²⁵ Het is onduidelijk in hoeverre de TFG de steun van de bevolking heeft.¹²⁶

Naast het gebrek aan controle over haar eigen grondgebied, beschikt de TFG over een nauwelijks functionerend overheidsapparaat.¹²⁷ Ministers hebben weinig tot geen politieke ervaring en geen functionerend departement.¹²⁸ De ordehandhaving (politie, leger, veiligheidsdienst) is ongestructureerd en wordt ondermijnd door corruptie.¹²⁹ De training van politiemensen en troepen, waarin de laatste twee jaar geïnvesteerd is, heeft daar nog geen verandering in gebracht.¹³⁰

De TFG kampt al langere tijd met interne verdeeldheid. Dit leidde in mei 2010 tot het aftreden van parlamentsvoorzitter Sheikh Aden Nur Mohamed 'Madobe'.

¹¹⁷ ICG, 18 mei 2010; Le Sage, 26 oktober 2009; EIU, november 2009.

¹¹⁸ ICG, 18 mei 2010; Weinstein, 8 januari 2011. Zie ook paragraaf 2.2.2.3.

¹¹⁹ Soefisme is een stroming binnen de islam die sinds de 15e eeuw aanhangers kent in Somalië. Salafisme is een betrekkelijk jonge stroming binnen de islam en stamt uit het begin van de vorige eeuw. De kern van de soefistische leer bestaat uit het bewerkstelligen van een innig persoonlijk contact met 'god' of 'de waarheid'. Het salafisme is conservatiever en richt zich op een herstel van de waarden van de islam, waarbij wordt geput uit koran en soena. Chapin Metz, 1992; Fradkin, 26 maart 2008; Waardenburg, 2000; Council on Foreign Relations, maart 2010.

¹²⁰ UNSC, S/2010/447, 9 september 2010; UNSC, S/2010/675, 30 december 2010; ICG, 21 februari 2011; Critical Threats, *Somalia: Areas of Control in Mogadishu*, 23 september 2010. Zie ook paragraaf 2.1.3.1, 2.2.2.1 en 2.3.2.1.

¹²¹ UNSC, S/2010/447, 9 september 2010; UNSC, S/2010/675, 30 december 2010; Amnesty International, november 2010; ICG, 21 februari 2011; IASC, september 2010 - april 2011.

¹²² UNDSS, *Weekly Security Bulletin*, 18 maart 2011; NSP, *Weekly Security Report*, 4 maart 2011; IASC, 25 februari 2011.

¹²³ EIU, februari 2011; ICG, 21 februari 2011.

¹²⁴ Meer over piraterij in paragraaf 2.3.5

¹²⁵ ICG, 21 februari 2011.

¹²⁶ ICG, 18 mei 2010; HRW, april 2010.

¹²⁷ ICG, 21 februari 2011.

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid. Zie ook paragraaf 2.3.4.2.

¹³⁰ ICG, 21 februari 2011.

Hij werd opgevolgd door Sharif Hassan Sheikh Aden.¹³¹ Ook ontsloeg president Sheikh Sharif Sheikh Ahmed in dezelfde periode het kabinet en de premier, om vervolgens enkele dagen later deze beslissing weer terug te draaien.¹³² Daarnaast traden drie ministers af, waaronder de onderminister van Defensie, Sheikh Yusuf Mohammad Siad 'Indha'adde'.¹³³

Op 3 juli 2010 benoemde de premier een nieuw kabinet, dat onder andere verschilde van het oude kabinet door de deelname van leden van Ahlu-Sunna w'al-Jama'a,¹³⁴ in het kader van de overeenkomst die de TFG en Ahlu-Sunna w'al-Jama'a in maart 2010 tekenden.¹³⁵ Onmiddellijk na de benoeming verklaarde een woordvoerder van Ahlu-Sunna w'al-Jama'a echter dat de benoemde kabinetsleden geen vertegenwoordigers van de groepering waren.¹³⁶ Het kabinet was ook geen lang leven beschoren. Eind september trad premier Sharmarke af, als gevolg van de verslechterde relatie tussen hem en de president¹³⁷ en benoemde de president op 15 oktober Mohamed Abdullahi Mohamed 'Farmajo' als nieuwe premier.¹³⁸ Vervolgens benoemde de premier een nieuw kabinet dat eind november door het parlement werd goedgekeurd.¹³⁹

De nieuwe grondwet is nog steeds in de ontwerpfase. Het concept dat beschikbaar was voor consultatie¹⁴⁰ is door de president afgewezen. In de verslagperiode heeft hij de *Independent Federal Constitution Commission* gevraagd om zo snel mogelijk met een nieuw concept te komen. De premier heeft de commissie tegelijkertijd gevraagd om eerst meer deskundigen te raadplegen alvorens een nieuw concept aan het parlement voor te leggen.¹⁴¹ Het is onwaarschijnlijk dat de grondwet klaar zal zijn voor augustus 2011, het moment dat het mandaat van de TFG af zou lopen.¹⁴²

Aan het einde van de verslagperiode leek het er echter op dat het mandaat van de TFG met een jaar verlengd zou worden. Op 24 april 2011 kondigde de TFG in een persbericht aan nog een jaar aan te zullen blijven en de verkiezingen een jaar uit te stellen tot augustus 2012. Als reden hiervoor noemde de regering de slechte veiligheidssituatie en humanitaire situatie in Somalië.¹⁴³ Het parlement had al eerder zijn eigen mandaat verlengd met drie jaar, nadat de IGAD zich in februari 2011 had uitgesproken over de wenselijkheid daarvan.¹⁴⁴ De Verenigde Naties, de Afrikaanse Unie, de Europese Unie en de Verenigde Staten stonden afwijzend tegenover deze mandaatverlenging.¹⁴⁵ Ook binnen Somalië leidde de

¹³¹ Garowe Online, *Parliament speaker elected in Mogadishu for first time in 20 years*, 28 mei 2010.

¹³² IHS Global Insight, *Somali president reverses decision to dismiss prime minister and cabinet*, 21 mei 2010; IHS Global Insight, *Somali president promises new PM as speaker finally steps down*, 18 mei 2010; Garowe Online, *Somali president reverses decision to sack PM*, 20 mei 2010.

¹³³ Reuters, *Three Somali ministers quit transitional government*, 8 juni 2010; Garowe Online, *Somalia: three cabinet ministers resign*, 9 juni 2010; BBC News, *Somalia's defence minister Yusuf Mohammed Siad resigns*, 9 juni 2010.

¹³⁴ IHS Global Insight, *Somali premier names moderate islamists in new cabinet team*, 5 juli 2010; AllAfrica, *Spokesman - 'Warlords are claiming Ahlu Sunna to get posts'*, 9 juli 2010; Garowe online, *Ahlu Sunnah: Agreement with TFG has collapsed*, 1 juli 2010. Zie voor de samenstelling van dit kabinet bijlage III van het algemeen ambtsbericht van september 2010.

¹³⁵ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ICG, 18 mei 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010; EIU, mei 2010; Amnesty International, maart 2010. Zie ook paragraaf 2.2.2.4.

¹³⁶ IHS Global Insight, *Somali premier names moderate islamists in new cabinet team*, 5 juli 2010.

¹³⁷ ICG, 21 februari 2011;

¹³⁸ VoA, *Newly Appointed Prime Minister of Somalia is US Citizen*, 15 oktober 2010; EIU, februari 2011.

¹³⁹ Reuters, *New Somali cabinet approved by parliament*, 27 november 2010, EIU, februari 2011.

¹⁴⁰ IFFC, 26 augustus 2010; Garowe Online, *Puntland receives and launches Somalia's draft constitution*, 27 augustus 2010.

¹⁴¹ EIU, februari 2011.

¹⁴² ICG, 21 februari 2011.

¹⁴³ Government of Somalia, *The Decision of the Cabinet, Press Release*, 24 april 2011.

¹⁴⁴ ICG, 21 februari 2011; IGAD, *Communique of the 17th extra-ordinary session of the IGAD Assembly of heads of state and government on Sudan, Somalia and Kenya*, 30 januari 2011; Reuters, *Update 1 - Fate of Somali govt places in parliament's hands*, 31 januari 2011.

¹⁴⁵ UNPOS, *Statement by Special Representative for Somalia Augustine P. Mahiga on Parliament's decision to extend its mandate*, 4 februari 2011; EU, *Statement by the EU High Representative Catherine Ashton on the*

verlenging tot weerstand, onder andere bij Puntland, Ahlu-Sunna w'al-Jama'a en een aantal parlementsleden.¹⁴⁶ Over de mandaatsverlenging van de regering lijken de meningen verdeeld te zijn.¹⁴⁷

Al-Shabaab

In augustus 2010 startte Al-Shabaab een groot offensief met het doel de TFG omver te werpen. Het offensief mislukte en naar verluidt leidde dit tot verdeeldheid binnen het leiderschap van Al-Shabaab. De verschillen in inzichten tussen de transnationalistische factie, aangevoerd door Al-Shabaab-leider Sheikh Abdi Godane 'Abu Zubeyr', en de nationalistische factie, aangevoerd door Sheikh Mukhtar Robow 'Abu Mansur', speelden daarbij een rol. Zo zou Robow hulporganisaties toe hebben willen laten in de gebieden onder controle van Al-Shabaab, terwijl Godane hierop tegen was.¹⁴⁸

De verdeeldheid leidde ertoe dat Robow in gesprek ging met de eveneens nationalistische groepering Hizbul Islam om samen verder te gaan als nieuwe groepering. Door interne druk, naar verluidt van de buitenlandse strijders binnen Al-Shabaab, is het afsplitsen van de nationalistische factie voorkomen.¹⁴⁹ De interne strijd was hiermee echter niet beëindigd. Naar verluidt werd Godane eind december 2010 terzijde geschoven als leider en werd Ibrahim Haji Jama al-Afghani gekozen tot nieuwe leider van Al-Shabaab.¹⁵⁰ Daarnaast werd in dezelfde periode een fusie aangekondigd tussen Al-Shabaab en Hizbul Islam.¹⁵¹

Bronnen melden dat na de verschuivingen in het leiderschap van Al-Shabaab Godane verantwoordelijk was voor Somaliland, Fuad Ahmed Khalaf 'Shongole' voor Puntland, Aweys voor Centraal-Somalië, Robow voor Bay en Bakool, Hassan Abdullah Hersi 'al-Turki' voor Juba en Fazul Abdullah Mohamed en Ali Mohamed H Rage 'Ali Dheere' voor Banadir.¹⁵²

De interne verdeeldheid verzwakte Al-Shabaab. Hiervan maakten AMISOM, Ahlu-Sunna w'al-Jama'a en enkele groepen pro-TFG-strijders gebruik door eind februari 2011 op meerdere plaatsen tegelijk een offensief te beginnen – in Mogadishu en in de regio's Gedo, Hiraan en Lower Juba aan de grens met Ethiopië en/of Kenia.¹⁵³ Al-Shabaab leed hierbij naar verluidt zware verliezen wat leidde tot een intensivering van gedwongen rekrutering.¹⁵⁴ Ook leek Al-Shabaab in de verslagperiode te kampen met een gebrek aan middelen: er werd meer melding gemaakt van het innen van lokale belastingen en het opstrijken van piraterijopbrengsten dan in de voorgaande periode.

Het is in de verslagperiode onduidelijk gebleven in hoeverre Al-Shabaab de steun van de bevolking had.

decision of Somali Parliament, 4 februari 2011; *New York Times, U.S. Critical of Assembly in Somalia*, 4 februari 2011; UNSC, *S/2011/277*, 28 april 2011.

¹⁴⁶ UNSC, *S/2011/277*, 28 april 2011.

¹⁴⁷ *East African, EU threatens to cut aid to TFG*, 2 mei 2011

¹⁴⁸ *Terrorism Monitor, Schism in Al-Shabaab leadership in Somalia follows failed Ramadan offensive*, 21 oktober 2010; *IRIN, Analysis: Missed opportunities in Somalia*, 13 oktober 2010.

¹⁴⁹ Weinstein, 8 januari 2011.

¹⁵⁰ Weinstein, 8 januari 2011; *MFA Ethiopia, A week in the Horn*, 14 januari 2011.

¹⁵¹ Zie paragraaf 2.2.2.4.

¹⁵² *MFA Ethiopia, A Week in the Horn*, 31 december 2010; *ICG*, 21 februari 2011.

¹⁵³ *NSP, Weekly Security Report*, 25 februari-4 maart 2011, 5-12 maart 2011, 18-24 maart 2011, 25-31 maart 2011; UNSC, *S/2011/277*, 28 april 2011.

¹⁵⁴ *NSP, Weekly Security Report*, 25 februari-4 maart 2011.

2.2.2.4 Ontwikkelingen tussen groeperingen

Fusie Al-Shabaab en Hizbul Islam

Eind december 2010 hebben Al-Shabaab en Hizbul Islam verklaard hun krachten te bundelen in de strijd tegen de TFG en verder te gaan onder de naam Al-Shabaab.¹⁵⁵ Hizbul Islam had een zwakkere positie dan Al-Shabaab en naar verluidt is Hizbul Islam akkoord gegaan met een fusie om onvrijwillige overname te voorkomen.¹⁵⁶ De voormalige Hizbul Islam-leider Aweys schijnt na de fusie de verantwoordelijkheid te hebben gekregen voor de centrale regio's.¹⁵⁷

Distantiëring TFG door Ahlu-Sunna w'al-Jama'a

De overeenkomst die de TFG en Ahlu-Sunna w'al-Jama'a in maart 2010 tekenden¹⁵⁸ is op niets uitgelopen.¹⁵⁹ In de eerste plaats zouden niet alle facties binnen Ahlu-Sunna w'al-Jama'a de overeenkomst hebben gesteund.¹⁶⁰ Ook verklaarde een woordvoerder van Ahlu-Sunna w'al-Jama'a dat de in juli benoemde kabinetsleden geen vertegenwoordigers van deze groepering waren.¹⁶¹ Eind september kondigde Ahlu-Sunna w'al-Jama'a in een persbericht aan de regering te verlaten omdat de groepering zich onvoldoende gesteund voelde in zijn strijd tegen Al-Shabaab en omdat de TFG zich niet aan alle onderdelen van de overeenkomst zou hebben gehouden.¹⁶²

Distantiëring TFG door Puntland

Ook Puntland heeft zich gedistantieerd van de TFG. Volgens Puntland representeert de TFG de autonome regio niet in internationale forums en is er te weinig aandacht voor Puntland in het Djibouti vredesproces.¹⁶³ Puntland sprak ook zijn afkeuring uit over de mandaatverlenging van de TFP.¹⁶⁴

In de verslagperiode vonden gevechten plaats tussen en binnen de verschillende groeperingen.¹⁶⁵ Zie paragraaf 2.3 voor een beschrijving van de veiligheidssituatie.

2.2.3 Noord-Somalië

2.2.3.1 Somaliland

In juli 2010 is de nieuwe regering geïnstalleerd, onder leiding van president Silanyo. De regering presenteerde in de verslagperiode plannen voor economische hervormingen, die onder andere inhouden dat de belastingopbrengst verhoogd wordt door het systeem van belastinginning te verbeteren.¹⁶⁶ Een andere stap die de regering genomen heeft, is de formele afschaffing van de *security committees*.¹⁶⁷ Ook trad gedurende de verslagperiode de mensenrechtencommissiewet in werking. Hiermee krijgt de

¹⁵⁵ EIU, februari 2011; AFP, *Somalia's Islamist militia join forces*, 24 december 2010.

¹⁵⁶ EIU, februari 2011.

¹⁵⁷ EIU, februari 2011, MFA Ethiopia, *A Week in the Horn*, 31 december 2010.

¹⁵⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ICG, 18 mei 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010; EIU, mei 2010; Amnesty International, maart 2010. Zie ook paragraaf 2.2.2.4.

¹⁵⁹ ICG, 21 februari 2011.

¹⁶⁰ Garowe Online, *Ahlu Sunnah members reject agreement with TFG*, 18 maart 2010.

¹⁶¹ IHS Global Insight, *Somali premier names moderate islamists in new cabinet team*, 5 juli 2010.

¹⁶² IASC, 1 oktober 2010; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

¹⁶³ AlJazeera, *Puntland shuns Somali government*, 18 januari 2011; EIU, februari 2011; NSP, *Weekly Security Report*, 21 januari 2011.

¹⁶⁴ Garowe Online, persbericht: *Somalia Government Denounces Unilateral Term-Extension of TFG Parliament*, 5 februari 2011.

¹⁶⁵ IASC, september 2010 - april 2011.

¹⁶⁶ Somaliland Press, *Somaliland launches public financial management reforms*, 10 maart 2011; EIU, februari 2011.

¹⁶⁷ Zie paragraaf 2.3.4.2.

Somalilandse mensenrechtencommissie, die al sinds 2007 bestaat, een wettelijke basis.¹⁶⁸

2.2.3.2 Puntland

Tegen het einde van de vorige verslagperiode is onrust ontstaan in Puntland door gevechten tussen Puntlandse strijdkrachten en een rebellengroepering die claimt geallieerd te zijn aan Al-Shabaab en die wordt geleid door de Puntlandse Sheikh Mohamed Said Atom.¹⁶⁹ Onder de noemer van veiligheidsoperaties om terroristische elementen uit te bannen, hebben de Puntlandse autoriteiten in de verslagperiode naar schatting meer dan 200 niet-Puntlandse Somaliërs en Ethiopiërs uitgezet.¹⁷⁰

2.2.4 Regionale betrokkenheid

2.2.4.1 African Union Mission to Somalia (AMISOM)¹⁷¹

Op 20 februari 2007 besloot de VN-Veiligheidsraad unaniem tot het aannemen van resolutie 1774. Hierin werden lidstaten van de Afrikaanse Unie (AU) geautoriseerd een vredesmacht van in totaal 8.000 troepen naar Somalië te sturen, om nationale verzoening mogelijk te maken.¹⁷² De VN verzorgen de logistieke ondersteuning voor de AMISOM-missie. Desondanks kampt de AMISOM-missie met een tekort aan materiaal.¹⁷³

Het mandaat voor de AMISOM-missie is door de *Peace and Security Council* van de AU met een jaar verlengd tot 11 januari 2012.¹⁷⁴ De autorisatie van de VN-Veiligheidsraad verloopt op 30 september 2011.¹⁷⁵

Na de bomaanslagen in de hoofdstad van Oeganda in juli 2010, opgeëist door Al-Shabaab, heeft AMISOM ruimere gevechtsregels gekregen: de troepen mochten sindsdien preventief het vuur openen.¹⁷⁶ Tijdens de verslagperiode was de AMISOM-troepenmacht aanwezig in Mogadishu om de controle over onder andere het presidentieel paleis, het internationale vliegveld en de haven van Mogadishu bewaken.¹⁷⁷ AMISOM is er in de verslagperiode in geslaagd het TFG-grondgebied enigszins te vergroten. Enkele strategische locaties kwamen onder controle van de TFG/AMISOM, waaronder het voormalige ministerie van Defensie.¹⁷⁸ De AMISOM-troepen waren tijdens de verslagperiode uitsluitend actief in Mogadishu.¹⁷⁹

In december 2010 heeft de VN-Veiligheidsraad toestemming gegeven de AMISOM-capaciteit uit te breiden tot 12.000 troepen. Deze uitbreiding is niet gerealiseerd in de verslagperiode. Het totale aantal aanwezige AMISOM-troepen bedroeg tegen het einde van de verslagperiode circa 9.000 Burundese en

¹⁶⁸ Website Somalilandlaw, geraadpleegd op 4 januari 2011.

¹⁶⁹ IHS Global Insight, *Somalia: Islamist Insurgent Group Threatens Semi-Autonomous Region of Somalia*, 29 juli 2010; Garowe Online, *Somalia: 'Puntland Under Attack by Foreign Terrorists'- Farole*, 21 juli 2010.

¹⁷⁰ Zie paragraaf 4.1.2.2.

¹⁷¹ Voor een beschrijving van de geschiedenis van de AU-missie wordt verwezen naar de algemene ambtsberichten van augustus 2008 en maart 2009.

¹⁷² UNSC, *S/RES/1774*, 14 september 2007.

¹⁷³ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

¹⁷⁴ AU, *Communique of the 258th meeting of the Peace and Security Council*, 20 januari 2011.

¹⁷⁵ UNSC, *S/RES/1964*, 22 december 2010.

¹⁷⁶ VOA, *AU summit to broaden rules for Somalia Peacekeepers*, 19 juli 2010. NRC, *Missie in Somalië krijgt ruimere gevechtsregels*, 27 juli 2010.

¹⁷⁷ ICG, 21 februari 2011.

¹⁷⁸ UNDSS, *Weekly Security Bulletin*, 18 maart 2011; NSP, *Weekly Security Report*, 4 maart 2011; IASC, 25 februari 2011.

¹⁷⁹ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

Oegandese troepen.¹⁸⁰ Daarnaast zijn 40 politieagenten namens AMISOM aanwezig.¹⁸¹

In de verslagperiode vonden verschillende aanslagen op AMISOM-troepen plaats, waarbij ook doden vielen.¹⁸² AMISOM is in de verslagperiode ernstig bekritiseerd vanwege de burgerslachtoffers die in Mogadishu door toedoen van AMISOM gevallen zijn.¹⁸³ AMISOM verloor hiermee ook een groot deel van de steun van de bevolking. AMISOM zelf heeft ook grote personele verliezen geleden, met name in het offensief tegen Al-Shabaab aan het einde van de verslagperiode.¹⁸⁴

2.2.4.2 Arabische Liga

De lidstaten van de Arabische Liga (in het bijzonder Egypte, Saoedi-Arabië en Libië)¹⁸⁵ hebben zich altijd voorstander getoond van een unitaire, islamitische Somalische staat. De Arabische Liga was aanwezig bij de ondertekening van het Djibouti-akkoord en is lid van de *International Contact Group on Somalia*.¹⁸⁶ Ook ondersteunt de Arabische Liga AMISOM.¹⁸⁷

2.2.4.3 Ethiopië

Ethiopië speelt een invloedrijke rol in Somalië. Ethiopië heeft zich sinds 2006 een sterke bondgenoot van de TFG getoond en er waren tussen december 2006 en januari 2009 Ethiopische troepen aanwezig in Somalië om de TFG te ondersteunen.¹⁸⁸ Op 2 januari 2009 begonnen de Ethiopische troepen zich terug te trekken uit Somalië.¹⁸⁹ De terugtrekking van Ethiopische troepen was tegen het eind van januari 2009 voltooid.¹⁹⁰

Ondanks de terugtrekking worden regelmatig Ethiopische troepen in Somalië gesignaleerd.¹⁹¹ In februari 2011 zijn Ethiopische troepen op verschillende plaatsen de grens met Somalië overgestoken om samen met voornamelijk troepen van Ahlu-Sunna w'al-Jama'a Al-Shabaab aan te vallen. Er is gevochten op verschillende plaatsen in Gedo en Hiraan.¹⁹²

2.2.4.4 Eritrea

De betrokkenheid van Eritrea bij Somalië is voor een groot deel gericht op het frustreren van de ambities van Ethiopië in Somalië.¹⁹³ Er zijn berichten dat Eritrea Al-Shabaab in de vorm van wapenleveranties en militaire training steunt.¹⁹⁴ De Eritrese autoriteiten ontkennen dit.¹⁹⁵ In 2009 legden de VN en de EU sancties op aan Eritrea naar aanleiding van Eritrese steun aan rebellengroeperingen in Somalië.¹⁹⁶

¹⁸⁰ Reuters, *Burundi sends 1,000 extra AU troops to Somalia*, 12 maart 2011.

¹⁸¹ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

¹⁸² IASC, september 2010 - april 2011. Zie ook paragraaf 2.3.2.1.

¹⁸³ IASC, september 2010 - april 2011; HRW, 14 februari 2011.

¹⁸⁴ NSP, *Weekly Security Report*, 4 en 12 maart 2011; New York Times, *Militias Help Somali Force Regain Towns Near Borders*, 7 maart 2011.

¹⁸⁵ De voormalige overgangsregering TNG werd financieel gesteund door Saoedi-Arabië, Libië, Egypte en Djibouti.

¹⁸⁶ IGAD, 5 januari 2007; UNPOS, *International Contact Group on Somalia - Final Communiqué*, 28 september 2010.

¹⁸⁷ AU, *Communique of the 245th meeting of the Peace and Security Council*, 15 oktober 2010.

¹⁸⁸ Menkhaus, september 2008.

¹⁸⁹ Reuters, *Ethiopia begins withdrawal from Somalia*, 2 januari 2009.

¹⁹⁰ VOA, *Ethiopia says Somalia troop withdrawal completed*, 25 januari 2009.

¹⁹¹ IASC, 1 oktober 2010; IASC, 8 oktober 2010; IASC, 29 oktober 2010.

¹⁹² UNDSS, februari - april 2011; NSP, *Weekly Security Reports*, februari - april 2011; IASC, februari - april 2011.

¹⁹³ HRW, april 2010.

¹⁹⁴ HRW, april 2010; UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010.

¹⁹⁵ UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010; Council on Foreign Relations, maart 2010.

¹⁹⁶ Reuters, *UN council sanctions Eritrea over Somali rebel aid*, 23 december 2009; UNSC, *S/RES/1907*, 23 december 2009.

2.2.4.5 Kenia

De Keniaanse overheid staat AMISOM bij in het trainen van Somalische politiemensen door een trainingsfaciliteit in Manyani beschikbaar te stellen. In de verslagperiode hebben 192 politiemensen daar een bijscholing ondergaan.¹⁹⁷

Hoewel Kenia officieel de grens met Somalië gesloten heeft is het voor vluchtelingen wel mogelijk om de grens over te steken.¹⁹⁸

Kenia is geregeld het doelwit van dreigementen van Al-Shabaab, vanwege de steun die Kenia geeft aan de TFG.¹⁹⁹ Tijdens het offensief tegen Al-Shabaab dat eind februari werd gestart, voerde Al-Shabaab twee aanslagen uit in de Keniaanse grensplaats Mandera.²⁰⁰ Formeel zei Kenia overigens niet militair betrokken te zijn bij dit offensief, dat zich onder andere net over de grens met Kenia afspeelde.²⁰¹

2.2.5 Internationale betrokkenheid

2.2.5.1 De Verenigde Naties (VN)

Resoluties Veiligheidsraad

De VN-Veiligheidsraad heeft sinds het begin van de jaren negentig een aantal resoluties aangenomen die op verschillende manieren betrekking hebben op het conflict in Somalië. De relevante resoluties worden hier genoemd.

Allereerst heeft de Veiligheidsraad in 1992 een wapenembargo tegen Somalië ingesteld.²⁰² Dat embargo is nog steeds van kracht.²⁰³ Voor informatie over de naleving ervan wordt verwezen naar paragraaf 2.3.5.

Verder heeft de Veiligheidsraad enkele resoluties aangenomen die de strijd tegen de piraterij voor de kust van Somalië faciliteren.²⁰⁴ In een resolutie van november 2010 zijn anti-piraterijmaatregelen uit eerdere resoluties met twaalf maanden verlengd.²⁰⁵

In 2008 heeft de Veiligheidsraad een resolutie aangenomen die sancties oplegt aan diegenen die het vredes- en politieke proces dwarsbomen, het wapenembargo overtreden of de humanitaire hulp bemoeilijken.²⁰⁶ In april 2010 zijn Al-Shabaab als organisatie en individuele personen gelieerd aan Al-Shabaab toegevoegd aan de sanctielijst die voortkomt uit resolutie 1844.²⁰⁷ Eerder al legde de VN sancties op aan Eritrea naar aanleiding van Eritrese steun aan rebellengroeperingen in Somalië.²⁰⁸

Een laatste resolutie die hier behandeld wordt, is aangenomen in december 2010. De Veiligheidsraad verlengt in deze resolutie zijn machtiging aan de AMISOM-missie tot 30 september 2011 en verzoekt de Afrikaanse Unie (AU) om

¹⁹⁷ AU, *Press release: Kenya: Somali Police Officers Commence Training in Nation*, 11 januari 2011; The Standard, *Kenyan-trained Somali Police Ready for Duty*, 12 januari 2011; AMISOM, *Amisom commence training of 200 somali police officers in Kenya*, website AMISOM, geraadpleegd op 24 februari 2011.

¹⁹⁸ Amnesty International, 8 december 2010. Zie ook paragraaf 4.1.1.1.

¹⁹⁹ AlertNet, *Somalia's al Shabaab threatens to attack Kenya*, 27 februari 2011; AFP, *Somali rebels threaten Kenya for 'training militia'*, 28 februari 2011.

²⁰⁰ Garissa Online, *Woman killed in Mandera militia attack*, 25 februari 2011; The Standard Online, *Al Shabaab launch fresh bomb attack in Mandera*, 15 maart 2011.

²⁰¹ Capital FM Kenya, *Al Shabaab bullets injure 8 Kenyans*, 24 februari 2011.

²⁰² UNSC, *S/RES/733*, 1992.

²⁰³ UNSC, *S/RES/1964*, 22 december 2010.

²⁰⁴ UNSC, *S/RES/1838*, 7 oktober 2008; UNSC, *S/RES/1846*, 2 december 2008; UNSC, *S/RES/1851*, 16 december 2008.

²⁰⁵ UNSC, *S/RES/1950*, 23 november 2010; zie paragraaf 2.3.5 voor meer informatie over piraterij.

²⁰⁶ UNSC, *S/RES/1844*, 20 november 2008.

²⁰⁷ UNSC, *SC/9904*, 12 april 2010.

²⁰⁸ Reuters, *UN council sanctions Eritrea over Somali rebel aid*, 23 december 2009; UNSC, *S/RES/1907*, 23 december 2009.

de AMISOM-troepen te vergroten van 8.000 naar maximaal 12.000 man. De logistieke ondersteuning van de VN aan AMISOM zal worden voortgezet. Ten slotte wordt vermeld dat er vooralsnog geen VN-vredesmissie voor Somalië zal worden ingezet.²⁰⁹

De Verenigde Naties staan afwijzend tegenover de mandaatverlenging van de TFP.²¹⁰

Benoemingen

Op 9 juni 2010 wees VN-secretaris-generaal Ban Ki-moon Augustine Mahiga aan als *Special representative of the Secretary General (SRSG)*, die als zodanig het hoofd is van de VN *Political Office for Somalia* (UNPOS). Hij is Ahmedou Ould-Abdallah opgevolgd.²¹¹

Verder werd op 25 augustus 2010 Jack Lang benoemd tot *Secretary-General's Special Advisor* voor juridische zaken gerelateerd aan piraterij.²¹²

2.2.5.2

De Verenigde Staten

De Verenigde Staten hebben in het verleden verschillende aanvallen uitgevoerd in Somalië, zoals in mei 2008 in Zuid-Somalië.²¹³ Daarnaast zijn de Amerikanen met oorlogsschepen aanwezig voor de kust van Somalië om piraterij tegen te gaan.²¹⁴ Ook hebben de Verenigde Staten resolutie 1851 van de VN-Veiligheidsraad voorbereid.²¹⁵

De Verenigde Staten ondersteunen de TFG en AMISOM.²¹⁶ Zo hebben zij AMISOM van wapens en munitie voorzien²¹⁷ en betalen zij salarissen van TFG-strijdkrachten.²¹⁸ In de verslagperiode hebben zij aangegeven de banden met Puntland en Somaliland te willen versterken, naast het steunen van de TFG en AMISOM, de zogenoemde *dual track*-benadering.²¹⁹ De Verenigde Staten staan eveneens afwijzend tegenover de mandaatverlenging van de TFP.²²⁰

2.2.5.3

De Europese Unie

De Europese Unie (EU) is op verschillende manieren betrokken bij Somalië. In december 2010 heeft de Raad van de EU de Operatie Atalanta, die het doel heeft de piraterij aan de Somalische kust te bestrijden, verlengd tot eind 2012.²²¹ Verder is de EU de grootste donor van Somalië op het gebied van ontwikkelingssamenwerking en humanitaire hulp. Ook draagt de EU bij aan de implementatie van het Djibouti-akkoord.²²² In dit kader lanceerde de EU in april 2010 een missie om veiligheidstroepen van de TFG te trainen.²²³ In februari is de eerste lichter getrainde troepen, 906 Somalische mannen en vrouwen, van het trainingskamp in Oeganda naar Mogadishu gebracht voor een re-integratietraining, en zijn 1000 nieuwe rekruten vanuit Mogadishu naar Oeganda

²⁰⁹ UNSC, *S/RES/1964*, 22 december 2010.

²¹⁰ UNPOS, *Statement by Special Representative for Somalia Augustine P. Mahiga on Parliament's decision to extend its mandate*, 4 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.2.2.3.

²¹¹ UN News Service, *Secretary-General names new envoy for Somalia*, 9 juni 2010.

²¹² UNSC, *S/2010/451*, 25 augustus 2010; UNSC, *S/2010/452*, 26 augustus 2010.

²¹³ Menkhaus, september 2008.

²¹⁴ BBC News, *US destroyer nears Somali pirates*, 28 september 2008.

²¹⁵ Reuters, *UN council allows Somali anti-piracy fight on land*, 16 december 2008.

²¹⁶ America.gov, *United States to Strengthen Engagement with Puntland, Somaliland*, 27 september 2010; Reuters, *UPDATE 1-US seeks ways to boost African forces in Somalia*, 20 juli 2010; ICG, 18 mei 2010.

²¹⁷ ICG, 18 mei 2010.

²¹⁸ New York Times, *Shifting Battlefronts Cut a Long Gash Across Somalia*, 24 februari 2011.

²¹⁹ America.gov, *United States to Strengthen Engagement with Puntland, Somaliland*, 27 september 2010; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; ICG, 21 februari 2011.

²²⁰ New York Times, *U.S. Critical of Assembly in Somalia*, 4 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.2.2.3.

²²¹ EU, *Common Security and Defence Policy*, januari 2011.

²²² EU, *EU Engagement in Somalia*, januari 2011.

²²³ ICG, 18 mei 2010; *EU Engagement in Somalia*, januari 2011.

gevolgen voor een training van zes maanden.²²⁴ Ten slotte steunt de EU AMISOM voor een aanzienlijk bedrag.²²⁵

Ook de EU staat afwijzend tegenover de mandaatverlenging van de TFP.²²⁶

2.2.5.4 China

In december 2010 hebben de Chinese ambassadeur in Ethiopië en de AU een overeenkomst getekend, waarin China 4 miljoen dollar beschikbaar stelt voor AMISOM-materieel.²²⁷

2.2.5.5 NAVO

In augustus 2009 is de NAVO-operatie *Ocean Shield* gestart, ter bestrijding van piraterij voor de kust van Somalië. In maart 2010 is besloten om deze operatie voort te zetten tot december 2012.²²⁸

2.3 Veiligheidssituatie

2.3.1 Inleiding

De veiligheidssituatie in geheel Somalië, met inbegrip van Somaliland en Puntland, was in de verslagperiode slecht.²²⁹ Geregeld vonden in de verslagperiode gewelddadigheden plaats. De situatie is niet in alle regio's even slecht. In de volgende paragrafen zal worden ingegaan op de globale verschillen tussen de verschillende regio's. Door de slechte veiligheidssituatie ontbreekt betrouwbare gedetailleerde informatie. In het algemeen kan gesteld worden dat de geweldsincidenten plaatsvonden in een context van straffeloosheid en gebrek aan overheidsgezag die gedurende de verslagperiode in grote delen van Somalië heerste.²³⁰

Naast deze straffeloosheid zorgt strijd tussen de partijen voor een slechte veiligheidssituatie in geheel Somalië. Er vonden in de verslagperiode gevechten tussen de voornaamste groeperingen plaats, alsook clangevechten. Deze gevechten werden op lagere niveaus uitgevochten door (sub)clanmilities die vaak in wisselende allianties opereren en daarom moeilijk in kaart zijn te brengen.²³¹

In de voorgaande verslagperiode is gemeld dat traditionele (clan)oudsten in de praktijk verantwoordelijk zijn voor het merendeel van de rechtspraak.²³² Hun autoriteit is echter ondergraven.²³³ De rebellengroeperingen die grote delen van Zuid- en Centraal-Somalië veroverden, hebben op verschillende plaatsen rechtbanken geïnstalleerd, waar volgens een strenge interpretatie van de *sharia*²³⁴ recht wordt gesproken.²³⁵

²²⁴ Website European Union Training Mission Somalia: <http://www.consilium.europa.eu/eutm-somalia>, geraadpleegd op 23 februari 2011.

²²⁵ Europese Commissie, *EU zegt 47 miljoen euro toe ter ondersteuning van AMISOM-missie in Somalië*, 1 september 2010.

²²⁶ *EU, Statement by the EU High Representative Catherine Ashton on the decision of Somali Parliament*, 4 februari 2011. Zie ook paragraaf 2.2.2.3.

²²⁷ *AU, Press release: China donates over 4 million dollars worth of aid for the AU mission in Somalia*, 24 december 2010; *Ethiopian News Agency, China donates over 4 million USD worth of aid to AMISOM*, 24 december 2010.

²²⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 521, nr. 138.

²²⁹ Zie de in de verslagperiode verschenen rapporten: IASC, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; EIU, februari 2011.

²³⁰ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

²³¹ US Department of State, 8 april 2011; IASC, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011.

²³² US Department of State, juni 2010.

²³³ Zie paragraaf 2.3.4.1.

²³⁴ Voor een beschrijving van de uitoefening van de sharia wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

2.3.2 Zuid- en Centraal-Somalië

2.3.2.1 Mogadishu

Gedurende de gehele verslagperiode was de veiligheidssituatie in geheel Mogadishu onverminderd slecht.²³⁶ Er werd vrijwel op dagelijkse basis gevochten tussen AMISOM-troepen en – in mindere mate – TFG-troepen enerzijds en Al-Shabaab-troepen anderzijds.²³⁷ Alle partijen maakten gebruik van zware wapens als artillerie, mortieren en bermbommen.²³⁸ Aan beide zijden vonden aanvallen plaats zonder aanzien des persoons, waardoor bijna dagelijks burgerslachtoffers vielen.²³⁹ Mensenrechten werden ook ernstig geschonden door het inzetten van kindsoldaten en het onvoldoende waarschuwen voor aanstaande aanvallen. In gebieden onder controle van Al-Shabaab vonden bovendien gerichte moordaanslagen plaats op mensen – en hun familieleden – die verdacht werden banden te hebben met de TFG.²⁴⁰

Begin 2010 kondigde de TFG aan dat er een groot regeringsoffensief zou plaatsvinden om geheel Mogadishu onder controle van de TFG te krijgen.²⁴¹ Uiteindelijk zijn AMISOM-troepen met steun van TFG-troepen op 19 februari 2011 een offensief begonnen in Mogadishu. Dit offensief maakte onderdeel uit van een grotere reeks aanvallen op Al-Shabaab, die plaatsvonden, naast Mogadishu, in de regio's Gedo, Hiraan en Lower Juba aan de grens met Ethiopië en/of Kenia en , gesteund werden door Ethiopië, Kenia en binnenlandse pro-TFG-groeperingen.²⁴² Aan het einde van de verslagperiode was het offensief in intensiteit afgenomen.

Het is niet mogelijk een duidelijk onderscheid te maken tussen de veiligheidssituaties in diverse wijken in Mogadishu. In de verslagperiode is veel – maar niet uitsluitend – gevochten in de districten Boondheere, Hawl Wadaag en Hodan.²⁴³ De Bakara-markt in Hawl Wadaag is een van de plekken waar veel burgerslachtoffers vielen.²⁴⁴ Vanwege de veelheid aan geweldsincidenten kan geen uitputtend overzicht worden gegeven van de confrontaties, maar zal een aantal incidenten uit de verslagperiode worden benoemd.

- Op 23 september 2010 viel Al-Shabaab TFG- en AMISOM-troepen aan. De strijd concentreerde zich in Hodan en Hawl Wadaag. Er vielen naar verluidt zeker 20 doden, waarvan de meesten burgers, en 68 gewonden.²⁴⁵
- Rond 10 oktober 2010 braken hevige gevechten uit in verschillende delen van Mogadishu tussen TFG-troepen gesteund door AMISOM enerzijds en islamistische rebellen anderzijds. Volgens een bron werden meer dan 20

²³⁵ IASC, september 2010 - april 2011; Zie ook paragraaf 3.3.5.

²³⁶ IASC, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; HRW, 14 februari 2011.

²³⁷ IASC, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; HRW, 14 februari 2011.

²³⁸ IASC, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; HRW, 14 februari 2011.

²³⁹ US Department of State, 8 april 2011; HRW, 14 februari 2011.

²⁴⁰ US Department of State, 8 april 2011; HRW, 14 februari 2011. Zie ook hoofdstuk 3.

²⁴¹ AllAfrica.com, *Somalia: Government Warns of Major Offensive*, 21 maart 2010; Critical Threats, *Operation Briefer: The Upcoming Battle for Mogadishu*, 1 april 2010.

²⁴² NSP, *Weekly Security Report Week*, 25 februari-4 maart 2011, 5-12 maart 2011, 18-24 maart 2011, 25-31 maart 2011; UNSC, *S/2011/277*, 28 april 2011.

²⁴³ IASC, september 2010 - april 2011;

²⁴⁴ IASC, september 2010 - april 2011; HRW, 14 februari 2011.

²⁴⁵ VoA, *20 killed in New Somalia Fighting*, 23 september 2010; Al-Jazeera, *20 Somalis Killed, 70 Injured in Clashes Between Al-Shabaab and AU-Backed Government Forces*, 23 september 2010.

mensen gedood en raakten er 30 gewond. Onder de slachtoffers waren veel burgers.²⁴⁶

- Zeker 21 burgers kwamen op 17 november 2010 om bij beschietingen tussen AMISOM en islamistische rebellen. De meesten werden gedood op de Bakara-markt.²⁴⁷
- Op 2 december 2010 vielen minimaal 20 doden, waaronder burgers uit de districten Bondheere, Shibis, Hodan en Daynile, bij gewelddadigheden die ontstonden nadat AMISOM een belangrijke verbindingsweg had afgesloten.²⁴⁸
- Al-Shabaab viel op 25 januari 2011 Somalische en AMISOM militaire bases aan in noordelijke en zuidelijke delen van de stad. Hierbij vielen minstens negen doden en 15 gewonden, voornamelijk burgers.²⁴⁹
- Een zelfmoordaanslag met een auto kostte op 21 februari 2011 aan zeker 17 mensen het leven. De aanslag vond plaats vlakbij een politietrainingskamp. De aanslag werd opgeëist door Al-Shabaab.²⁵⁰
- Op 16 maart 2011 vonden in verschillende wijken in Mogadishu aanvallen en gevechten plaats tussen TFG- en AMISOM-troepen enerzijds en Al-Shabaab anderzijds, waaronder het gebied rond het presidentieel paleis en de Bakara-markt. Minimaal 10 mensen werden gedood en minimaal 20 raakten gewond, het merendeel burgers.²⁵¹
- Door gevechten tussen TFG-strijdkrachten op het KM4-kruispunt in Mogadishu hebben aan minimaal drie mensen het leven gekost, waaronder burgers. Daarnaast raakte een aantal mensen gewond.²⁵²

2.3.2.2 Zuid- en Centraal-Somalië buiten Mogadishu

Ook in het overige deel van Zuid- en Centraal-Somalië was de veiligheidssituatie in de verslagperiode onverminderd slecht.²⁵³ De slechte veiligheidssituatie werd veroorzaakt door verschillende factoren. Ten eerste werd er geregeld gevochten in de verschillende regio's van Zuid- en Centraal-Somalië. Dit betrof met name gevechten tussen Al-Shabaab enerzijds en TFG-troepen en/of Ahlu-Sunna w'al-Jama'a anderzijds. Eind februari 2011 startten AMISOM, Ahlu-Sunna w'al-Jama'a en andere anti-AS-milities op verschillende plaatsen in Zuid- en Centraal-Somalië een offensief gestart tegen Al-Shabaab. Aanvallen vonden plaats in Mogadishu (zie paragraaf 2.3.2.1.) en in de regio's Gedo, Hiraan en Lower Juba aan de grens met Ethiopië en/of Kenia en werden gesteund door Ethiopië en Kenia.²⁵⁴ Aan het einde van de verslagperiode was het offensief in intensiteit afgenomen. Een aantal plaatsen, waaronder Belet Hawo, Luuq en Dhobley, was op dat moment niet langer onder controle van Al-Shabaab maar in handen van anti-AS-milities.

Voordat Hizbul Islam eind december opging in Al-Shabaab vochten deze partijen ook tegen elkaar. Daarnaast vonden er regelmatig gevechten plaats tussen verschillende clans.²⁵⁵

Verder werd de veiligheidssituatie negatief beïnvloed door geweldsincidenten die niet of zijdelings gerelateerd waren aan de bovengenoemde oorzaken. Meerdere malen werd bijvoorbeeld gerapporteerd over beschietingen die niet in het kader van een groter gevecht plaatsvonden en waarbij burgers gedood werden of

²⁴⁶ Garowe Online, *Heavy fighting leaves 20 people in Somali capital*, 13 oktober 2010; AHN, *2 Dead, 8 Injured As Sporadic Battle Erupts In Mogadishu*, 9 oktober 2010.

²⁴⁷ AFP, *Twenty-one civilians 'killed by shelling in Mogadishu'*, 17 november 2010.

²⁴⁸ Garowe Online, *35 killed in Somalia as insurgents fight govt and each other*, 3 december 2010.

²⁴⁹ AHN, *Nine slain, 15 hurt as bitter clashes rekindle in Mogadishu*, 26 januari 2011.

²⁵⁰ Reuters, *Somali Islamists car bomb kills 17 in Mogadishu*, 21 februari 2011.

²⁵¹ Shabelle, *Somalia: Al Shabaab Claims Victory Over Mogadishu Fighting; Govt Denies*, 16 maart 2011; Garowe Online, *Somalia: Dozens Die, Others Injured in Mogadishu Clashes*, 16 maart 2011.

²⁵² Shabelle, *Somali forces' clash leaves 3 dead, 4 injured in Mogadishu*, 25 april 2011; Garowe Online, *Somalia: Mogadishu clashes kill five*, 26 april 2011.

²⁵³ IASC, september 2010 - april 2011; NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

²⁵⁴ NSP, *Weekly Security Report Week*, 25 februari-4 maart 2011, 5-12 maart 2011, 18-24 maart 2011, 25-31 maart 2011; UNSC, *S/2011/277*, 28 april 2011.

²⁵⁵ IASC, september 2010 - april 2011.

gewond raakten. Een ander voorbeeld betreft vrouwen en meisjes, die regelmatig het slachtoffer van verkrachting werden.²⁵⁶

Naar verluidt bestond in sommige delen van Zuid- en Centraal-Somalië die onder controle waren van Al-Shabaab, in vergelijking met bijvoorbeeld Mogadishu, relatieve rust en orde. Echter, de restricties die door Al-Shabaab opgelegd werden, waren zodanig dat de bevolking ernstig in zijn vrijheid werd beperkt.²⁵⁷ Een kleine overtreding of slechts het vermoeden van een overtreding van de regels leidde in vele gevallen tot een arrestatie en een buitenproportioneel zware straf. In de verslagperiode is verschillende malen gerapporteerd over (publiekelijk) uitgevoerde executies en lijfstraffen, zoals amputaties, zweepslagen en stening, opgelegd door shariarechtbanken.²⁵⁸

2.3.3 Noord-Somalië

2.3.3.1 Somaliland, Sool en Sanaag

In Somaliland was sprake van enige verbetering in de veiligheidssituatie.²⁵⁹ Desalniettemin kan de veiligheidssituatie gedurende de verslagperiode nog steeds slecht genoemd worden. Zo was er veel criminaliteit en een slecht functionerend politie- en justitieapparaat. Ook bevonden zich Al-Shabaab-elementen in Somaliland, waar een dreiging vanuit ging hoewel leden van deze groepering zich niet openlijk lieten zien. Verder waren er in de verslagperiode gevechten in de Toghdeer-regio, rondom Buhoodle, waarbij clanmilities, het Somalilandse leger en militiegroepering Sool, Sanaag and Cayn (SSC) betrokken waren.²⁶⁰ SSC strijdt voor een semi-autonome regio, als onderdeel van de federatie Somalië, bestaande uit de regio's Sool, Sanaag en Ayn (Cayn in Somalische spelling; Ayn maakt deel uit van Toghdeer). Puntland en Somaliland claimen beide zeggenschap over deze regio's. Aan het einde van de verslagperiode was er in dit kader sprake van een toegenomen spanning tussen Somaliland en Puntland.

2.3.3.2 Puntland

De veiligheidssituatie in Puntland was in de verslagperiode slechter dan in Somaliland en beter dan in Zuid- en Centraal-Somalië. Er waren indicaties dat Al-Shabaab-activiteiten plaatsvonden.²⁶¹ Als reactie hierop voerden de Puntlandse autoriteiten geregeld 'veiligheidsacties' uit, waarbij veel ontheemden en ook Ethiopiërs bij Galkayo Puntland uit werden gezet.²⁶² Verder werd er geregeld gerapporteerd over geweldsincidenten waarbij doden en gewonden vielen en zware wapens betrokken waren, zoals bernbommen en handgranaten.²⁶³ Dit geweld was met name gericht tegen overheidsfunctionarissen.²⁶⁴ Daarnaast was Puntland het belangrijkste toevluchtsoord voor piraten. De aanwezigheid van piraten had een extra destabiliserend effect op de Puntlandse samenleving.²⁶⁵ In de verslagperiode werd bijvoorbeeld melding gemaakt van ontvoeringen en de dreiging voor ontvoeringen door piraten.²⁶⁶

²⁵⁶ IASC, september 2010 - april 2011.

²⁵⁷ HRW, april 2010.

²⁵⁸ IASC, september 2010 - april 2011. Zie ook hoofdstuk 3 over mensenrechtenschendingen.

²⁵⁹ UNSC, S/2010/675, 31 december 2010.

²⁶⁰ NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011; UNDSS, september 2010 - april 2011.

²⁶¹ UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010; UNSC, S/2010/675, 30 december 2010.

²⁶² UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010; IASC, september 2010 - april 2011; US Department of State, 8 april 2011. Zie ook paragraaf 4.2.2.

²⁶³ IASC, september 2010 - april 2011.

²⁶⁴ US Department of State, 8 april 2011.

²⁶⁵ UNSC, S/2011/30, 25 januari 2011. Zie ook paragraaf 2.3.5.

²⁶⁶ Ontvoeringen lijken gebruikt te worden als middel om af te dwingen dat maatregelen tegen piraterij, zoals het detineren van piraten, ongedaan gemaakt worden. NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011.

2.3.4 *Clanbescherming, criminaliteit en rechtshandhaving*

2.3.4.1 Clanbescherming

Er is in de verslagperiode geen nieuwe informatie verkregen over de mogelijkheden om als Somaliër clanbescherming te krijgen. Zoals in eerdere verslagperiodes is geconstateerd, is clanbescherming in Zuid- en Centraal-Somalië in verminderde mate mogelijk. Hieraan ligt een aantal oorzaken ten grondslag. Zo melden bronnen dat traditionele clansystemen onder druk zijn komen te staan.²⁶⁷ Ook is de invloed van clanoudsten op veel plaatsen verminderd of zelfs verdwenen.²⁶⁸ Voorts zijn, gezien de humanitaire omstandigheden,²⁶⁹ de aard van het geweld²⁷⁰ en de hieruit voortvloeiende migratie²⁷¹ de praktische mogelijkheden tot het bieden van bescherming beperkt.²⁷² Ook (niet-Somali) minderheden hebben daardoor verminderd toegang tot de bescherming waar zij van oudsher op konden rekenen.²⁷³

Bescherming door clans is op veel plaatsen in het noorden van Somalië mogelijk voor diegenen die uit het noorden van Somalië komen.²⁷⁴

2.3.4.2 Criminaliteit en rechtshandhaving

Criminaliteit

In verband met de slechte veiligheidssituatie in Zuid- en Centraal-Somalië, zoals deze beschreven is in paragraaf 2.3.2, is het moeilijk om informatie te verkrijgen over criminaliteit in deze regio. In algemene zin kan gezegd worden dat in Zuid- en Centraal-Somalië een cultuur van straffeloosheid heerst, hetgeen criminaliteit in de hand werkt.²⁷⁵ Naar verluidt bestond in sommige delen van Zuid- en Centraal-Somalië die onder controle waren van Al-Shabaab, in vergelijking met bijvoorbeeld Mogadishu, relatieve rust en orde. Echter, de restricties die door Al-Shabaab opgelegd werden, waren zodanig dat de bevolking ernstig in zijn vrijheid werd beperkt.²⁷⁶ Een kleine overtreding of slechts het vermoeden van een overtreding van de regels leidde in vele gevallen tot een arrestatie en een buitenproportioneel zware straf. In de verslagperiode is verschillende malen gerapporteerd over (publiekelijk) uitgevoerde executies en lijfstraffen, zoals amputaties, zweepslagen en steniging, opgelegd door shariarechtbanken.²⁷⁷ Omdat Al-Shabaab zou beschikken over een goed georganiseerd informatienetwerk, is het voor deze bevolking moeilijk zich te onttrekken aan de intimidatie en dreiging van Al-Shabaab.²⁷⁸

Voor heel Somalië geldt dat achtergestelde groepen zoals niet-Somali minderheden en ontheemden een hoger risico lopen slachtoffer van criminaliteit te worden dan andere groepen.²⁷⁹ Bovendien krijgen zij minder vaak genoegdoening dan andere groepen, in de zin van schadeloosstelling en bestraffing van de dader.²⁸⁰

²⁶⁷ Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009; LandInfo, 2 juni 2009.

²⁶⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 2 juni 2009.

²⁶⁹ Zie paragraaf 2.3.6.

²⁷⁰ Zie paragraaf 2.3.2.

²⁷¹ Zie hoofdstuk 4.

²⁷² UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010; LandInfo, 2 juni 2009; LandInfo, 16 juni 2009; ACCORD, december 2009.

²⁷³ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 2 juni 2009; LandInfo, 16 juni 2009; ACCORD, december 2009; UNGA, *A/HRC/10/85*, 24 februari 2009; Migrationsverket, 3 april 2009. Voor een beschrijving van minderheden zie paragraaf 3.4.1.

²⁷⁴ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

²⁷⁵ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; IASC, september 2010 - april 2011.

²⁷⁶ HRW, april 2010.

²⁷⁷ IASC, september 2010 - april 2011. Zie ook hoofdstuk 3 over mensenrechtenschendingen.

²⁷⁸ HRW, april 2010; LandInfo, 16 juni 2009.

²⁷⁹ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

²⁸⁰ Zie paragraaf 3.3.5 voor een beschrijving van de rechtsgang en paragraaf 3.4.1 voor een beschrijving van minderheden.

Conflicten tussen families en clans, dikwijls over toegang tot water en grasland of de begrenzing van hun land, kunnen hoog oplopen.²⁸¹ Soms leiden dergelijke conflicten tot bloedwraak.²⁸²

Cijfers van UNHCR wijzen erop dat seksueel geweld een veelvoorkomende vorm van criminaliteit is in Somalië.²⁸³ Ook kinderen zijn hier het slachtoffer van. In Somaliland en Puntland was in de verslagperiode een toename waar te nemen in groepsverkrachtingen, met name in kampen voor ontheemden.²⁸⁴

Traditionele rechtshandhaving

Het systeem van handhaving van recht en orde in Somalië is gebaseerd op een combinatie van traditioneel recht (*xeer*) en *sharia*.²⁸⁵ De traditionele rechtshandhaving in Somalië heeft ervoor gezorgd dat het wegvallen van de centrale structuren niet heeft geleid tot een volledige ineenstorting van het systeem van handhaving van recht en openbare orde.²⁸⁶ De grote sociale controle in combinatie met het systeem van compensatieregelingen (de *diya*) hebben een preventieve werking, hoewel traditionele vormen van rechtshandhaving als gevolg van het conflict onder druk zijn komen te staan.²⁸⁷

Deze traditionele vorm van rechtshandhaving is minder effectief wanneer het slachtoffer lid van een niet-Somali minderheid is, dan wel van een kleine, slecht bewapende clan ofwel ontheemd is en zich buiten zijn/haar clangebied bevindt.²⁸⁸

Het is niet mogelijk aan te geven hoe de traditionele rechtshandhaving gebruikt wordt in de verschillende delen van Somalië. Rechtshandhaving door de staat, zoals uitgevoerd door de politie, wordt hieronder beschreven.

Politie

De ordehandhaving, zoals die is overeengekomen in het Djibouti-akkoord, bestaat uit de volgende instituties:

- Het *Joint Security Committee* (JSC);
- De *National Security Force* (NSF);
- De *Somali Police Force* (SPF).²⁸⁹

Het JSC bestaat onder andere uit sleutelfiguren uit de TFG, zoals de ministers van Binnenlandse Zaken, Defensie en Nationale Veiligheid, vertegenwoordigers van AMISOM, vertegenwoordigers uit de internationale gemeenschap zoals de Europese Unie en *United Nations Political Office for Somalia* (UNPOS).²⁹⁰ Het JSC heeft als doel de harmonisatie van de inspanningen van de TFG en de internationale gemeenschap inzake veiligheid.²⁹¹ In de praktijk is het JSC echter disfunctioneel, het komt zelden bijeen en lijkt geen prioriteit te krijgen van de TFG.

²⁸¹ IASC, september 2010 - april 2011; US Department of State, 8 april 2011.

²⁸² Bloedwraak wordt in Somalië niet als een criminele daad beschouwd, omdat op basis van lokaal recht en de tradities bloedwraak gerechtvaardigd is; LandInfo, 12 november 2008; LandInfo, 2 juni 2009; US Department of State, 11 maart 2010.

²⁸³ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

²⁸⁴ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

²⁸⁵ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 12 november 2008; EIU, augustus 2009; LandInfo, 2 juni 2009.

²⁸⁶ Menkhaus, 20 september 2004; Menkhaus, maart 2004; Gundel, november 2006.

²⁸⁷ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 2 juni 2009; LandInfo, 12 november 2008. Zie ook paragraaf 2.3.4.1.

²⁸⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; Migrationsverket, 3 april 2009; LandInfo, 2 juni 2009.

²⁸⁹ UNSC, *S/2009/210*, 16 april 2009; UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010.

²⁹⁰ UNPOS, 27 juli 2009; UNSC, *S/2009/684*, 31 december 2009.

²⁹¹ UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010.

De NSF bestond aan het einde van de verslagperiode uit 8.200 manschappen. De Europese Unie ondersteunt de NSF met een trainingsmissie. In de verslagperiode zijn nieuwe manschappen getraind.²⁹² Het selectieproces voor deze manschappen is in handen van de TFG. Naar verluidt behoort een groot deel van de rekruten tot de Hawiye-clan en bestaat er derhalve geen clanbalans.

Halverwege 2010 waren ongeveer 4.500 politiemensen getraind onder de vlag van de internationale gemeenschap. Het streven is om de SPF uit te breiden naar 7.000 politiemensen.²⁹³ In de verslagperiode hebben voor Somalische politierekruten trainingen plaatsgevonden in Djibouti, Kenia en Oeganda.²⁹⁴

Door een tekort aan financiële middelen kampt de politie met een gebrek aan uniformen, waardoor agenten niet altijd goed herkenbaar zijn.²⁹⁵

In de praktijk was de ordehandhaving, zoals ook vermeld in paragraaf 2.2.2.3, ongestructeerd en werd ze ondermijnd door clanloyaliteit en corruptie.²⁹⁶ Naar verluidt maakten TFG-manschappen zich schuldig aan criminaliteit.²⁹⁷ In de verslagperiode zijn verschillende meldingen van TFG-manschappen die het vuur hadden geopend op burgers of een medestrijder hadden gedood.²⁹⁸ Een bron vermeldt de executie van een TFG-soldaat die een medesoldaat van het leven had beroofd en hiervoor tot de doodstraf veroordeeld was door een militaire rechtbank.²⁹⁹

In de verslagperiode zijn in Somaliland de zogenoemde veiligheidscommissies afgeschaft.³⁰⁰ Deze veiligheidscommissies hadden de mogelijkheid om mensen voor met name kleine vergrijpen zonder veroordeling te detineren. De Somalilandse politie heeft echter niet de capaciteit om het gat te vullen dat door het wegvallen van de veiligheidscommissies is ontstaan. Het gevolg is dat de criminaliteit in Somaliland gestegen is.

De vrouwendesks bij de politie in Hargeisa, waarover in eerdere verslagperiodes is gerapporteerd, zijn wegens gebrek aan succes opgeheven. Wel is een verwijscentrum voor seksueel geweld ingericht in het ziekenhuis in Hargeisa.

In zowel Somaliland als Puntland zijn met succes kleine gemeenschapspolitiebureaus opgezet.

2.3.5 *Wapenhandel en piraterij*

Wapenhandel

Met betrekking tot de wapenhandel concludeerde de *monitoring group* van de Verenigde Naties, die onder meer toeziet op de naleving van het wapenembargo tegen Somalië, in haar laatste rapport dat schending hiervan nog steeds op grote schaal voorkomt. De import betreft in het algemeen een kleine maar constante stroom van voornamelijk ammunitie en kleine en lichte wapens.

²⁹² Zie paragraaf 2.2.5.3.

²⁹³ UNSC, S/2010/675, 30 december 2010.

²⁹⁴ UNSC, S/2010/675, 30 december 2010; AU, *Press release: Kenya: Somali Police Officers Commence Training in Nation*, 11 januari 2011.

²⁹⁵ De levering van uniformen wordt ook bemoeilijkt door het wapenembargo van 1992. Als gevolg van het embargo mag er geen levering van militaire apparatuur, waaronder uitrusting en uniformen, plaatsvinden zonder melding aan het VN *sanctions committee*. Indien niemand van de inzittenden van dit comité bezwaar, dan kan de levering doorgang vinden.

²⁹⁶ ICG, 21 februari 2011.

²⁹⁷ US Department of State, april 2011; Garowe online, *Somalia: TFG executes soldier, Shabaab trains 300 insurgents*, 7 december 2010.

²⁹⁸ IASC, september 2010 - april 2011.

²⁹⁹ Garowe online, *Somalia: TFG executes soldier, Shabaab trains 300 insurgents*, 7 december 2010.

³⁰⁰ UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010.

Jemen is de belangrijkste speler in de commerciële wapenmarkt, terwijl Ethiopië de voornaamste staatsleverancier is van wapens, ammunitie en training. Puntland is de belangrijkste toegangspoort voor wapens en ammunitie, vanwege de ligging en de handelscontacten die het van oudsher heeft met Jemen.³⁰¹

Piraterij

In de verslagperiode bleef piraterij plaatsvinden in de wateren voor de Somalische kust. De situatie in 2010 was slechter dan in 2009. Meer Somaliërs werden piraat, de modus operandi werd geavanceerder – waardoor een groter geografisch bereik werd behaald – en het gebruik van geweld nam toe.³⁰² Dit kan worden geïllustreerd aan de hand van een aanval die in februari 2011 plaatsvond, waarbij vier Amerikaanse zeilers op de Arabische Zee bij Oman tijdens een bevrijdingsactie door Somalische piraten werden vermoord.³⁰³ Meer dan 90 procent van de piraten die op zee worden gearresteerd, worden vrijgelaten zonder veroordeling.³⁰⁴

Het epicentrum van de piraterij was Puntland. De aanwezigheid van piraterij zorgde voor onveiligheid in Puntland. In de verslagperiode werd bijvoorbeeld melding gemaakt van ontvoeringen en de dreiging voor ontvoeringen door piraten.³⁰⁵ Daarnaast werden ook aanvallen gelanceerd vanuit Zuid- en Centraal-Somalië, aan de kust van Harardheere tot aan Kismayo.³⁰⁶ Naar verluidt is Al-Shabaab niet rechtstreeks betrokken bij piraterij, maar staat de groepering piraterij-activiteiten wel toe tegen hoge betaling.³⁰⁷

Zoals vermeld in paragraaf 2.2.5.1, riep de VN-Veiligheidsraad onder andere middels resolutie 1838 (2008) op tot actie tegen de piraterij voor de kust van Somalië.³⁰⁸ In een resolutie van november 2010 zijn anti-piraterijmaatregelen uit eerdere resoluties met twaalf maanden verlengd.³⁰⁹ Begin december 2008 begon de militaire operatie *Atalanta* van de Europese Unie die zich richt op het terugdringen van piraterij voor de kust van Somalië, met name door het beschermen van schepen van het *World Food Programme* en van schepen die AMISOM bevoorraden.³¹⁰ De operatie is in juni 2010 verlengd tot december 2012.³¹¹ Nederland, dat in de eerste periode van *Atalanta* ook deelnam aan de operatie, heeft in de verslagperiode opnieuw een bijdrage geleverd aan de operatie door van september tot november 2010 een bevoorradingschip in te zetten.³¹²

Ook de NAVO is actief in de regio met de antipiraterijoperatie *Ocean Shield*.³¹³ Op 22 januari 2009 lanceerden de Verenigde Staten de *Combined Taskforce* (CTF) 151, die de antipiraterij rol van de CTF 150 overnam.³¹⁴ Naast de schepen die bij bovengenoemde missies betrokken zijn, voeren schepen van tal van andere landen antipiraterij-missies uit in de regio.³¹⁵ In maart 2010 is besloten

³⁰¹ UNSC, S/2010/91.

³⁰² UNSC, S/2011/30, 25 januari 2011; ICC-CCS, *Hostage-taking at sea rises to record levels, says IMB*, 17 januari 2011.

³⁰³ New York Times, *Suddenly, a Rise in Piracy's Price*, 26 februari 2011; Washington Post, *Deaths of four Americans reflect increasing violence of Somali piracy*, 22 februari 2011.

³⁰⁴ UNSC, S/2011/30, 25 januari 2011

³⁰⁵ NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011. Zie ook paragraaf 2.3.3.2.

³⁰⁶ UNSC, S/2011/30, 25 januari 2011.

³⁰⁷ Ibid.

³⁰⁸ UNSC, S/RES/1838 (2008), 7 oktober 2008.

³⁰⁹ UNSC, S/RES/1950, 23 november 2010.

³¹⁰ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 521, nr. 138.

³¹¹ EU Common Security and Defence Policy, juli 2010; EU NAVFOR, *European Union's Naval Force counter-piracy operation enters its 3rd year as an extension to 2012 is confirmed*, 15 december 2010.

³¹² Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 521, nr. 138; EU NAVFOR, *EU NAVFOR thanks HLMNS AMSTERDAM after more than 2 months of operations*, 19 november 2011.

³¹³ UNSC, S/2010/234, 11 mei 2010; Website NAVO

http://www.manw.nato.int/page_operation_ocean_shield.aspx, geraadpleegd op 3 februari 2010.

³¹⁴ UNSC, S/2009/146, 16 maart 2009.

³¹⁵ UNSC, S/2009/590, 13 november 2009.

om deze operatie voort te zetten, eveneens tot december 2012.³¹⁶ Nederland heeft ten behoeve van deze operatie van juli 2010 tot en met april 2011 achtereenvolgens verschillende luchtverdediging- en commandofregatten ingezet.³¹⁷

2.3.6 *Humanitaire omstandigheden*

In de verslagperiode waren de humanitaire omstandigheden in geheel Somalië slecht.³¹⁸ Het aantal mensen dat humanitaire hulp behoefde, was begin 2010 opgelopen tot bijna een derde van de geschatte bevolking. De belangrijkste redenen hiervoor waren de slechte veiligheidssituatie en de droogte.³¹⁹ Begin 2011 werd droogte de belangrijkste reden om ontheemd te raken.³²⁰ In het grootste gedeelte van Zuid- en Centraal-Somalië bestond een tekort aan voedsel. Ook in Noord-Somalië was de voedselsituatie slecht.³²¹ Gemiddeld was één op de zeven Somalische kinderen in de verslagperiode ernstig ondervoed.³²² Door de slechte gezondheidszorg en onhygiënische omstandigheden braken geregeld besmettelijke ziekten als cholera en mazelen uit.³²³ Als gevolg van de slechte humanitaire omstandigheden zijn in de verslagperiode veel mensen op de vlucht geslagen.³²⁴

De humanitaire hulporganisaties en mensenrechtenorganisaties werden in de verslagperiode door de slechte veiligheid belemmerd in het uitvoeren van hun taken.³²⁵ Internationale hulpverleners liepen een groot risico om slachtoffer van een ontvoering te worden.³²⁶ Al eerder werd een aantal organisaties de toegang tot gebieden ontzegd die onder controle staan van Al-Shabaab. Zo heeft bijvoorbeeld het *World Food Programme* nog steeds geen toegang tot het grootste deel van Zuid- en Centraal-Somalië.³²⁷

³¹⁶ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 521, nr. 138.

³¹⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 29 521, nr. 138; Ministerie van Defensie, *Hr. Ms. Amsterdam ontmoet Hr. Ms. De Ruyter tijdens Ocean Shield*, 10 december 2010; Ministerie van Defensie, *Directeur Operaties bezoekt Hr. Ms. De Ruyter*, 1 maart 2011.

³¹⁸ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; UNOCHA Somalia, *Weekly Humanitarian Bulletin*, september 2010 - april 2011; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010 - februari 2011.

³¹⁹ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; FSNAU, 25 februari 2011; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, januari - februari 2011.

³²⁰ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, januari 2011.

³²¹ FSNAU, 25 februari 2011; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, januari - februari 2011.

³²² FSNAU, 25 februari 2011.

³²³ UN, 1 december 2010; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, november 2010.

³²⁴ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010 - februari 2011. Zie ook hoofdstuk 4 voor een beschrijving van de migratie in en rond Somalië.

³²⁵ US Department of State, 8 april 2011; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; UNOCHA, *Monthly Access Report*, september 2010 - januari 2011.

³²⁶ NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011. Zie ook paragraaf 2.3.1.

³²⁷ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

3 Mensenrechten³²⁸

Het is moeilijk gedetailleerde informatie en cijfers over de situatie van de mensenrechten te krijgen.³²⁹ Dit komt met name door de slechte veiligheidssituatie, voor Centraal- en Zuid-Somalië. In algemene zin kan gesteld worden dat de mensenrechtensituatie in geheel Somalië in de verslagperiode slecht was, vooral in de gebieden onder controle van Al-Shabaab, en dat de schendingen van de mensenrechten onbestraft bleven.³³⁰ In het gewapende conflict maken alle groeperingen zich schuldig aan schendingen van mensenrechten door onder andere zware wapens en geïmproviseerde explosieven te gebruiken in dichtbevolkte gebieden.³³¹

3.1 Juridische context

3.1.1 *Verdragen en protocollen*³³²

Somalië is partij bij de volgende mensenrechtenverdragen:

- De vier Geneefse Verdragen uit 1949 betreffende krijgsgevangenen, strijdkrachten ter land en ter zee en burgers in oorlogstijd (allen voor Somalië in 1963 in werking getreden. Somalië heeft de drie additionele protocollen niet ondertekend);
- Het Vluchtelingenverdrag van Genève en het bijbehorende Protocol van New York (respectievelijk voor Somalië in werking getreden in 1979 en 1978);
- Het Internationale Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Rassendiscriminatie (in 1975 voor Somalië in werking getreden);
- Het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (in 1990 voor Somalië in werking getreden);
- Het Internationaal Verdrag tegen Foltering en Andere Wrede, Onmenselijke of Onterende Behandeling of Bestrafing (in 1990 voor Somalië in werking getreden. Somalië heeft de bijbehorende protocollen niet ondertekend);
- Het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten en het eerste bijbehorende protocol (in 1990 voor Somalië in werking getreden. Somalië heeft het tweede bijbehorende protocol, gericht op de afschaffing van de doodstraf, niet ondertekend).

Hoewel Somalië het Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het bij dit verdrag behorende protocol met betrekking tot de Inzet van Kinderen in Gewapend Conflict heeft ondertekend in respectievelijk 2002 en 2005, zijn deze nog niet geratificeerd. Somalië heeft het tweede bijbehorende protocol inzake de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie niet ondertekend. In 2009 kondigde de TFG aan het Verdrag inzake de Rechten van het Kind te willen ratificeren.³³³

³²⁸ Er is over de mensenrechten in de Noord-Somalische provincies Sool en Sanaag geen specifieke informatie bekend.

³²⁹ Amnesty International, maart 2010; LandInfo, 12 november 2008; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009; UK Foreign & Commonwealth Office, maart 2010.

³³⁰ US Department of State, april 2011; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010; HRW, april 2010; Amnesty International, maart 2010.

³³¹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010; HRW, april 2010; UNHRC/HC, 13 april 2010; Amnesty International, maart 2010; Council on Foreign Relations, maart 2010.

³³² OHCHR, augustus 2008; Website OHCHR, geraadpleegd 19 januari 2010; Website Ministerie van Buitenlandse Zaken, geraadpleegd op 19 januari 2010.

³³³ UNICEF, 20 november 2009; Reuters, *Somalia to join child rights pact, only U.S. outside*, 20 november 2009; UNSC, *S/2009/684*, 31 december 2009.

Somalië heeft het Verdrag inzake de Uitbanning van Alle Vormen van Discriminatie van Vrouwen niet ondertekend.

3.1.2 *Nationale wetgeving*

Verschillende gemeenschappen in Somalië passen thans verschillende regels toe. Deze regels berusten op traditioneel recht, gewoonterecht, de *sharia*, de wetgeving uit de periode van onafhankelijkheid vóór Siad Barre³³⁴ of die uit de periode Barre, of een combinatie van deze systemen.³³⁵ Over het algemeen is in die gebieden waar het lokaal bestuur sterker is (zoals in Somaliland), de rechtsgang beter geïnstitutionaliseerd. Dit laat onverlet dat ook in Somaliland de kwaliteit van de rechtsgang zwak is.³³⁶

De TFC (februari 2004), de grondwet van Somaliland (mei 2001) en de grondwet van Puntland (januari 2008) maken melding van de rechten en de plichten van de burgers evenals van onafhankelijke rechtspraak gebaseerd op de *sharia*.³³⁷ In de verslagperiode werd, zoals ook in paragraaf 2.1.3.1 is vermeld, de *sharia* formeel ingevoerd door de TFG. Het is onbekend op welke rechtsgebieden deze wetgeving daadwerkelijk toegepast wordt. De invoering is overigens een formalisering van een praktijk die over het algemeen al gebruikelijk was.³³⁸ In Somaliland geldt volgens de grondwet dat geen bepaling of wet in tegenspraak mag zijn met de *sharia*.³³⁹ In Puntland geldt de grondwet als de belangrijkste wet na de *sharia* en de (toekomstige) federale grondwet van de Federale republiek Somalië.³⁴⁰

Formeel moet bovengenoemde wetgeving burgers beschermen tegen schending van mensenrechten. Ze biedt kaders voor precisering in lagere wetgeving. Tot uitwerking hiervan is het echter niet gekomen.

3.2 **Toezicht**

3.2.1 *Nationaal*

In Somaliland is de mensenrechtencommissiewet in december 2010 in werking getreden.³⁴¹ Hiermee heeft de onafhankelijke mensenrechtencommissie die al in november 2007 werd ingesteld een wettelijke basis gekregen. De commissie heeft een nieuwe voorzitter gekregen en is in contact met verschillende Somalilandse ministeries om mensenrechtenkwesaties aan de orde te stellen.

³³⁴ In art. 71 lid 2 van de TFC (2004) staat vermeld: 'The 1960 Somalia Constitution and other national laws shall apply in respect of all matters not covered and not inconsistent with this charter.'

³³⁵ De eerste Somalische wetten na de onafhankelijkheid werden opgesteld met behulp van VN-deskundigen uit verschillende landen (Egypte, Pakistan, India en Italië), met als resultaat dat het Somalische recht een mengsel vormde van verschillende systemen (UNDP, *Human Development Report Somalia* 2001). Er waren in die tijd (1960) geen shariagerechtshoven, en de rechterlijke macht was grotendeels onafhankelijk. Vóór en in de eerste jaren na de onafhankelijkheid nam de invloed van het traditionele clansysteem van conflictoplossing (*diya*) af. In de latere jaren van Barre werd, met de afname van het vertrouwen in het moderne juridische systeem en de wederopleving van het clandenken, het traditionele systeem weer in toenemende mate toegepast. Ook de toepassing van het shariarecht kwam op. Tegen deze complexe achtergrond hebben vele Somaliërs weinig vertrouwen in moderne rechtspraak. De naleving van de wetten wordt in de meeste gebieden tot op zekere hoogte afgedwongen door de clanoudsten, de clanmilities, en/of de shariamilities. UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009; US Department of State, 26 oktober 2009; US Department of State, 8 april 2011.

³³⁶ Zie ook paragraaf 3.3.5.

³³⁷ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004; Constitution of the State of Puntland, januari 2008; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

³³⁸ Elman Peace and Human Rights Centre, 10 december 2008.

³³⁹ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

³⁴⁰ Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

³⁴¹ www.somalilandlaw.com, geraadpleegd op 4 januari 2011.

De grondwet van Puntland geeft aan het parlement de bevoegdheid een mensenrechtenverdediger te kiezen.³⁴² In de verslagperiode is er voor zover bekend geen mensenrechtenverdediger gekozen.

In Somalië is een aantal lokale ngo's actief, waaronder mensenrechtenorganisaties. In Zuid- en Centraal Somalië opereren deze onder zeer moeilijke omstandigheden.³⁴³

3.2.2 *Internationaal*

Internationaal toezicht uit hoofde van de verdragen waarbij Somalië partij is, wordt bemoeilijkt door het feit dat de TFG slechts beperkt gezag kan uitoefenen. De overgangsregering heeft sinds de ondertekening van de verschillende verdragen niet aan haar verdragsrechtelijke rapportageverplichting voldaan. Een onafhankelijke deskundige voor Somalië rapporteert jaarlijks aan de mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties. Sinds mei 2008 wordt deze functie bekleed door Samsul Bari.³⁴⁴

Met betrekking tot Somalië zijn diverse VN-organisaties in de regio actief, waaronder het Bureau van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten (OHCHR) en UNDP, evenals het Internationale Comité van het Rode Kruis (ICRC) en internationale ngo's. De meest recente missie die door OHCHR werd ondernomen met betrekking tot Somalië vond plaats van 26 juli tot en met 6 augustus 2010 en beperkte zich wegens de slechte veiligheidssituatie in Zuid- en Centraal Somalië tot bezoeken aan Kenia, Oeganda, Somaliland en Puntland.³⁴⁵ Er is een beperkte internationale staf van de VN aanwezig in Zuid- en Centraal-Somalië.³⁴⁶ De slechte veiligheidssituatie in Somalië bemoeilijkt het werk van internationale ngo's, soms in die mate dat zij zich hebben moeten terugtrekken uit Somalië.³⁴⁷

3.3 **Naleving en schendingen**

Sinds het uiteenvallen van de Somalische staat in 1991 worden de TFC, de overige nationale wetgeving en internationale verdragen niet nageleefd. Hieronder wordt - voor zover mogelijk - de naleving en schending van een aantal klassieke grondrechten in de verschillende delen van Somalië behandeld.

3.3.1 *Vrijheid van meningsuiting (inclusief persvrijheid)*

De TFC stelt dat de TFG in Somalië persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting garandeert (art. 20).³⁴⁸ In december 2007 werd een nieuwe mediawet door het parlement aangenomen, die volgens belangenorganisaties voor journalisten voor beperkingen van de persvrijheid zou zorgen.³⁴⁹ In 2009 verklaarde de minister van Informatie de wet te willen herzien in overleg met de belangenorganisaties.³⁵⁰ De wetsherziening heeft nog niet plaatsgevonden. In de verslagperiode is geen nieuws verschenen over de voortgang ervan. In de praktijk is de vrijheid van meningsuiting en persvrijheid in Somalië beperkt aanwezig. De TFG is niet bij machte om de vrijheid van meningsuiting te

³⁴² Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

³⁴³ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010; UNOCHA Somalia, *Humanitarian Access*, september 2010; US Department of State, 8 april 2011. Zie paragraaf 2.3.6.

³⁴⁴ Website OHCHR Somalia, geraadpleegd op 15 maart 2010.

³⁴⁵ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

³⁴⁶ UNOCHA Somalia, *Humanitarian Access*, september, oktober en november 2010.

³⁴⁷ Ibid..

³⁴⁸ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

³⁴⁹ National Media Council, 10 maart 2009; NUSOJ, 28 december 2008; NUSOJ, 11 maart 2008; Article 19, mei 2007.

³⁵⁰ Garowe online, *Somalia to Enact New National Media Bill*, 10 maart 2009; NUSOJ/IFEX, *Stakeholders push for amendments to Media Law*, 3 november 2009.

waarborgen. In de verslagperiode werden de onafhankelijke media ernstig in hun functioneren belemmerd,³⁵¹ zowel door Al-Shabaab als door de TFG.

De grondwet van Somaliland voorziet in persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting.³⁵² Tijdens de voorgaande verslagperiode werd de persvrijheid ingeperkt.³⁵³ Echter, na het aantreden van de nieuwe regering was volgens de *National Union of Somali Journalists* (NUSOJ) in de verslagperiode ten aanzien van de persvrijheid een verbetering waar te nemen.³⁵⁴ Dat neemt niet weg dat er in dezelfde periode ook incidenten zijn gemeld die wijzen op een beperkte persvrijheid. Zo werd een onafhankelijk journalist veroordeeld tot drie jaar gevangenisstraf en een boete van ongeveer 1.000 dollar nadat hij was beschuldigd van het te schande maken van lokale autoriteiten.³⁵⁵

De grondwet van Puntland voorziet in persvrijheid en vrijheid van meningsuiting zolang de wet niet wordt overtreden.³⁵⁶ De persvrijheid en de vrijheid van meningsuiting werden door de Puntlandse autoriteiten in de praktijk niet gerespecteerd.³⁵⁷

3.3.1.1

Radio, televisie, internet en geschreven pers

Radio is het dominante medium in Somalië. Volgens de BBC zijn er rond de 20 radiostations in Somalië.³⁵⁸ Sinds enkele jaren heeft ook het internet zijn intrede gedaan in Somalië, waartoe de Somalische bevolking toegang heeft zonder beperkingen opgelegd door de overheid. Wel zou het gebruik van internet in Mogadishu door rebellengroeperingen worden gemonitord.³⁵⁹

Zuid- en Centraal-Somalië

De BBC noemt zes FM-stations die in Zuid- en Centraal-Somalië operationeel zijn, allen in Mogadishu. De BBC en *Voice of America* (VoA) zenden dagelijks een radioprogramma uit in de Somalische taal.³⁶⁰ Onafhankelijke media werden in gebieden onder controle van Al-Shabaab niet getolereerd.³⁶¹ Al in voorgaande verslagperiodes werd een aantal radiostations buiten Mogadishu overgenomen door Al-Shabaab.³⁶² Aan andere radiostations in Zuid- en Centraal-Somalië werden beperkingen opgelegd.³⁶³ Zo werd radiostations verboden programma's van de BBC en VoA uit te zenden.³⁶⁴ Ook verbood Hizbul Islam radiostations in Mogadishu muziek te spelen.³⁶⁵

Televisie en geschreven pers zijn minder belangrijk dan radio in Somalië.³⁶⁶

³⁵¹ NUSOJ, 6 januari 2011. Zie ook paragraaf 3.3.1.1.

³⁵² The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

³⁵³ Freedom House, 2 juli 2008; UNGA, *A/HRC/10/85*, 24 februari 2009; Amnesty International, maart 2009; NUSOJ, 22 september 2009.

³⁵⁴ NUSOJ, 6 januari 2011.

³⁵⁵ Reporters Without Borders, *Dismay at three-year jail sentence for Somaliland newspaper editor*, 23 januari 2011; NUSOJ, *Journalist sentenced to 3 years in prison and a fine in Somaliland*, 24 januari 2011.

³⁵⁶ Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

³⁵⁷ NUSOJ, 6 januari 2011.

³⁵⁸ Website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011.

³⁵⁹ US Department of State, 8 april 2011.

³⁶⁰ US Department of State, 8 april 2011; website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011; website VoA News, geraadpleegd op 16 maart 2011.

³⁶¹ NUSOJ, 6 januari 2011.

³⁶² Reuters, *Somalia insurgents take over radio stations*, 25 maart 2010; Shabelle, *Somalia: Director - 'Al-Shabab Took Over Our Radio Station IQK in Mogadishu'*, 23 augustus 2010.

³⁶³ US Department of State, 8 april 2011; Reuters, *Somalia insurgents take over radio stations*, 25 maart 2010.

³⁶⁴ The New York Times, *Somali radio stations halt music*, 13 april 2010; RSF, *Al-Shabaab uses terror to stop local stations from retransmitting BBC and VOA*, 9 april 2010; Garowe Online, *Al-Shabaab orders BBC off air in Somalia*, 9 april 2010; BBC News, *Somalia Islamists ban BBC output*, 9 april 2010.

³⁶⁵ NUSOJ, 3 april 2010; AP, *Somali Islamist group bans music on radio stations*, 4 april 2010; BBC News, *Somali anger at threat to music*, 7 april 2010; Daily Nation, *Somali media going through 'toughest time'*, 8 april 2010; AP, *The day the music died: Somali Islamists ban music*, 13 april 2010.

³⁶⁶ Website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011. BBC News maakt melding van de volgende kranten in Mogadishu: 'Qaran', 'Xog-Ogaal', 'Codka-Xoriyadda' en 'Ayaamaha'.

Noord-Somalië

Somaliland heeft een onafhankelijke geschreven pers. In de verslagperiode meldde NUSOJ echter dat de vrije pers door de autoriteiten onder druk werd gezet.³⁶⁷ Kranten en tijdschriften hebben een beperkte oplage. Er bestaat in Somaliland één radiozender, 'Radio Hargeisa'. Deze is eigendom van de overheid.³⁶⁸ Daarnaast is een aantal buitenlandse zenders te ontvangen, zoals BBC en *Voice of America*. Er is ook een overheidstelevisiezender, *Somaliland National TV*. In de verslagperiode werd de commerciële zender *Universal TV* uit de lucht gehaald. De zender had naar verluidt het contract met de overheid geschonden door valse informatie uit te zenden over het conflict in de Togheer-regio.³⁶⁹ Overigens zetten de Somalilandse autoriteiten de uitzending van *Universal TV* al eerder in de verslagperiode twee weken stop op grond van partijdige verslaggeving ten aanzien van hetzelfde conflict.³⁷⁰

In Puntland werden in de verslagperiode voor zover bekend geen kranten gepubliceerd. Er bestaan enkele private radiozenders.³⁷¹ In de voorgaande verslagperiode was een journalist van een van de radiozenders, *Horseed Media FM*, veroordeeld tot zes jaar gevangenisstraf vanwege een interview met de Puntlandse rebellenleider Sheikh Mohamed Said Atom.³⁷² Deze journalist werd in de verslagperiode na een presidentieel pardon vrijgelaten.³⁷³ Er bestaat een private televisiezender in Puntland, *Somali Broadcasting Corporation*.³⁷⁴

3.3.1.2 Vervolg van journalisten

In geheel Somalië waren journalisten gedurende de verslagperiode het slachtoffer van moord, arrestaties, gevangenisstraffen en aanvallen op persoon en bezit.³⁷⁵

3.3.1.3 Vrijheid van vereniging en vergadering

Zuid- en Centraal-Somalië

Volgens de TFC mogen Somaliërs in alle vrijheid bij elkaar komen, vakbonden oprichten en demonstreren (art.19).³⁷⁶ De slechte veiligheidssituatie beperkt dit recht in de praktijk.³⁷⁷ Daarnaast zou Al-Shabaab dit recht in door hen gecontroleerde gebieden beperken.³⁷⁸ In de verslagperiode werd een aantal keer gerapporteerd over demonstraties. De demonstraties in TFG-gebieden werden toegestaan, maar bij demonstraties in gebieden onder controle van Hizbul Islam en Al-Shabaab werd geregeld geweld gebruikt en/of werden demonstranten gearresteerd.³⁷⁹

³⁶⁷ NUSOJ, *Journalist sentenced to 3 years in prison and a fine in Somaliland*, 24 januari 2011

³⁶⁸ US Department of State, 8 april 2011; website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011.

³⁶⁹ Somalilandpress, *Somaliland: Government Suspends Universal TV*, 16 maart 2011.

³⁷⁰ Garowe Online, *Somalia: Somaliland Bans Universal TV*, 7 oktober 2010.

³⁷¹ BBC News maakt melding van de volgende radiostations in Puntland: 'Radio Galkayo', 'Voice of Peace' en 'SBC Radio'. Website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011.

³⁷² Reporters Without Borders, *Puntland journalist freed after 86 days in jail for interviewing rebel leader*, 9 november 2010. Zie ook paragraaf 2.2.3.2.

³⁷³ Reporters Without Borders, *Puntland journalist freed after 86 days in jail for interviewing rebel leader*, 9 november 2010.

³⁷⁴ Website BBC News, geraadpleegd op 15 maart 2011.

³⁷⁵ NUSOJ, 6 januari 2011; IASC, september 2010 - april 2011; US Department of State, 8 april 2011.

³⁷⁶ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

³⁷⁷ US Department of State, 8 april 2011.

³⁷⁸ HRW, april 2010.

³⁷⁹ AHN, *Somalia: 4 die, 12 injured in militant attack*, 14 oktober 2010; Shabelle, *Mothers call fighting in Mogadishu to be halted very soon*, 7 december 2010; AHN, *Mogadishans demonstrate against Al Shabaab*, 19 januari 2011; Shabelle, *Four Killed, 11 Injured in Mogadishu Shootout*, 15 februari 2011; IASC, 15 oktober 2010, 10 december 2010, 21 januari 2011, 28 januari 2011 en 18 februari 2011.

De TFC stelt verder dat de TFG de oprichting van politieke partijen zal aanmoedigen (art. 21).³⁸⁰ Partijen met militaire beginselen zijn echter verboden en ook partijen die uitsluitend langs clanlijnen zijn samengesteld, zijn niet toegestaan. Ook wordt in de TFC een aanzet gegeven voor een kieswet.³⁸¹

Artikel 22 lid 3 van de TFC bepaalt dat alle geregistreerde ngo's binnen de federale republiek Somalië ongehinderd hun activiteiten kunnen ontplooiën.³⁸² In de praktijk kunnen mensen die met bepaalde ngo's worden geassocieerd, echter gevaar lopen.³⁸³

Somaliland

De grondwet van Somaliland voorziet in de vrijheid van vereniging en vergadering.³⁸⁴ Sinds juni 2000 is er een wet die de vorming van politieke partijen toestaat. Er bestaat echter wetgeving die de vrijheid van vereniging en vergadering beperkt. Zo beperkt wetgeving het aantal politieke partijen tot drie.³⁸⁵

Puntland

De grondwet van Puntland voorziet in de vrijheid van vereniging en vergadering zolang dit overeenkomt met de wet en het belang van de Puntlandse bevolking dient. Demonstraties zijn toegestaan zolang ze niet tegen de islam zijn of een gevaar vormen voor openbare gezondheid, veiligheid, fatsoen of stabiliteit.³⁸⁶ In Puntland zijn drie politieke partijen toegestaan.³⁸⁷

3.3.2

Vrijheid van godsdienst

De islam is de officiële godsdienst in heel Somalië. Bekering tot een ander geloof is wettelijk niet toegestaan. In de Somalische maatschappij worden bekeerde christenen en andere niet-moslims niet getolereerd.³⁸⁸ Er is echter weinig informatie verkrijgbaar over de situatie van Somalische christenen en andere niet-moslims, waarschijnlijk ook als gevolg van het kleine aantal dat zich in Somalië bevindt.³⁸⁹ Op basis van de beperkte informatie die er is, wordt hieronder de situatie in Zuid- en Centraal-Somalië en Noord-Somalië geschetst.

Zuid- en Centraal-Somalië

Artikel 8 van de TFC bepaalt dat de islam de nationale godsdienst is en dat wetgeving gebaseerd dient te zijn op de *sharia*.³⁹⁰ Daarnaast is bekeeren naar een religie anders dan de islam verboden. Bekering van de islam naar een ander geloof is bovendien maatschappelijk niet geaccepteerd. Bekeerde Somaliërs zullen lastig gevallen worden door medeburgers en het valt niet uit te sluiten dat zij door medeburgers met de dood zullen worden bedreigd.³⁹¹ Er wordt niet toegezien op de naleving van wetten en regels die de vrijheid van godsdienst garanderen.³⁹²

Er is een sterke sociale druk om de islamitische regels na te leven, met name vanuit Al-Shabaab,³⁹³ die een salafistische vorm van de islam aanhangt en niet

³⁸⁰ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004. Overigens is in de praktijk geen sprake van aanmoediging van de oprichting van nieuwe partijen.

³⁸¹ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

³⁸² Ibid.

³⁸³ Zie ook paragraaf 2.3.6.

³⁸⁴ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

³⁸⁵ US Department of State, 11 maart 2010; Amnesty International, maart 2009; ICG, 7 december 2009.

³⁸⁶ Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

³⁸⁷ Constitution of the State of Puntland, januari 2008; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009.

³⁸⁸ US Department of State, 7 november 2010.

³⁸⁹ US Department of State, 7 november 2010.

³⁹⁰ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

³⁹¹ US Department of State, 7 november 2010.

³⁹² US Department of State, 7 november 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

³⁹³ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 7 november 2010.

de meer gematigde suffistische vorm die in Somalië traditioneel wordt geëxerciseerd.³⁹⁴

In de gebieden onder controle van Al-Shabaab kan worden aangenomen dat christenen grote veiligheidsrisico's lopen vanwege hun geloof.³⁹⁵ In de verslagperiode zijn enkele onbevestigde berichten verschenen, met name op christelijke websites, over incidenten in Zuid- en Centraal-Somalië waarbij christenen werden gedood of anderszins slachtoffer werden.³⁹⁶ Al-Shabaab beschuldigde ook christelijke hulporganisaties van bekeringsactiviteiten en beweerde onder andere om deze reden humanitaire hulp te weigeren.³⁹⁷

In de delen van Zuid- en Centraal-Somalië die niet onder de controle van Al-Shabaab staan, lopen christenen ook gevaar. Hun status kan vergeleken worden met die van de andere gediscrimineerde minderheidsgroepen.³⁹⁸

Noord-Somalië

De autoriteiten van Puntland, Somaliland en een aantal lokale autoriteiten hebben bepaald dat de islam de officiële religie is. Voor Puntland en Somaliland is dit ook opgenomen in de grondwet.³⁹⁹ Beide grondwetten geven aan dat een moslim geen afstand kan doen van zijn of haar geloof en dat niet-moslims in vrijheid hun geloof mogen belijden.⁴⁰⁰ Zowel wetgeving in Somaliland en Puntland als de lokale tradities verbieden zending voor alle geloven, behalve voor de islam.⁴⁰¹ De veiligheidsdiensten van Puntland houden religieuze activiteiten nauwlettend in de gaten.⁴⁰² In Somaliland is wetgeving gebaseerd op en niet tegenstrijdig aan de islam.

Ook in Puntland en Somaliland worden christenen niet getolereerd. Zelfs christenen die al vanaf hun geboorte hun geloof belijden, bijvoorbeeld Ethiopiërs die in Noord-Somalië verblijven, worden ernstig gediscrimineerd. Vanwege het feit dat christenen binnen de Noord-Somalische gemeenschap niet getolereerd worden, lopen zij – voor zover zij nog aanwezig zijn in Noord-Somalië – het gevaar slachtoffer te worden van geweldsincidenten gepleegd door medeburgers.

3.3.3 *Bewegingsvrijheid*

Binnen Somalië wordt de bewegingsvrijheid niet ingeperkt door regelgeving. Volgens de TFC, de grondwet van Somaliland en de grondwet van Puntland staat het eenieder vrij te gaan en staan waar hij of zij wil.⁴⁰³ In de praktijk legt de veiligheidssituatie echter beperkingen op.

³⁹⁴ ICG, 18 mei 2010. Zie ook paragraaf 2.2.2.2.

³⁹⁵ US Department of State, 7 november 2010.

³⁹⁶ Compass Direct, *Somali Christian Killed, Four Children Kidnapped*, 7 september 2010; Compass Direct, *Family Laments Kidnapping of Christian Girl*, 6 oktober 2010; Compass Direct, *Somali Teenage Girl Shot to Death for Embracing Christ*, 3 december 2010; Compass Direct, *Somali Mother of Four Slaughtered for her Faith*, 17 januari 2011; Persecution.org, *Islamic Somali Militants Confiscate Christian Farms*, 3 februari 2011; Christianpost.com, *Islamic Radicals Kill Christian Convert in Somalia*, 24 februari 2011.

³⁹⁷ AP, *Somalia: Al Shabab boots out three Christian aid agencies*, 9 augustus 2010; AHN, *Somalis must not show need for humanitarian assistance: Al Shabaab*, 21 januari 2011.

³⁹⁸ Zie ook paragraaf 3.4.

³⁹⁹ Constitution of the State of Puntland, januari 2008; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴⁰⁰ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001; Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

⁴⁰¹ US Department of State, 7 november 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; Constitution of the State of Puntland, januari 2008; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴⁰² US Department of State, 7 november 2010.

⁴⁰³ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001; Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

Zuid- en Centraal-Somalië

In gebieden waar werd gevochten door de verschillende partijen werd de bewegingsvrijheid voor burgers vooral beperkt door de kans om verstrikt te raken in beschietingen over en weer.⁴⁰⁴

In de gebieden onder controle van Al-Shabaab hadden reizigers te maken met checkpoints die gebruikt werden om de reisbewegingen te monitoren.⁴⁰⁵ In de verslagperiode is ook gerapporteerd over het tijdelijk instellen van een avondklok of uitgaansverbod door Al-Shabaab.⁴⁰⁶ Vrouwen mochten in gebieden onder controle van Al-Shabaab naar verluidt niet alleen reizen.⁴⁰⁷

Noord-Somalië

In Somaliland en Puntland konden Somaliërs gedurende de verslagperiode normaal gesproken veilig reizen. In Puntland liepen ontheemden uit Zuid- en Centraal-Somalië de kans om opgepakt en uit Puntland gezet te worden.⁴⁰⁸

3.3.3.1 Reisdocumenten

In de verslagperiode waren drie typen paspoorten in omloop in Somalië: een nieuw Somalisch en een oud Somalisch paspoort – hoewel het gebruik van het oude paspoort in september 2008 verboden werd door de toenmalige president Yusuf⁴⁰⁹ – en een Somalilands paspoort, dat in de volgende paragraaf besproken wordt.

Het oude paspoort is groen en is sinds 1990 niet meer gedrukt. Na die tijd zijn veel illegale kopieën geproduceerd. Andere oude identiteitsdocumenten die Somaliërs nog wel in bezit hebben, zijn identiteitskaarten van voor 1990, blauwe paspoorten die voorafgaand aan het groene paspoort uitgegeven werden en rijbewijzen. Veel Somaliërs bezitten geen geboorteakte.

In 2006 is het nieuwe blauwe paspoort ingevoerd. Het paspoort bevat biometrische kenmerken. In de tweede helft van 2010 is een nieuwe versie van het nieuwe paspoort geïntroduceerd die licht afwijkt van de eerste versie. Daarnaast is er ook een identiteitskaart verkrijgbaar. In zowel Dubai als Mogadishu, waar de identiteitsdocumenten na aanvraag worden verwerkt, wordt een database bijgehouden van de paspoorten en de identiteitskaarten die afgegeven worden.

In Somalië kunnen burgers een paspoort aanvragen bij de migratiediensten in Galkayo, Garowe, Bosasso en Mogadishu. De gegevens van de aanvragen worden elektronisch verzonden naar Mogadishu.

Ook in het buitenland kunnen Somalische burgers een paspoort aanvragen. Landen waar dit mogelijk is, zijn in ieder geval Kenia, de Verenigde Arabische Emiraten, Saoedi-Arabië, Zambia en Ethiopië. De gegevens van deze aanvragen worden elektronisch naar Dubai gestuurd.

De Somaliërs die bij de Somalische ambassade in Kenia een paspoort aan komen vragen, hebben in het algemeen geen identiteitsdocument om hun Somalische nationaliteit aan te tonen. In plaats daarvan kan de aanvrager zijn Somalische herkomst mondeling aantonen in een interview met een ambassademedewerker. De ambassademedewerker let in het interview onder andere op de taalvariant

⁴⁰⁴ UKBA, 8 oktober 2010.

⁴⁰⁵ Ibid.

⁴⁰⁶ IASC, 21 januari 2011 en 4 februari 2011.

⁴⁰⁷ IASC, 7 januari 2011.

⁴⁰⁸ Zie paragraaf 4.1.2.2.

⁴⁰⁹ Hiiraan Online, *Somali Government to stop usage of old passport*, 21 september 2008; IOM, 2009.

die de aanvrager spreekt. Wanneer de ambassademedewerker twijfelt aan de Somalische nationaliteit en/of identiteit van de aanvrager, dan krijgt de aanvrager de kans om terug te komen met een of meerdere personen uit de Somalische gemeenschap die voor de aanvrager kunnen getuigen. Deze personen zijn bijvoorbeeld clanoudsten. Er worden weinig aanvragen afgekeurd.

Met het paspoort ontvangt de aanvrager ook een identiteitskaart. Voor de twee documenten samen betaalt hij 100 USD. Bij een aanvraag in Kenia stort de aanvrager dit bedrag op een rekening van de Somalische overheid bij de Transnational Bank. Het stortingsbewijs levert hij samen met het aanvraagformulier bij de Somalische ambassade in.

Het komt voor dat Somaliërs paspoorten weten te verwerven in een buurland, zoals Ethiopië en Kenia, door zich uit te geven voor staatsburgers van dat land.

De internationale acceptatie van het nieuwe Somalische paspoort is uiterst beperkt. Naar verluidt zouden Djiboutaanse, Ethiopische, Keniaanse en Oegandese autoriteiten het nieuwe Somalische paspoort als reisdocument accepteren. Van de Schengenlanden accepteren vooralsnog alleen Italië en Frankrijk het nieuwe Somalische paspoort.⁴¹⁰

Somaliland

Omdat Somaliland internationaal niet wordt erkend, worden de paspoorten die door Somalilandse autoriteiten zijn afgegeven door de meeste landen niet als reisdocument geaccepteerd. Somalilandse paspoorten zouden alleen door Ethiopië en mogelijk door Djibouti worden geaccepteerd. De meeste Somalilanders reizen dan ook met een Somalisch paspoort of een paspoort van een ander land.⁴¹¹

Een aantal Somalilanders beschikt over een identiteitskaart. Bij de registratie voor de verkiezingen in de voorgaande verslagperiode ontvingen de kiesgerechtigden automatisch een identiteitskaart. Echter, omdat niet iedereen geregistreerd werd, is de identiteitskaart beperkt uitgereikt.

3.3.4 *Rechtsgang*

In Somalië (inclusief Puntland en Somaliland) is het rechtssysteem corrupt.⁴¹² Met name minderheden, vrouwen en ontheemden hebben te lijden onder verminderde toegang tot het rechtssysteem.⁴¹³

In geheel Somalië, inclusief Somaliland en Puntland, wordt de meerderheid van de ontstane geschillen en misdrijven middels traditionele rechtspraak afgehandeld, waarbij compensatie (*diya*) centraal staat.⁴¹⁴ De invloed van clanoudsten en hun vermogen recht te spreken is echter tanende.⁴¹⁵ In Somalië heerst thans een cultuur van straffeloosheid.⁴¹⁶ Daarnaast moet worden aangetekend dat niet-Somali minderheden en ontheemden vaak niet binnen het traditionele systeem vallen.⁴¹⁷ Dit betekent dat leden van andere clans in principe geen genoegdoening aan hen hoeven te betalen.⁴¹⁸ Het recht op

⁴¹⁰ LandInfo, 5 januari 2009.

⁴¹¹ Zie eerder deze paragraaf.

⁴¹² LandInfo, 12 november 2008.

⁴¹³ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁴¹⁴ US Department of State, juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; LandInfo, 2 juni 2009; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009; EIU, november 2009; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁴¹⁵ Zie ook paragraaf 2.3.4.1.

⁴¹⁶ Amnesty International, november 2010; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

⁴¹⁷ HRW, juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 11 maart 2010; LandInfo, 12 november 2008; ACCORD, december 2009.

⁴¹⁸ HRW, juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

onafhankelijke vertegenwoordiging of beroep bestaat niet in de traditionele rechtssystemen.⁴¹⁹

De rechtszekerheid wordt ook beperkt door het ontbreken van een coherent rechtsstelsel; rechters hanteren een combinatie van traditioneel recht, wetgeving van voor en na het uitbreken van de burgeroorlog en de *sharia*. Er is dus geen sprake van eenduidige toepassing van het recht.⁴²⁰

Zuid- en Centraal-Somalië

Volgens de TFC heeft eenieder recht op een eerlijk proces. De TFC voorziet in een onafhankelijk rechtswezen.⁴²¹ In de praktijk bestaat er in Zuid- en Centraal-Somalië echter geen rechtsstaat waarbinnen een beklagde dit recht kan uitoefenen.⁴²² Het traditionele rechtssysteem wordt in plaats van het formele rechtssysteem gebruikt. Hierbij is de compensatieregeling (*diya*) een belangrijk aspect.⁴²³

De TFC voorziet verder in een hooggerechtshof, een hof van beroep en hoven die door de wet worden ingesteld⁴²⁴ zoals een hof van eerste getuigenis en een zogenaamde hoge gerechtsc commissie. In de verslagperiode is gemeld dat het hof van beroep en regionale hoven van het *Banadir Court Compound* operationeel zijn, net als acht districtshoven in de gebieden onder controle van de TFG. Het functioneren van deze hoven is afhankelijk van de dagelijkse veiligheidssituatie.⁴²⁵

Zoals aangegeven in paragraaf 2.3 heeft Al-Shabaab die in de verslagperiode grote delen van Zuid- en Centraal-Somalië bezet hield, op verschillende plaatsen rechtbanken geïnstalleerd, waar volgens een strenge interpretatie van de *sharia* recht wordt gesproken en waar het recht op een eerlijk proces niet wordt gewaarborgd.⁴²⁶

Noord-Somalië

De enige delen van Somalië waar de rechterlijke macht enigszins functioneert, zijn Somaliland en Puntland. Ook in deze regio's is de rechtsgang echter gebrekkig, onder andere ten gevolge van corruptie, gebrekkige infrastructuur en tekort aan goed opgeleide rechters en rechtbankpersoneel.⁴²⁷ De grondwet van Somaliland en de grondwet van Puntland voorzien in een onafhankelijk rechtswezen.⁴²⁸ In de praktijk is het rechtswezen echter niet onafhankelijk.⁴²⁹

In Somaliland bestaan militaire rechtbanken, districtsrechtbanken, regiorechtbanken, een hof van beroep en een hooggerechtshof. Ook is de rechtspraak onderverdeeld in strafrecht en civiel recht.⁴³⁰ In Somaliland wordt

⁴¹⁹ US Department of State, 11 maart 2010.

⁴²⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010; US Department of State, 11 maart 2010; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009; US Department of State, 26 oktober 2009; LandInfo, 2 juni 2009.

⁴²¹ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

⁴²² UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 8 april 2011; LandInfo, 2 juni 2009.

⁴²³ LandInfo, 2 juni 2009.

⁴²⁴ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

⁴²⁵ UNSC, *S/2010/447*, 9 september 2010.

⁴²⁶ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; Taarnby en Hallunbaek, 26 februari 2010; HRW, april 2010; Amnesty International, maart 2010. In de verslagperiode werden door deze rechtbanken zeer strenge straffen opgelegd. Zie bijvoorbeeld paragrafen 3.3.7 en 3.3.10.

⁴²⁷ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010; UNSC, *S/2009/373*, 20 juli 2009; HRW, juli 2009; US Department of State, 8 april 2011; Amnesty International, maart 2009; UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009.

⁴²⁸ Constitution of the State of Puntland, januari 2008; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴²⁹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNSC, *S/2009/373*, 20 juli 2009; HRW, juli 2009; US Department of State, 8 april 2011.

⁴³⁰ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

het recht op vertegenwoordiging door een raadsman en het recht op beroep in het algemeen gerespecteerd.⁴³¹

De grondwet van Puntland voorziet in een gerechtelijke dienst, rechtbanken, regionale hoven van beroep, een grondwettelijk hof en een hooggerechtshof.⁴³² In de praktijk wordt het merendeel van de zaken door clanoudsten behandeld op basis van traditioneel recht.⁴³³ Personen zonder clanvertegenwoordiging in Puntland vallen onder het justitieel systeem van de Puntlandse autoriteiten.⁴³⁴

3.3.5 *Arrestaties en detenties*

In geheel Somalië kwamen gedurende de verslagperiode willekeurige arrestaties en detenties voor door diverse groeperingen zonder dat daarop bestraffing volgde.⁴³⁵

De omstandigheden in gevangenissen waren in de verslagperiode in alle regio's nog steeds slecht.⁴³⁶ De gevangenissen zijn overvol en hebben slechte sanitaire voorzieningen. Gevangenen hebben een gebrek aan toegang tot medische hulp en er is te weinig voedsel en schoon water beschikbaar.⁴³⁷

Zuid- en Centraal-Somalië

Er is voor zover bekend in Somalië geen speciaal jeugdstrafrecht. Jongeren zitten samen met volwassenen in de cel.⁴³⁸ Vrouwen worden zo mogelijk niet samen met mannen in een cel ondergebracht.⁴³⁹ Er zijn geen vrouwengevangenissen.⁴⁴⁰

Somaliland

Eind augustus 2008 werd de 'Juvenile Justice Law' door de Somalilandse autoriteiten bekrachtigd. Deze wet is erop gericht de rechten van kinderen in de rechtsgang te beschermen.⁴⁴¹ In de praktijk wordt de wet echter genegeerd en worden kinderen samen met volwassenen vastgehouden.⁴⁴² Naar verluidt zijn er ouders die hun kinderen om disciplinaire redenen laten opsluiten.

In Somaliland zijn de veiligheidscommissies in de verslagperiode afgeschaft.⁴⁴³ De personen die door toedoen van de commissies gedetineerd zaten, zijn vrijgelaten.⁴⁴⁴

De centrale gevangenis in Hargeisa is in gebruik genomen.⁴⁴⁵ De gevangenis biedt plaats aan 458 mannelijke gedetineerden. Vrouwen worden naar verluidt gescheiden van mannen gedetineerd. Voor vrouwelijke gedetineerden is er een gevangenis in Gabiley, ten westen van Hargeisa. In het algemeen zijn de detentiecentra in Somaliland overbevolkt.

⁴³¹ US Department of State, 8 april 2011.

⁴³² Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

⁴³³ UNGA, A/HRC/12/44, 17 september 2009; US Department of State, 8 april 2011.

⁴³⁴ US Department of State, 8 april 2011.

⁴³⁵ US Department of State, 8 april 2011; IASC, september 2010 - april 2011.

⁴³⁶ US Department of State, 8 april 2011; UNSC, S/2010/675, 30 december 2010.

⁴³⁷ UNSC, S/2010/234, 11 mei 2010; HRW, december 2008; US Department of State, 8 april 2011; UNSC, S/2009/132, 9 maart 2009; HRW, juli 2009; UNSC, S/2009/503, 2 oktober 2009.

⁴³⁸ US Department of State, 11 april 2011; UNGA, A/HRC/12/44, 17 september 2009.

⁴³⁹ US Department of State, 8 april 2011.

⁴⁴⁰ UNGA, A/HRC/12/44, 17 september 2009.

⁴⁴¹ UNICEF, 9 oktober 2008.

⁴⁴² HRW, juli 2009.

⁴⁴³ Zie paragraaf 2.3.4.2.

⁴⁴⁴ UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010.

⁴⁴⁵ UNSC, S/2010/675, 30 december 2010.

Puntland

In het kader van veiligheidsoperaties zijn gedurende de verslagperiode in Puntland veel ontheemden en Ethiopiërs opgepakt en uit Puntland gezet.⁴⁴⁶

3.3.6 *Mishandeling en foltering*

Volgens de TFC is marteling verboden.⁴⁴⁷ In de verslagperiode is geen informatie verkregen over marteling in TFG-gebieden. In de gebieden onder controle van Al-Shabaab is veelvuldig gerapporteerd over marteling.⁴⁴⁸ Er is melding gemaakt van lijfstraffen, zoals onthoofdingen, amputaties van ledematen en zweepslagen.⁴⁴⁹

De grondwetten van Somaliland en Puntland verbieden marteling.⁴⁵⁰ In de verslagperiode zijn geen berichten aangetroffen over marteling in deze regio's.⁴⁵¹

3.3.7 *Verdwijningen en ontvoeringen*

In de verslagperiode werd melding gemaakt van ontvoeringen en de dreiging van ontvoeringen door piraten.⁴⁵² Verder werd een Britse consultant die werkte voor een internationale hulporganisatie samen met een lokale medewerker door onbekenden ontvoerd en na een aantal dagen weer vrijgelaten.⁴⁵³

3.3.8 *Buitengerechtelijke executies en moorden*

In de verslagperiode zijn berichten bekend van buitengerechtelijke executies, met name in gebieden onder controle van Al-Shabaab.⁴⁵⁴ Daarnaast vonden in de verslagperiode ook moorden plaats, vaak met onopgehelderde motieven.⁴⁵⁵

3.3.9 *Doodstraf*

Zuid- en Centraal-Somalië

Het traditionele recht kent de doodstraf. De doodstraf wordt door plaatselijke autoriteiten in Centraal- en Zuid-Somalië uitgesproken en ook uitgevoerd.⁴⁵⁶ Ook de *sharia*-hoven kennen de doodstraf (bijvoorbeeld stening in geval van overspel). In de verslagperiode hebben door rebellengroeperingen opgezette *sharia*-hoven de doodstraf opgelegd en uitgevoerd, onder andere middels stening en onthoofding, waarbij publiek verplicht werd toe te kijken.⁴⁵⁷

Noord-Somalië

De wet in Somaliland kent de doodstraf voor moord. Ook in Puntland bestaat de mogelijkheid van de doodstraf. In de verslagperiode werd in ieder geval in Puntland de doodstraf opgelegd en uitgevoerd.⁴⁵⁸ De voltrekking van de doodstraf kan in Noord-Somalië in sommige gevallen worden afgewend door betaling van compensatie. Of dit mogelijk is, hangt af van de mate van invloed

⁴⁴⁶ A/HRC/15/48, 16 september 2010. Zie ook paragraaf 2.3.3.2.

⁴⁴⁷ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

⁴⁴⁸ Amnesty International, november 2010; IASC, september 2010 - april 2011.

⁴⁴⁹ Amnesty International, november 2010; UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010; IASC, september 2010 - april 2011.

⁴⁵⁰ Constitution of the State of Puntland, januari 2008; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁴⁵¹ US Department of State, 8 april 2011.

⁴⁵² NSP, *Security Reports*, september 2010 - april 2011.

⁴⁵³ BBC News, *Two Save the Children workers kidnapped in Somalia*, 15 oktober 2010; Sky News Online, *Freed UK Aid Worker Feeling 'Marvellous'*, 20 oktober 2010.

⁴⁵⁴ Amnesty International, november 2010; IASC, september 2010 - april 2011.

⁴⁵⁵ IASC, september 2010 - april 2011.

⁴⁵⁶ US Department of State, 11 maart 2010; UNGA, A/HRC/12/44, 17 september 2009; UNSC, S/2009/684, 31 december 2009.

⁴⁵⁷ UNSC, S/2010/234, 11 mei 2010; HRW, april 2010; UNGA, A/HRC/12/44, 17 september 2009; UNSC, S/2009/684, 31 december 2009.

⁴⁵⁸ IASC, 15 oktober 2010 en 5 november 2010.

die kan worden uitgeoefend door de clan waartoe het slachtoffer dan wel de veroordeelde behoort.

3.4 **Positie van specifieke groepen**⁴⁵⁹

3.4.1 *Minderheden*⁴⁶⁰

In Somalië is een aantal minderheidsgroepen te benoemen die te maken hebben met maatschappelijke uitsluiting en discriminatie. Het betreft met name niet-Somali minderheden, zoals de Bantu's, de Benadiri en de beroepsgroepen. Daarnaast zijn er religieuze minderheden, die in paragraaf 3.3.3 al aan de orde zijn gekomen. Welk percentage deze groepen vormen van de totale bevolking is niet bekend.⁴⁶¹

Actuele en betrouwbare informatie aangaande de positie van de verschillende specifieke minderheidsgroepen is beperkt aanwezig. In Zuid- en Centraal-Somalië zijn nagenoeg geen internationale mensenrechtenwaarnemers of antropologen werkzaam. Daarnaast zijn er slechts weinig lokale, Somalische mensenrechtenorganisaties die zich bezig houden met de positie van minderheden. Verder dient benadrukt te worden dat het niet mogelijk is te generaliseren over de leden van een specifieke minderheidsgroep en dat, zoals ook vermeld in paragraaf 2.1.1.3, onder wetenschappers noch onder Somaliërs zelf volledige overeenstemming bestaat over de exacte indeling in diverse clans en diverse minderheden.⁴⁶² Gezien de complexiteit van de materie kan de onderstaande beschrijving voorts niet als uitputtend beschouwd worden.

3.4.2 *Niet-Somali minderheden*

De niet-Somali minderheden kennen geen clanstructuur dan wel een clanstructuur die veel minder uitgesproken is dan die van de nomadische Somali clanfamilies. Traditioneel vallen deze minderheden buiten de Somali clanstructuur, waardoor zij in principe geen bescherming genieten, tenzij een Somali clan heeft toegezegd hen te beschermen.⁴⁶³ Verschillende vormen van affiliatie en integratie van niet-Somali minderheden met Somali clans komen voor, en kunnen leiden tot bescherming van de niet-Somali minderheid door de clan.⁴⁶⁴

In heel Somalië worden niet-Somali minderheden ernstig gediscrimineerd. Zij staan buiten de maatschappij en zijn gemakkelijke slachtoffers van mensenrechtenschendingen zoals discriminatie, roof, verkrachting, plundering en moord door leden van meerderheidsclans.⁴⁶⁵ Door hun minderheidsstatus komen zij niet in aanmerking voor clanbescherming.⁴⁶⁶ Ook bescherming door de politie is gezien de corruptie en discriminatie vaak niet mogelijk.⁴⁶⁷ In

⁴⁵⁹ Gezien de slechte veiligheidssituatie in Somalië is deze paragraaf niet in dezelfde mate van detail geactualiseerd als de algemene ambtsberichten Somalië verschenen in de periode tot augustus 2008. Het is niet na te gaan in hoeverre de betreffende informatie die in de algemene ambtsberichten Somalië verschenen in de periode tot augustus 2008 vermeld staat aangaande dit onderwerp nog geldig is.

⁴⁶⁰ Anders dan in voorgaande ambtsberichtsberichten wordt de Saab in dit hoofdstuk niet meer besproken omdat er voor zover bekend geen aanwijzingen zijn dat de Saab als minderheidsgroep te maken heeft met maatschappelijke uitsluiting en discriminatie.

⁴⁶¹ Minority Rights Group International, oktober 2010; in US Department of State, 8 april 2011 wordt vermeld dat minderheden 22 procent van de bevolking vormen.

⁴⁶² Zie ook ACCORD, december 2009.

⁴⁶³ Minority Rights Group International, oktober 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/10/85*, 24 februari 2009; ACCORD, december 2009.

⁴⁶⁴ Zo kunnen personen uit een niet-Somali minderheid dezelfde herkomst claimen als een Somali clan. Gundel, november 2006. Zie ook paragraaf 2.3.4.1.

⁴⁶⁵ Minority Rights Group International, oktober 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; Minority Rights Group, *Peoples under threat*, april 2010, geraadpleegd op www.minorityrights.com op 27 april 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁴⁶⁶ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁴⁶⁷ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ACCORD, december 2009. Zie ook paragraaf 2.3.4.2.

ontheemden nederzettingen worden minderheden ook ernstig gediscrimineerd. Als het gaat om seksueel geweld lopen ontheemde vrouwen behorend tot een minderheidsgroep een groter risico dan andere vrouwen.⁴⁶⁸

Huwelijken van Somali met leden van niet-Somali minderheidsgroepen zijn traditioneel niet toegestaan. Desondanks komen ze wel voor, maar ze blijven in de regel niet zonder negatieve gevolgen.⁴⁶⁹ Zo kan het bijvoorbeeld voorkomen dat de familie behorende tot de meerderheidsclan geweld gebruikt tegen de huwelijkspartner die tot een minderheid behoort, of het echtpaar dwingt tot een scheiding. In de beperkte gevallen waarvan bekend is dat een dergelijk huwelijk stand heeft gehouden, is het contact tussen de meerderheidsfamilies en de echtparen verbroken.⁴⁷⁰

Hieronder zal in het kort worden ingegaan op enkele minderheidsgroepen op wie het bovenstaande van toepassing is.

3.4.2.1 Bantu's

Bantu's vormen de grootste niet-Somali minderheidsgroep.⁴⁷¹ Zij zouden oververtegenwoordigd zijn in ontheemden nederzettingen maar ondervertegenwoordigd in vluchtelingenkampen buiten Somalië, omdat zij niet de middelen hebben om het land te ontvluchten. Naar verluidt zijn er Bantu's die zich aansluiten bij Al-Shabaab omdat zij binnen Al-Shabaab niet gediscrimineerd zouden worden.

3.4.2.2 Benadiri

De Benadiri – ook Reer Hamar genoemd – wonen van oorsprong veelal in de urbane gebieden langs de kust. De meeste Benadiri zouden van (gedeeltelijk) Arabische komaf zijn.⁴⁷² De Benadiri bestaan uit verschillende clans en spreken Somali- of Swahili-dialect.⁴⁷³ De Benadiri worden gediscrimineerd. Echter, de situatie van een deel van de Benadiri zou verbeterd zijn door gemengde huwelijken met personen van Hawiye-subclans.⁴⁷⁴

3.4.2.3 Beroepsgroepen

De beroepsgroepen zijn minderheidsgroepen die traditioneel gezien specifieke beroepen beoefenden. In de huidige maatschappij hebben zij echter hun monopolie op deze specifieke beroepen verloren. Het gaat met name om de Tumal (traditioneel smeden), de Midgan (ook bekend als Gaboye; traditioneel onder andere jagers en leerbewerkers) en de Yibir (traditioneel gespecialiseerd in rituelen).⁴⁷⁵ Door sommige Gaboye wordt gesteld dat de naam 'Gaboye' gebruikt wordt om alle beroepsgroepen aan te duiden, maar dit wordt meestal niet geaccepteerd door de Tumal en de Yibir.⁴⁷⁶

3.4.3 Specifieke clans

Van sommige subclans is het onduidelijk of zij tot een (Somali of niet-Somali) minderheid behoren en of zij hinder ondervinden van hun etnische achtergrond. Hier zal kort worden ingegaan op de Ashraf en de Shekhal. Over andere specifieke clans is in de verslagperiode geen informatie verkregen.

⁴⁶⁸ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁴⁶⁹ Minority Rights Group International, oktober 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ACCORD, december 2009; US Department of State, 8 april 2011.

⁴⁷⁰ Minority Rights Group International, oktober 2010.

⁴⁷¹ Minority Rights Group International, oktober 2010.

⁴⁷² ACCORD, december 2009; LandInfo, 17 december 2009.

⁴⁷³ Lewis, 2009. Het is niet bekend of het Reer Hamar dialect in Merka ook wel Af-Madoonte wordt genoemd.

⁴⁷⁴ ACCORD, december 2009; LandInfo, 17 december 2009.

⁴⁷⁵ Minority Rights Group International, oktober 2010; Abbink, 2009; ACCORD, december 2009.

⁴⁷⁶ Minority Rights Group International, oktober 2010.

Zowel de Ashraf als de Shekhal hebben een speciale religieuze status, omdat zij zouden afstammen van de profeet Mohammed.⁴⁷⁷ Vanwege deze status zouden zij worden gerespecteerd.⁴⁷⁸ Bronnen spreken elkaar tegen ten aanzien van de kwestie of deze clans in het algemeen wel of geen bescherming krijgen van de clans bij wie zij wonen.⁴⁷⁹ In de huidige maatschappij hebben beide groepen politieke invloed en spelen zij een belangrijke rol op de financiële markt en in het onderwijs.⁴⁸⁰ De Ashraf zouden deels zijn geïntegreerd in de Rahanweyn⁴⁸¹ en deels in de Benadiri bij wie zij wonen.⁴⁸² De Shekhal zouden voor het merendeel geaffilieerd zijn aan de Hawiye en zodoende door hen beschermd worden.⁴⁸³ Eén bron meldt echter dat beide minderheden nog steeds gediscrimineerd zouden kunnen worden of te maken zouden kunnen krijgen met mensenrechtenschendingen vanwege hun niet-Somali achtergrond en bij gebrek aan gewapende milities.⁴⁸⁴

3.4.4 Vrouwen

Grondwettelijk zijn de rechten van de vrouw in Somalië als volgt vastgelegd. De TFC verbiedt discriminatie op grond van sekse. Daarnaast schrijft de TFC voor dat twaalf procent van de zetels in het parlement voor vrouwen is gereserveerd.⁴⁸⁵ Volgens de grondwet van Somaliland zijn vrouwen gelijk aan mannen zolang dit niet in tegenspraak is met de *sharia*. De grondwet van Somaliland en de grondwet van Puntland geven aan dat vrouwen dezelfde rechten hebben als mannen.⁴⁸⁶

Desondanks hebben vrouwen in de Somalische maatschappij te maken met ongelijke behandeling. Zo zouden vrouwen volgens het traditionele recht niet betrokken of geraadpleegd worden bij beslissingen van de clan.⁴⁸⁷

Hieronder worden een aantal onderwerpen behandeld die specifiek betrekking hebben op vrouwen.

3.4.4.1 Vrouwen in gebieden onder controle van Al-Shabaab

In de gebieden onder controle van Al-Shabaab gelden strenge regels die vrouwen ernstig in hun vrijheid beperken. Zo werd in de verslagperiode gerapporteerd over strikte kledingvoorschriften voor vrouwen,⁴⁸⁸ een verbod voor vrouwen om zonder mannelijke begeleiding buiten te zijn,⁴⁸⁹ een verbod voor vrouwen om khat te verkopen of anderszins buitenshuis te werken en een verbod om mannen de hand te schudden die geen familie zijn⁴⁹⁰. Vrouwen lopen het risico op straf bij overtreding van deze regels, bijvoorbeeld in de vorm van detentie.⁴⁹¹

In de verslagperiode werd eveneens gerapporteerd over rekrutering van vrouwen en meisjes door Al-Shabaab, niet alleen om schoon te maken, te koken, informatie te verzamelen en explosieven te vervoeren, maar ook om te

⁴⁷⁷ Minority Rights Group International, oktober 2010.

⁴⁷⁸ Minority Rights Group International, oktober 2010; ACCORD, december 2009.

⁴⁷⁹ Minority Rights Group International, oktober 2010; ACCORD, december 2009.

⁴⁸⁰ Minority Rights Group International, oktober 2010; ACCORD, december 2009.

⁴⁸¹ De Rahanweyn-clan bestaat uit de Digil- en Mirifle-clans. Zie ook paragraaf 2.1.1.3.

⁴⁸² ACCORD, december 2009.

⁴⁸³ ACCORD, december 2009.

⁴⁸⁴ Minority Rights Group International, oktober 2010

⁴⁸⁵ Somali National Reconciliation Conference, 19 februari 2004.

⁴⁸⁶ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001; Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

⁴⁸⁷ UNHCR, HCR/EG/SOM/10/1, 5 mei 2010.

⁴⁸⁸ UNGA, A/HRC/15/48, 16 september 2010; IASC, 7 januari 2011.

⁴⁸⁹ IASC, 7 januari 2011.

⁴⁹⁰ IASC, 14 januari 2011

⁴⁹¹ IASC, 21 januari 2011

strijden.⁴⁹² Ook zouden meisjes gerekruteerd worden om te trouwen met (buitenlandse) Al-Shabaab-strijders, al dan niet gedwongen.⁴⁹³

3.4.4.2 Huwelijken

Een huwelijk wordt gesloten volgens de *sharia* en wordt door een religieus leider voltrokken. Vaak zijn echtparen niet in het bezit van een huwelijkscertificaat. Bij de huwelijksvoltrekking dienen drie getuigen aanwezig te zijn. Dit zijn meestal familieleden, maar dat is niet noodzakelijk. De huwelijksceremonie duurt maximaal zeven dagen.⁴⁹⁴

De man betaalt in het algemeen voor de huwelijksceremonie. Verder betaalt de man doorgaans een bruidsschat aan de familie van de vrouw. De bruidsschat bestaat uit geld of kamelen. Het komt voor dat de bruidegom geen bruidsschat betaalt, omdat hij daar financieel niet toe in staat is.

Gedwongen huwelijken en polygamie komen voor.⁴⁹⁵ Het komt voor dat wanneer de man overlijdt, de weduwe gedwongen wordt met de broer van de overledene te trouwen.⁴⁹⁶ De kinderen van de weduwe hebben in dit nieuwe huwelijk vaak een ondergeschikte positie. Zoals eerder vermeld, worden huwelijken tussen leden van meerderheidsclans en minderheden traditioneel niet toegestaan, maar komen deze wel voor.⁴⁹⁷ Huwelijken met minderjarigen komen voor.⁴⁹⁸ Huwelijken waar (één van) de partners bij de voltrekking niet aanwezig zijn, worden door *sharia*-wetgeving toegestaan en komen geregeld voor. Ook komt het voor dat een huwelijk plaatsvindt waarvan de ouders van de bruid of bruidegom bij voltrekking niet op de hoogte zijn. In zo'n situatie staan de niet-aanwezige ouders meestal niet achter het huwelijk.

3.4.4.3 Alleenstaande vrouwen

De positie van alleenstaande vrouwen is slechter dan die van vrouwen in het algemeen, omdat zij bescherming van hun man ontberen.⁴⁹⁹ Wel kan een alleenstaande vrouw bescherming krijgen van haar clan, wanneer zij weduwe is of wanneer zij – om een geaccepteerde reden⁵⁰⁰ – gescheiden is. Voor een alleenstaande vrouw van een minderheidsclan of -groepering is dit ook mogelijk, hoewel minderheidsclans in het algemeen zwakker staan dan andere clans. Zoals eerder aangegeven is de mogelijkheid tot clanbescherming in het algemeen en met name in Zuid- en Centraal-Somalië beperkt.⁵⁰¹

Er zijn in Somalië veel eenoudergezinnen zonder vader, met name onder de ontheemden.⁵⁰² Zij vormen een kwetsbare groep als het gaat om toegang tot bescherming en levensbehoeften⁵⁰³ en lopen een grotere kans om slachtoffer te worden van seksueel geweld.⁵⁰⁴

⁴⁹² UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; IASC, 3 december 2010 en 18 februari 2011.

⁴⁹³ Amnesty International, november 2010; UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; US Department of State, juni 2010.

⁴⁹⁴ ARC, 13-19 juli 2010.

⁴⁹⁵ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁴⁹⁶ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁴⁹⁷ Zie ook paragraaf 3.4.1.

⁴⁹⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁴⁹⁹ UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009.

⁵⁰⁰ Het is voor een vrouw niet toegestaan te scheiden van haar man tenzij deze haar mishandelt, niet voor zijn gezin zorgt of haar heeft verlaten. Wanneer zij om andere redenen haar man verlaat, zal zij worden buitengesloten door haar gemeenschap en niet meer kunnen hertrouwen.

⁵⁰¹ UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009.

⁵⁰² CAP, 2011.

⁵⁰³ Sida, 2010.

⁵⁰⁴ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010. Zie ook paragraaf 3.4.4.4.

3.4.4.4 Seksueel en huiselijk geweld

Seksueel geweld tegen vrouwen en meisjes kwam in de verslagperiode regelmatig voor in heel Somalië.⁵⁰⁵ Ook kleine kinderen werden het slachtoffer.⁵⁰⁶ Onder de mensen die zich schuldig maakten aan seksueel geweld tegen kinderen zouden zich ook strijders van de verschillende partijen bevinden.⁵⁰⁷ Groepsverkrachtingen kwamen meer voor dan voorheen.⁵⁰⁸

Vrouwen en meisjes die in ontheemdenederzettingen of op straat leven, lopen een groot risico om slachtoffer te worden van verkrachting.⁵⁰⁹ Ontheemde vrouwen en meisjes die bij een clan behoren die een minderheid is in het gebied waar ze verblijven, lopen in het bijzonder het risico verkracht te worden.⁵¹⁰ Ook alleenstaande vrouwen, alleenstaande minderjarige meisjes en gehandicapte vrouwen en meisjes vormen een kwetsbare groep.⁵¹¹

Van seksueel geweld wordt meestal geen aangifte gedaan,⁵¹² waardoor het moeilijk is exacte gegevens te verkrijgen.⁵¹³ Behalve dat toegang tot justitie in het algemeen in geheel Somalië beperkt is,⁵¹⁴ is de drempel voor vrouwen hoog om in de openheid van een politiebureau aangifte te doen van seksueel geweld. Slachtoffers van verkrachting worden gediscrimineerd, omdat zij gezien worden als onrein.⁵¹⁵ Verder is de kans groot dat de aangifte niet in behandeling wordt genomen.

Traditioneel wordt een verkrachting 'afgehandeld' door de betrokken families: de familie van het slachtoffer eist genoegdoening (*diya*) van de familie van de dader.⁵¹⁶ Het komt ook voor dat de familie van het slachtoffer eist dat de dader met haar trouwt,⁵¹⁷ naar verluidt met name op het platteland.

Huiselijk geweld is wijdverbreid in de Somalische samenleving.⁵¹⁸ Er bestaat in Somalië voor zover bekend geen wetgeving die huiselijk geweld tegengaat.⁵¹⁹

3.4.4.5 Genitale verminking bij vrouwen (vrouwenbesnijdenis)

Genitale verminking bij vrouwen, zogeheten *female genital mutilation* (FGM) is formeel niet verboden in Zuid- en Centraal-Somalië.⁵²⁰ FGM is verboden in Somaliland en in Puntland. Het verbod wordt in beide regio's echter niet effectief afgedwongen.⁵²¹

Genitale verminking is wijdverbreid in de Somalische samenleving en wordt voor zover bekend door alle clans en bevolkingsgroepen toegepast. Naar schatting 98 procent van de Somalische meisjes ondergaat genitale verminking.⁵²² Bij circa 80 procent betreft het de zwaarste vorm van genitale verminking die door de

⁵⁰⁵ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; IASC, september 2010 - april 2011.

⁵⁰⁶ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

⁵⁰⁷ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

⁵⁰⁸ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

⁵⁰⁹ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁵¹⁰ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; HRW, juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁵¹¹ UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

⁵¹² UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; HRW, juni 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010

⁵¹³ UNSC, *S/2010/675*, 30 september 2010; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

⁵¹⁴ UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

⁵¹⁵ HRW, juni 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁵¹⁶ UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁵¹⁷ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁵¹⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UK Foreign & Commonwealth Office, maart 2010; UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁵¹⁹ US Department of State, 8 april 2011.

⁵²⁰ LandInfo, 10 december 2008.

⁵²¹ De grondwet van Somaliland verplicht de overheid om wetgeving te formuleren die praktijken verbiedt die schadelijk zijn voor de persoon en de waardigheid. In de grondwet van Puntland wordt geen melding gemaakt van FGM. UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; US Department of State, 8 april 2011; The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001; Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

⁵²² US Department of State, 8 april 2011; ARC, 13-19 juli 2010; UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

WHO als type III is geclassificeerd.⁵²³ Deze vorm wordt ook infibulatie of faraonische besnijdenis genoemd.⁵²⁴ Hierbij wordt de opening van de vagina vernauwd door het wegsnijden en aan elkaar hechten van de schaamlippen. Tevens kan bij deze vorm van FGM de clitoris worden verwijderd.⁵²⁵ De ingreep vindt meestal plaats bij een leeftijd tussen 5 en 10 jaar.⁵²⁶

Als een vrouw gaat trouwen zullen vrouwelijke familieleden van haar aanstaande man controleren of zij besneden is. Als zij niet of niet zwaar genoeg besneden is, zal dit alsnog moeten gebeuren.⁵²⁷ Wanneer een vrouw trouwt die als kind infibulatie heeft ondergaan, wordt zij tijdens de huwelijksceremonie weer opengesneden zodat geslachtsgemeenschap mogelijk wordt. Vaak is nog een ingreep nodig op het moment dat een vrouw een kind moet baren.⁵²⁸

Onbesneden vrouwen zijn gestigmatiseerd in de gemeenschap in Somalië⁵²⁹ en ook binnen Somalische gemeenschappen buiten Somalië. Vrouwen oefenen druk uit op moeders en andere vrouwelijke familieleden om dochters te laten besnijden.⁵³⁰ Zowel Somalische vrouwen als mannen staan achter de praktijk van genitale verminking bij vrouwen.⁵³¹

Hulporganisaties proberen de toepassing van genitale verminking terug te dringen door bewustmakingscampagnes voor Somaliërs binnen en buiten Somalië.⁵³² Ten aanzien van dit soort campagnes is in Somaliland van overheidswege betrokkenheid getoond. Er zijn indicaties dat er in stedelijke gebieden minder vaak gekozen wordt voor de zwaarste vorm van genitale verminking. Dat valt bijvoorbeeld af te leiden uit een afname van medische complicaties die worden geassocieerd met genitale verminking.

Somalische meisjes die buiten Somalië wonen, lopen ook de kans om besneden te worden,⁵³³ hoewel het bijvoorbeeld in Nairobi wel makkelijker is om aan genitale verminking te ontkomen. Het komt voor dat in het buitenland verblijvende Somaliërs hun dochters in Somalië laten besnijden.⁵³⁴ In veel Europese landen, waaronder Nederland, is de wetgeving aangepast om genitale verminking ook strafbaar te stellen indien de ingreep in het buitenland plaatsvond.⁵³⁵

3.4.5 Homoseksuelen

Er is weinig bekend over de positie van homoseksuelen in Somalië.⁵³⁶ In het algemeen kan gesteld worden dat homoseksualiteit in Somalië sociaal niet geaccepteerd is.⁵³⁷

⁵²³ ARC, 13-19 juli 2010; WHO, februari 2010. Er is in de verslagperiode geen informatie aangetroffen die bevestigt dat in de kuststreken een lichtere vorm van FGM wordt toegepast, zoals in eerdere ambtsberichten werd vermeld.

⁵²⁴ ARC, 13-19 juli 2010.

⁵²⁵ WHO, februari 2010.

⁵²⁶ ARC, 13-19 juli 2010.

⁵²⁷ LandInfo, 10 december 2008.

⁵²⁸ ARC, 13-19 juli 2010.

⁵²⁹ ARC, 13-19 juli 2010.

⁵³⁰ LandInfo, 10 december 2008.

⁵³¹ ARC, 13-19 juli 2010.

⁵³² ARC, 13-19 juli 2010.

⁵³³ BioMed Central, 27 juli 2009; UNHCR, juli 2008, herzien februari 2009.

⁵³⁴ LandInfo, 10 december 2008.

⁵³⁵ Onder andere De Volkskrant, *Besnijdenis raakt uit taboesfeer*, 4 maart 2004; BBC News, *Female Circumcision Act in force*, 3 maart 2004; Aftenposten, *New crackdown on forced marriages and female circumcision*, 28 maart 2004; Momoh, 2005.

⁵³⁶ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁵³⁷ ILGA, 1993; UK Home Office, 23 april 2007; Behind the Mask (www.mask.org.za), *Death Hangs Over Somali Queers*, 3 mei 2004.

Geslachtsgemeenschap tussen personen van hetzelfde geslacht is strafbaar in Somalië. Artikel 409 van het Somalische Wetboek van Strafrecht bepaalt dat er een gevangenisstraf van 3 maanden tot 3 jaar op geslachtsgemeenschap tussen mensen van hetzelfde geslacht staat en een straf van 2 maanden tot 2 jaar in het geval er sprake is van een seksuele daad anders dan geslachtsgemeenschap.⁵³⁸ In de plaatselijke *sharia*-rechtbanken, opgezet door rebellengroeperingen in Zuid- en Centraal-Somalië,⁵³⁹ worden homoseksuele daden in principe bestraft met lijfstraffen of de doodstraf.⁵⁴⁰

Het is niet bekend in hoeverre er in de verslagperiode homoseksuelen zijn veroordeeld vanwege het verrichten van homoseksuele handelingen.

3.4.6 *Minderjarigen*

De rechten van kinderen werden in de verslagperiode ernstig geschonden in Somalië, vooral in Zuid- en Centraal-Somalië waar kinderen op verschillende manieren slachtoffer werden van de gewapende strijd. Zo werden kinderen onbedoeld verwond of gedood bij beschietingen door verschillende partijen. Ook werden kinderen gerekruteerd voor de gewapende strijd. Veel kinderen vluchtten om aan de strijd en/of rekrutering te ontsnappen.⁵⁴¹ Naar verluidt ontvluchtte een aantal kinderen rekrutering door zich aan te sluiten bij piraten.⁵⁴²

Zoals hierboven beschreven werden kinderen in heel Somalië in de verslagperiode slachtoffer van seksueel geweld.⁵⁴³

In heel Somalië hadden kinderen te kampen met voedseltekort veroorzaakt door droogte. Gemiddeld was één op de zeven Somalische kinderen in de verslagperiode ernstig ondervoed.⁵⁴⁴

Hieronder wordt nader ingegaan op de rekrutering van kinderen en op de situatie van alleenstaande kinderen.

3.4.6.1 Kindsoldaten

In de verslagperiode is gerapporteerd over rekrutering van kinderen voor de gewapende strijd door alle partijen.⁵⁴⁵ Er was sprake van zowel gedwongen als vrijwillige rekrutering.⁵⁴⁶ Het is niet bekend hoeveel kindsoldaten er zijn, doordat de leeftijd van kinderen moeilijk is vast te stellen.⁵⁴⁷ Naar verluidt zijn kindsoldaten bij de TFG in het algemeen niet jonger dan 15, terwijl er bij Al-Shabaab jongere kinderen aangetroffen zouden worden.

De TFG heeft eerder toegegeven niet zorgvuldig te selecteren en minderjarigen onder de strijdkrachten te hebben, hoewel volgens de TFC kinderen onder de achttien jaar niet in militaire dienst mogen.⁵⁴⁸ De TFG rekruteert minderjarigen

⁵³⁸ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ILGA, mei 2010; Ganzglass, 1971.

⁵³⁹ Zie ook paragraaf 2.3.1 en 3.3.5.

⁵⁴⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; ILGA, mei 2010.

⁵⁴¹ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁴² UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁴³ Zie paragraaf 3.4.4.4.

⁵⁴⁴ FSNAU, 25 februari 2011.

⁵⁴⁵ HRW, 14 februari 2011; UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010; Amnesty International, november 2010; UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁵⁴⁶ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁴⁷ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁴⁸ New York Times, *Children Carry Guns for a U.S. Ally*, Somalia, 13 juni 2010; US Department of State, 11 maart 2010.

naar verluidt niet onder dwang en voert geen actief beleid om minderjarigen te rekruteren.⁵⁴⁹

Al-Shabaab rekruteert kinderen veelal onder dwang.⁵⁵⁰ Ook worden kinderen overgehaald door het aanbieden van geld, voedsel of goederen.⁵⁵¹ Verder wordt er op de kinderen ingepraat, zodat zij geïndoctrineerd raken door Al-Shabaab.⁵⁵² Rekrutering vindt onder andere plaats op scholen, in ontheemdennerzettingen en in vluchtelingenkampen.⁵⁵³ In de verslagperiode waren berichten dat familie en leraren op een agressieve manier werden benaderd om kinderen aan te melden.⁵⁵⁴ Kinderen gaan naar verluidt ook vrijwillig bij Al-Shabaab om redenen van wraak.⁵⁵⁵ Meisjes werden in de verslagperiode ook door Al-Shabaab gerekruteerd.⁵⁵⁶

Ook Hizbul Islam, Ahlu-Sunna w'al-Jama'a en andere gewapende groeperingen in Zuid- en Centraal-Somalië zouden zich schuldig hebben gemaakt aan het rekruteren van kinderen.⁵⁵⁷

Over Noord-Somalië is in de verslagperiode geen nieuwe informatie verkregen. De grondwet van Somaliland bevat geen bepaling met betrekking tot de minimumleeftijd voor de rekrutering van minderjarigen in het leger.⁵⁵⁸ Het is niet bekend of er regelgeving bestaat in Puntland die het gebruik van kindsoldaten verbiedt.⁵⁵⁹

3.4.6.2

Alleenstaande minderjarigen

Alleenstaande minderjarigen zijn kwetsbaar en kunnen slachtoffer worden van onder andere seksueel geweld en rekrutering.⁵⁶⁰ Mede als gevolg van de oorlog kent Somalië relatief veel wezen en verlaten kinderen,⁵⁶¹ die in het algemeen een lage sociale positie hebben.

Alleenstaande kinderen worden in beginsel opgevangen door de familie van vaders- of moederskant. Echter, in de huidige situatie zal dat niet altijd gebeuren, bijvoorbeeld in het geval van ontheemde alleenstaande kinderen. Naar verluidt zou het voorkomen dat kinderen in vluchtelingenkampen als hulp in de huishouding worden ingezet door hun pleegfamilie.⁵⁶²

Somalië kent veel straatkinderen. Met name in Mogadishu zou het aantal straatkinderen in de verslagperiode zijn gestegen. In de Afgooye corridor zijn naar verluidt veel Bantu straatkinderen te vinden. Ook in Somalilandse steden zijn veel straatkinderen.

In Somaliland bestaan particuliere weeshuizen. Het is niet bekend wat het voorzieningenniveau in deze weeshuizen is.

⁵⁴⁹ US Department of State, juni 2010; UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010; HRW, april 2010; US Department of State, 8 april 2011.

⁵⁵⁰ HRW, 14 februari 2011; UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010; Amnesty International, november 2010.

⁵⁵¹ HRW, 14 februari 2011; UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁵² UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁵³ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁵⁴ IASC, 29 oktober 2010 en 5 november 2010.

⁵⁵⁵ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁵⁶ Zie paragraaf 3.4.4.1.

⁵⁵⁷ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁵⁸ The Constitution of the Republic of Somaliland, mei 2001.

⁵⁵⁹ De grondwet van Puntland geeft aan dat personen ouder dan 15 jaar geen kinderen zijn. Constitution of the State of Puntland, januari 2008.

⁵⁶⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010. Zie ook paragrafen 3.4.4.4 en 3.4.6.1.

⁵⁶¹ UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.

⁵⁶² Amnesty International, 8 december 2010.

4 Migratie

4.1 Migratiestromen en opvang

4.1.1 Vluchtelingen

Mensen ontvluchten Somalië ten gevolge van het geweld⁵⁶³, de sociaal-economische en humanitaire omstandigheden⁵⁶⁴ en gedwongen rekrutering door rebelligroeperingen.⁵⁶⁵ Het grootste deel van de Somalische vluchtelingen is gevlucht naar de buurlanden Kenia, Ethiopië en Jemen en verblijft daar in UNHCR-kampen. Ook in Djibouti, Eritrea, Oeganda, Tanzania en Zuid-Afrika verblijven Somalische vluchtelingen.⁵⁶⁶ In de regio rond Somalië verblijven thans ruim 684.000 door UNHCR als vluchteling geregistreerde Somaliërs.⁵⁶⁷ Het totale aantal Somalische vluchtelingen in de buurlanden is echter hoger. Zo wonen er veel Somalische vluchtelingen die niet door UNHCR geregistreerd zijn⁵⁶⁸ in Nairobi (veelal in de wijk Eastleigh).

4.1.1.1 Kenia

Gedurende de verslagperiode bleven Somalische vluchtelingen naar Kenia komen. De belangrijkste redenen om Somalië te ontvluchten zijn de veiligheidssituatie en de droogte.⁵⁶⁹ Vanwege het offensief aan de grens met Kenia,⁵⁷⁰ dichtbij de Keniaanse grensplaats Mandera, verlieten aan het einde van de verslagperiode duizenden Kenianen en Somaliërs tijdelijk hun verblijfplaats.⁵⁷¹

In totaal bevinden zich rond de 374.000 Somalische vluchtelingen in Kenia.⁵⁷² De meeste vluchtelingen komen terecht in de drie vluchtelingenkampen in Dadaab, waar zich thans ruim 320.000 voornamelijk Somalische vluchtelingen bevinden.⁵⁷³ In de maanden september 2010 tot en met februari 2011 arriveerden en registreerden zich circa 43.000 Somalische vluchtelingen in Dadaab.⁵⁷⁴ Somalische vluchtelingen zijn ook te vinden in het vluchtelingenkamp Kakuma en in Nairobi waar zich respectievelijk circa 82.000 en 47.000 geregistreerde vluchtelingen bevinden.⁵⁷⁵

UNHCR zorgt voor basisvoorzieningen in het Dadaab-vluchtelingenkamp. In Dadaab wordt aan minder dan de helft van de kinderen basisonderwijs gegeven en aan circa 10 procent middelbaar onderwijs. De vluchtelingen bevinden zich in een slechte sociaaleconomische positie. Aangezien de drie kampen gezamenlijk aanvankelijk voor 90.000 vluchtelingen zijn gebouwd, is er een tekort aan voornamelijk land en sanitaire voorzieningen.⁵⁷⁶ In de verslagperiode is aan

⁵⁶³ Zie paragraaf 2.3.2.

⁵⁶⁴ Zie paragraaf 2.3.6.

⁵⁶⁵ Zie paragraaf 3.4.6.1.

⁵⁶⁶ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011; AHN, *Somali refugees storm United Nations office in South Africa*, 25 januari 2011.

⁵⁶⁷ Dit aantal heeft betrekking op de landen Kenia, Jemen, Ethiopië, Oeganda, Djibouti, Eritrea en Tanzania; UNHCR, *Operation in Somalia Fact Sheet*, maart 2011.

⁵⁶⁸ HPG, maart 2010.

⁵⁶⁹ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, februari, april 2011.

⁵⁷⁰ Zie paragraaf 2.3.2.

⁵⁷¹ UNOCHA, *Kenya Humanitarian Snapshot*, maart 2011.

⁵⁷² UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.

⁵⁷³ UNHCR, *Somali Refugees in the Region*, 18 januari 2011.

⁵⁷⁴ UNHCR, *Population movement tracking monthly report*, september 2010 - maart 2011.

⁵⁷⁵ UNOCHA, *Kenya Humanitarian Snapshot*, maart 2011.

⁵⁷⁶ Amnesty International, 8 december 2010; Refugees International, 29 november 2010.

uitbreiding van de kampen gewerkt. Naar verwachting zullen op korte termijn 40.000 vluchtelingen hun intrek kunnen nemen in een nieuw kamp, Ifo II.⁵⁷⁷

De aanwezigheid van het vluchtelingenkamp zorgt voor een toestroom van niet-vluchtelingen in de Dadaab-regio, omdat de lokale bevolking kan profiteren van de faciliteiten van het kamp. De grote bevolkingsconcentratie van vluchtelingen en lokale bevolking heeft negatieve gevolgen voor het milieu: er is onder andere sprake van overbegrazing, ontbossing en daling van het waterpeil.⁵⁷⁸

De overbevolking van Dadaab is van slechte invloed op de veiligheid in het kamp. Zo lopen vrouwen en meisjes het risico slachtoffer te worden van seksueel geweld.⁵⁷⁹ Verder zijn er aanwijzingen dat Al-Shabaab strijders rekruteert onder de bewoners van Dadaab.⁵⁸⁰

Kenia is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag uit 1951. De *Refugee Act*, die het Verdrag in Kenia moet implementeren, is eind 2006 door het Keniaanse parlement aangenomen.⁵⁸¹ Deze wet alsook het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 voorzien in de vrijheid van beweging voor vluchtelingen. De vluchtelingen mogen de kampen in principe echter niet verlaten, behoudens speciale omstandigheden, zoals in geval van medische behandeling of om onderwijs te volgen.⁵⁸² Vluchtelingen die het kamp verlaten zonder toestemming lopen het risico gedetineerd te worden of naar Somalië te worden uitgezet.⁵⁸³

Asielzoekers dienen zich binnen dertig dagen te voegen bij een opvangcentrum van de Keniaanse overheid. Hier krijgen zij een *Asylum Seekers Certificate*. Vervolgens wordt hun status bepaald.⁵⁸⁴ Somalische vluchtelingen worden op *prima facie* basis erkend.⁵⁸⁵ De registratie als vluchteling geschiedt door UNHCR in het vluchtelingenkamp in Dadaab of in Nairobi.⁵⁸⁶ Wanneer vluchtelingen asiel hebben gekregen, krijgen zij een *Refugee Identification Pass* van de Keniaanse overheid.⁵⁸⁷ In Nairobi dienen vluchtelingen aan te tonen voor zichzelf te kunnen zorgen. In dat geval krijgen ze een *Mandate Refugee Certificate* van UNHCR.⁵⁸⁸ Dit certificaat verschaft hen bescherming en bewegingsvrijheid, maar staat hen formeel niet toe te werken.⁵⁸⁹ In de stad is het moeilijk om toegang te krijgen tot voorzieningen, zelfs voor geregistreerde vluchtelingen. Overigens had de UNHCR in Nairobi in de verslagperiode te kampen met een registratieachterstand die opliep tot een jaar.⁵⁹⁰ Registratie in Dadaab geeft vluchtelingen recht op humanitaire hulp.⁵⁹¹ Veel Somaliërs laten zich niet als vluchteling registreren, maar verblijven illegaal in met name Nairobi en Mombassa.⁵⁹²

De Keniaanse bevolking in Nairobi en Mombassa heeft een xenofobische houding ten opzichte van Somalische vluchtelingen. Nieuw gearriveerde vluchtelingen in

⁵⁷⁷ Amnesty International, 8 december 2010; Refugees International, 29 november 2010.

⁵⁷⁸ Enghoff, Hansen, Umar et al., september 2010.

⁵⁷⁹ US Department of State, 8 april 2011; Amnesty International, 8 december 2010; HRW, juni 2010; HPG, maart 2010.

⁵⁸⁰ Amnesty International, 8 december 2010.

⁵⁸¹ HPG, maart 2010; UNHCR, April 2007.

⁵⁸² Amnesty International, 8 december 2010; Refugees Act 2006.

⁵⁸³ Amnesty International, 8 december 2010.

⁵⁸⁴ HRW, juni 2010; HPG, maart 2010.

⁵⁸⁵ Amnesty International, 8 december 2010.; HRW, juni 2010; HPG, maart 2010; HRW, maart 2009; Refugees Act 2006.

⁵⁸⁶ HRW, juni 2010; HPG, maart 2010.

⁵⁸⁷ HRW, juni 2010; HPG, maart 2010.

⁵⁸⁸ HRW, juni 2010; HPG, maart 2010.

⁵⁸⁹ Refugees International, 16 juni 2010; HRW, juni 2010.

⁵⁹⁰ Amnesty International, 8 december 2010.

⁵⁹¹ Amnesty International, 8 december 2010.

⁵⁹² Amnesty International, 8 december 2010; HPG, maart 2010; HRW, maart 2009.

Nairobi lopen het risico om gearresteerd te worden. Van (seksueel) geweld tegen Somalische vluchtelingen wordt doorgaans geen aangifte gedaan.

Refoulement van Somalische vluchtelingen door de Keniaanse autoriteiten vindt plaats.⁵⁹³ Ook zijn de Keniaanse autoriteiten beschuldigd van mensenrechtenschendingen ten aanzien van Somalische vluchtelingen in Kenia.⁵⁹⁴ Het is in de verslagperiode niet gebleken dat in deze situatie verbetering is opgetreden.

4.1.1.2 Ethiopië

In totaal zijn er circa 91.000 Somalische vluchtelingen in Ethiopië.⁵⁹⁵ Zij worden opgevangen in de vluchtelingenkampen Sheder, Awbarre, Kebrebeyah, Bokolmayo en Melkadida.⁵⁹⁶

Ethiopië is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967. Somalische vluchtelingen in Ethiopië bevinden zich in een sociaaleconomisch slechte positie en mogen de vluchtelingenkampen in principe niet verlaten, behoudens speciale omstandigheden zoals indien zij een medische behandeling elders moeten ondergaan. Veel Somaliërs laten zich daarom niet als vluchteling registreren, maar verblijven illegaal in met name Addis Abeba. De registratie als vluchteling geschiedt door Ethiopische autoriteiten met ondersteuning en onder toezicht van UNHCR op *prima facie* basis. Het is in de praktijk niet mogelijk een verblijfsvergunning (als vluchteling) van de Ethiopische autoriteiten te krijgen, waardoor duurzame integratie in Ethiopië slechts beperkt mogelijk is.

UNHCR zorgt voor basisvoorzieningen in de vluchtelingenkampen Sheder, Awbarre, Kebrebeyah, Bokolmayo en Melkadida.⁵⁹⁷ De voorzieningen zijn ontoereikend. Behalve onvoldoende voedsel is er bijvoorbeeld ook een tekort aan brandstof. Vluchtelingen verzamelen daarom hout in de omgeving, wat kan leiden tot conflicten met de lokale bevolking.

4.1.1.3 Jemen

In totaal zijn volgens UNHCR ruim 181.000 Somalische vluchtelingen in Jemen aanwezig.⁵⁹⁸

Jemen is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende protocol van 1967. In Jemen worden Somaliërs door de autoriteiten op *prima facie* basis als vluchteling erkend.⁵⁹⁹ Het *prima facie* beleid staat ter discussie.⁶⁰⁰ UNHCR verzorgt de registratie van vluchtelingen bij het opvangcentrum. Deze registratie bevestigt de vluchtelingenstatus, het recht op een legaal verblijf, het recht op bewegingsvrijheid en het recht op werk en onderwijs.⁶⁰¹ In de praktijk is het moeilijk voor buitenlanders werk te vinden.⁶⁰² De meerderheid heeft de intentie om door te reizen naar rijkere landen binnen en buiten de regio.⁶⁰³

⁵⁹³ Amnesty International, 8 december 2010; HRW, juni 2010.

⁵⁹⁴ Amnesty International, 8 december 2010; HRW, juni 2010.

⁵⁹⁵ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2010.

⁵⁹⁶ UNHCR, 16 februari 2010; UNHCR, *Somali refugees – as of March 2010*, maart 2010.

⁵⁹⁷ UNHCR, 1 december 2008; UNHCR, 16 februari 2010.

⁵⁹⁸ UNHCR, *Operation in Somalia Fact Sheet*, maart 2011.

⁵⁹⁹ Refugees International, 16 juni 2010; HRW, december 2009.

⁶⁰⁰ Yemen Today, *Yemen seeks to end automatic asylum for Somalis*, 7 september 2010; Mixed Migration Task Force, juni 2010.

⁶⁰¹ Refugees International, 16 juni 2010; UNHCR, juli 2008, herzien februari 2009; UNGA, *A/HRC/10/85*, 24 februari 2009.

⁶⁰² Refugees International, 16 juni 2010.

⁶⁰³ Mixed Migration Task Force, juni 2010.

Op 19 maart 2009 is te Sana'a een centrum geopend waar in Jemen verblijvende Somaliërs zich kunnen laten registreren voor een 'document van registratie', dat na zes maanden recht geeft op een identiteitskaart.⁶⁰⁴ In juli 2009 werd een tweede registratiecentrum geopend in Aden.⁶⁰⁵ In december 2009 werd een derde centrum geopend in het vluchtelingenkamp Al Kharaz. Dit vluchtelingenkamp is tijdens de verslagperiode gesloten geweest vanwege een aantal veiligheidsincidenten. Op 10 oktober 2010 is het weer geopend.⁶⁰⁶

Vluchtelingen hebben niet dezelfde rechten als Jemenitische burgers. Een vluchtelingenidentiteitskaart geeft toegang tot gezondheidszorg, onderwijs, reizen en bepaalde banen in de informele sector. De uitgifte van deze identiteitskaarten is echter beperkt door een gebrek aan middelen.⁶⁰⁷

4.1.1.4 Overige landen

Naast bovengenoemde landen zijn ook Djibouti, Eritrea, Oeganda en Tanzania landen waar Somalische vluchtelingen naartoe vluchten.

Djibouti is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende Protocol van 1967. In totaal zijn er circa 15.000 Somalische vluchtelingen in Djibouti.⁶⁰⁸ Vluchtelingen worden opgevangen in het Ali Addeh-kamp, dat berekend is op 7.000 inwoners. In de verslagperiode heeft de UNHCR de regering van Djibouti gevraagd een eerder gesloten vluchtelingenkamp te heropenen vanwege de overbevolking in Ali Addeh.⁶⁰⁹

Eritrea is geen partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951. In totaal zijn er circa 4.600 geregistreerde Somalische vluchtelingen in Eritrea.⁶¹⁰

Oeganda is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende Protocol van 1967. In totaal zijn er circa 18.000 Somalische vluchtelingen in Oeganda.⁶¹¹ De bomaanslagen tijdens de WK-voetbalfinale in juli 2010 leken de situatie voor Somalische vluchtelingen in Oeganda te bemoeilijken.⁶¹² In hoeverre dit in de verslagperiode nog steeds het geval was, is onduidelijk.

Tanzania is partij bij het VN-vluchtelingenverdrag van 1951 en het bijbehorende Protocol van 1967. Daarnaast is in 1998 de *Refugees Act* in werking getreden, die de rechten van vluchtelingen inperkt. Zo mogen de vluchtelingen het kamp alleen verlaten wanneer hiervoor een vergunning is afgegeven en onder toezicht van een politie-escorte. Wanneer een vluchteling buiten het kamp wordt aangetroffen zonder aan deze eisen te voldoen, kunnen de autoriteiten een gevangenisstraf of een boete opleggen. In totaal bevinden zich ongeveer 1.500 Somalische vluchtelingen in Tanzania.⁶¹³

4.1.1.5 Vluchtelingen en asielzoekers in Somalië

In de verslagperiode bevonden zich in Somalië circa 1.950 vluchtelingen en 24.000 asielzoekers, voornamelijk uit Ethiopië. Deze asielzoekers en vluchtelingen bevinden zich voornamelijk in Somaliland.⁶¹⁴ Het formele beleid van de Somalilandse autoriteiten ten aanzien van asielzoekers is, dat

⁶⁰⁴ UNHCR, 19 maart 2009.

⁶⁰⁵ HRW, december 2009.

⁶⁰⁶ Mixed Migration Task Force, *Monthly New Arrivals Report*, oktober 2010.

⁶⁰⁷ Mixed Migration Task Force, juni 2010.

⁶⁰⁸ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.

⁶⁰⁹ IRIN, *Djibouti: Hard life for Somali refugees in Ali Addeh camp*, 17 februari 2011.

⁶¹⁰ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.

⁶¹¹ Ibid.

⁶¹² International Herald Tribune, *Somalis fear threat to have in Uganda*, 22 juli 2010; UNHCR, 23 juli 2010.

⁶¹³ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.

⁶¹⁴ Ibid.

asielzoekers en vluchtelingen van buiten Somalië niet welkom zijn. Vluchtelingen en asielzoekers worden in Somalië gediscrimineerd en bevinden zich in een slechte veiligheidssituatie.⁶¹⁵

4.1.2 *Ontheemden*

Met de term ontheemden worden in het onderstaande personen of groepen personen aangeduid die gedwongen of genoodzaakt zijn geweest hun huizen of verblijfplaatsen te verlaten, in het bijzonder ten gevolge of ter voorkoming van de effecten van gewapend conflict, wijdverspreid geweld, mensenrechtenschendingen of door natuur of mensen veroorzaakte rampen, zonder een internationaal erkende grens over te hebben gestoken.⁶¹⁶ Het totale aantal ontheemden in Somalië wordt geschat op bijna 1,5 miljoen.⁶¹⁷ In de laatste vier maanden van 2010 werden maandelijks naar schatting 20.000 verplaatsingen waargenomen binnen Somalië. In de eerste drie maanden van 2011 was dit aantal aanzienlijk hoger, in januari zelfs twee keer zo hoog.⁶¹⁸

Zoals ook vermeld in paragraaf 2.3.4.1 is het onduidelijk in welke mate ontheemden clanbescherming kunnen krijgen. Verder is het niet mogelijk om ten aanzien van de positie van ontheemden een onderscheid te maken tussen verschillende groepen of clans.

4.1.2.1 Zuid- en Centraal- Somalië

Ten gevolge van geweld, humanitaire omstandigheden,⁶¹⁹ in het bijzonder de droogte, en gedwongen rekrutering door rebellengroeperingen verplaatsten grote groepen mensen zich binnen Zuid- en Centraal-Somalië.⁶²⁰ Tijdens de verslagperiode vluchtten duizenden mensen maandelijks uit en binnen Mogadishu. Begin 2011 was er ook een tendens waarneembaar van mensen die juist naar Mogadishu toevluchtten, naar verluidt vanwege de droogte in andere delen van Zuid- en Centraal-Somalië en vanwege de grote mate van ondervoeding en gedwongen rekrutering door Al-Shabaab in de Afoooye Corridor.⁶²¹

Ontheemden nederzettingen in Zuid- en Centraal-Somalië zijn vanwege sterk beperkte toegang tot Zuid- en Centraal-Somalië voor hulporganisaties slecht bereikbaar.⁶²² De situatie in de ontheemden nederzettingen is slecht. Veel ontheemden hadden te kampen met een gebrek aan onderdak, water, voedsel en medische voorzieningen.⁶²³

Een relatief groot deel van de ontheemden, circa 409.000, bevindt zich in de meer dan 200 ontheemden nederzettingen op de weg tussen Mogadishu en Afoooye.⁶²⁴ Deze zogenaamde *Afoooye-corridor* is opgedeeld in vijf sectoren: 'K10-K15', 'Ceelasha', 'Xawa Cabdi', 'Lafoole' en 'Faculty of agriculture'.⁶²⁵ Daarnaast bestaan er in de periferie van Mogadishu de volgende ontheemden nederzettingen: 'Kax-Shiiqaal' (ten westen van Mogadishu),

⁶¹⁵ UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011; HRW, juli 2009; Amnesty International, maart 2009.

⁶¹⁶ Global Protection Cluster Working Group, december 2007 (vertaling door DCM/AT).

⁶¹⁷ UNHCR, *Operation in Somalia*, maart 2011.

⁶¹⁸ UNHCR, *Population Movement Tracking Monthly Report*, september 2010 - maart 2011.

⁶¹⁹ Zie paragraaf 2.3.6.

⁶²⁰ UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010; UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010.

⁶²¹ UNHCR, *Population Movement Tracking Monthly Report*, januari-februari 2011; UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, december 2010/januari 2011.

⁶²² UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010. Zie ook paragraaf 4.3.

⁶²³ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010.

⁶²⁴ UNHCR/OCHA, *IDP Population Assessment of the Mogadishu Periphery*, september 2010; UNCHR, *Total IDPs*, maart 2011.

⁶²⁵ UNHCR/OCHA, *IDP Population Assessment of the Afoooye Corridor*, januari 2010.

'Dayniile' (ten noorden van Mogadishu) en 'Balcad Corridor' (ten noordoosten van Mogadishu).⁶²⁶

Leden van minderheden en gezinnen met een alleenstaande vrouw aan het hoofd bevonden zich in een extra kwetsbare positie in ontheemdennederzettingen en waren meer dan andere groepen slachtoffer van seksueel geweld.⁶²⁷

4.1.2.2 Noord-Somalië

Sinds de burgeroorlog zijn de steden in Puntland en Somaliland explosief gegroeid, deels door toestroom van ontheemden uit het zuiden en deels door migratie van het platteland naar de steden.⁶²⁸

In het algemeen kan worden gesteld dat ontheemden in Somaliland, Puntland en Sool en Sanaag⁶²⁹ een marginale, geïsoleerde positie in de samenleving innemen.⁶³⁰ Zij bevinden zich daardoor in een kwetsbare positie en zijn vaak het slachtoffer van verkrachting, mishandeling, uitbuiting en criminaliteit.⁶³¹ Ontheemden in Somaliland en Puntland die niet oorspronkelijk uit deze regio's komen, lopen het risico door de autoriteiten gevangen genomen en uitgezet te worden.⁶³²

Onder de Puntlandse en Somalilandse bevolking bestaat angst voor terroristische elementen onder ontheemden en migranten uit Zuid- en Centraal-Somalië.⁶³³

Een aanzienlijk deel van de ontheemden trekt door naar het buitenland (voornamelijk Ethiopië en Jemen), met als uiteindelijke bestemming doorgaans de Golfstaten of het Westen.⁶³⁴

Ontheemden in Puntland

Het totale aantal ontheemden in Puntland bedroeg begin 2011 circa 139.000.⁶³⁵ De situatie in ontheemdennederzettingen in Puntland is slecht. De Puntlandse autoriteiten houden 'veiligheidsacties' waarbij ontheemden worden opgepakt en uit Puntland worden gezet op verdenking van betrokkenheid bij Al-Shabaab.⁶³⁶

Ontheemden in Somaliland

In Somaliland bevonden zich begin 2011 circa 67.000 ontheemden.⁶³⁷ De situatie in ontheemdennederzettingen in Somaliland is slecht. Er is een gebrek aan goede gezondheidszorg en voldoende water.⁶³⁸ Verder worden ontheemden gediscrimineerd in Somaliland en zijn zij kwetsbaar voor seksueel geweld.⁶³⁹ UNHCR verzorgt een deel van de registratie in ontheemdennederzettingen. Ontheemden ontvangen echter geen identiteitsbewijs.

⁶²⁶ UNHCR/OCHA, *IDP Population Assessment of the Mogadishu Periphery*, september 2010.

⁶²⁷ Zie paragrafen 3.4.2 en 3.4.4.4.

⁶²⁸ Er wonen circa 436.000 mensen in Hargeisa en circa 108.000 mensen in Bosasso. EIU, augustus 2010.

⁶²⁹ In Sool bevinden zich circa 5.000 ontheemden, in Sanaag circa 1.000. Sool en Sanaag ontvingen tijdens deze verslagperiode circa 300 ontheemden. Over hun positie is niet veel bekend. Voor zover bekend worden deze ontheemden niet teruggestuurd. UNHCR, *Total IDPs*, maart 2011.

⁶³⁰ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010.

⁶³¹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010; UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010; UNSC, *S/2009/684*, 31 december 2009.

⁶³² UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.

⁶³³ UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010.

⁶³⁴ UNHCR, *Population movement tracking monthly report*, september 2010 - maart 2011; Mixed Migration Task Force, juni 2010.

⁶³⁵ UNHCR, *Somali refugees – as of March 2010*, maart 2010.

⁶³⁶ Zie ook paragrafen 2.2.3.2. en 4.2.2.

⁶³⁷ UNHCR, *Somali refugees – as of February 2011*, februari 2011; UNHCR, *Total IDPs*, maart 2011.

⁶³⁸ Amnesty International, maart 2009.

⁶³⁹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010. Zie ook paragraaf 3.4.4.4.

4.2 Terugkeer

4.2.1 Vluchtelingen

Zuid- en Centraal-Somalië

De positie van terugkeerders naar Somalië is moeilijk vast te stellen. Somaliërs die terugkeren naar Zuid- en Centraal-Somalië ondervinden voor zover bekend geen hinder van de lokale autoriteiten bij de inreis. Terugkeerders zullen wel – net als andere Somaliërs – geconfronteerd worden met de slechte veiligheidssituatie, de humanitaire situatie en mensenrechtenschendingen zoals deze beschreven zijn in hoofdstuk 2 en 3.

Noord-Somalië

Voor georganiseerde vrijwillige groepsgewijze terugkeer naar Somaliland en Puntland is de instemming van de lokale autoriteiten nodig. Terugkeer naar Somaliland van Somalische vluchtelingen die niet oorspronkelijk uit Somaliland komen, wordt tegengehouden door de Somalilandse overheid. Voor zover bekend heeft georganiseerde vrijwillige terugkeer naar Puntland in 2010 slechts voor één persoon plaatsgevonden bij gebrek aan kandidaten.

Gedwongen terugkeer

In de verslagperiode waren er berichten bekend van gedwongen terugkeer van Somalische asielzoekers vanuit de regio naar Somalië, naar verluidd vanuit Djibouti, Kenia⁶⁴⁰ en Saoedi-Arabië.⁶⁴¹ Het is onbekend welke procedure hieraan voorafgaat.

Vanuit Somaliland en Puntland werden Ethiopische vluchtelingen gedwongen teruggestuurd naar Ethiopië door de autoriteiten.

4.2.2 Ontheemden

In de verslagperiode waren er berichten van gedwongen terugkeer vanuit Puntland naar Zuid- en Centraal-Somalië van ontheemden afkomstig uit Zuid- en Centraal-Somalië.⁶⁴² De gevallen van gedwongen terugkeer vanuit Puntland werden ingegeven door vermoedens van aanwezigheid van Al-Shabaab-militanten onder de ontheemden.⁶⁴³ In de voorgaande verslagperiode werd gemeld dat gedwongen terugkeer ook vanuit Somaliland plaatsvond.⁶⁴⁴ Het is onbekend of er in deze verslagperiode personen uit Zuid- en Centraal-Somalië uit Somaliland werden gezet. Slechts een klein deel van de ontheemden in Somaliland is afkomstig uit Zuid- en Centraal-Somalië.

Er vond in de verslagperiode voor zover bekend geen georganiseerde vrijwillige terugkeer van ontheemden plaats naar hun plek van herkomst.

4.3 Activiteiten van internationale organisaties

In Somalië is een aantal ngo's, VN- en andere internationale organisaties actief en vertegenwoordigd, met aanwezigheid van zowel lokale als – in veel mindere mate – internationale staf.⁶⁴⁵ Vanwege de slechte veiligheidssituatie worden de activiteiten doorgaans beheerd vanuit Nairobi, Kenia. Lokale ngo's zijn in staat

⁶⁴⁰ Amnesty International, 8 december 2010. Zie ook paragraaf 4.1.1.1.

⁶⁴¹ UNHCR, *Population Movement Tracking Monthly Report*, september - november 2010.

⁶⁴² UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010.

⁶⁴³ US Department of State, 8 april 2011; UNGA, *A/HRC/15/48*, 16 september 2010. Zie ook paragraaf 2.3.3.2.

⁶⁴⁴ UNGA, *A/HRC/13/65*, 8 maart 2010.

⁶⁴⁵ OCHA Somalia, *Humanitarian Access*, september - januari 2011. Het is niet mogelijk om een opsomming te geven van de ngo's die nog wel en die niet meer werkzaam zijn in Somalië.

hun werkzaamheden voort te zetten, zij het onder extreem moeilijke omstandigheden.⁶⁴⁶

De humanitaire toegang tot Zuid- en Centraal-Somalië bereikte in september 2010 een dieptepunt. Verschillende internationale organisaties werd de toegang door Al-Shabaab ontzegd vanwege vermeende banden met de regering van de Verenigde Staten. Al eerder moesten internationale ngo's hun werkzaamheden staken op beschuldiging van verspreiding van het christendom. Sinds 2008 werden 20 hulporganisaties gedwongen Zuid- en Centraal-Somalië te verlaten.⁶⁴⁷

De meerderheid van de internationale ngo's die werkzaam zijn in Somalië is lid van het coördinatieorgaan *Somalia NGO Consortium*.⁶⁴⁸ De activiteiten van deze organisaties in Zuid- en Centraal Somalië en Puntland zijn voornamelijk gericht op het verstrekken van humanitaire hulp. In Somaliland zijn de activiteiten meer gericht op ontwikkeling, maar wordt ook humanitaire hulp verleend.

Standpunt UNHCR⁶⁴⁹

In mei 2010 heeft UNHCR de nieuwste versie van de zogeheten *eligibility guidelines* voor Somalische asielzoekers gepubliceerd, waarin onder andere het standpunt van UNHCR met betrekking tot de terugkeer van Somalische vluchtelingen te vinden is.

In haar analyse van de veiligheidssituatie in Somalië maakte UNHCR een onderscheid tussen Zuid- en Centraal-Somalië aan de ene kant en Puntland en Somaliland aan de andere.

UNHCR stelt dat er binnen Zuid- en Centraal-Somalië geen vestigingsalternatief is. De massale volksverplaatsingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, hebben ervoor gezorgd dat de absorptiecapaciteit volledig verzadigd is. Sociale en economische ondersteuning zou volgens UNHCR zelfs bij de eigen clan niet meer beschikbaar zijn. Bij terugkeer naar deze delen van Somalië loopt elke persoon een substantieel gevaar, vanwege de wijdverbreide schendingen van de mensenrechten door alle partijen en de aanzienlijke aantallen burgerslachtoffers die vallen. Dit heeft betrekking op zowel Mogadishu als de rest van Zuid- en Centraal-Somalië, hoewel de meeste meldingen van geweld en conflicten uit Mogadishu afkomstig zijn.

UNHCR geeft aan dat voorzichtigheid geboden is als landen Somaliërs willen laten terugkeren naar Puntland of Somaliland. De noordelijke regio's geven alleen aan die mensen het recht op terugkeer of verblijf die aan kunnen tonen (voornamelijk vast te stellen aan de hand van clanlidmaatschap) dat zij uit de respectievelijke regio's afkomstig zijn. Alleen deze mensen kunnen terugkeren naar Puntland of Somaliland. Dit betekent volgens UNHCR ook dat Puntland en Somaliland niet beschikbaar zijn als alternatieve vestigingsplaats voor mensen uit Zuid- en Centraal-Somalië, of voor mensen afkomstig uit een van de noordelijke regio's maar dit niet aan kunnen tonen.

Voor zover bekend is het standpunt van UNHCR in de verslagperiode niet gewijzigd.

⁶⁴⁶ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010.

⁶⁴⁷ UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010.

⁶⁴⁸ Zie de website www.somaliangoconsortium.org voor de lijst met leden.

⁶⁴⁹ UNHCR, *HCR/EG/SOM/10/1 5*, mei 2010.

Bijlage I LANDKAART (ADMINISTRATIEF)

Map No. 3690 Rev. 7 UNITED NATIONS
January 2007

Department of Peacekeeping Operations
Cartographic Section

Bijlage II LANDKAART (CLANS)

Ethnic Groups

Somalia's Clan Families and Major Subclans

Percent

Ethnic minorities 6

Digil 3

Dir 7

Gadabursi

Issa

Rahanwein 17

Darod 20

Dolbohanta

Majertain

Marehan

Ogadeni

Warsangeli

Hawiya 25

Abgal

Ajuran

Degodia

Habr Gedir

Hawadle

Murosade

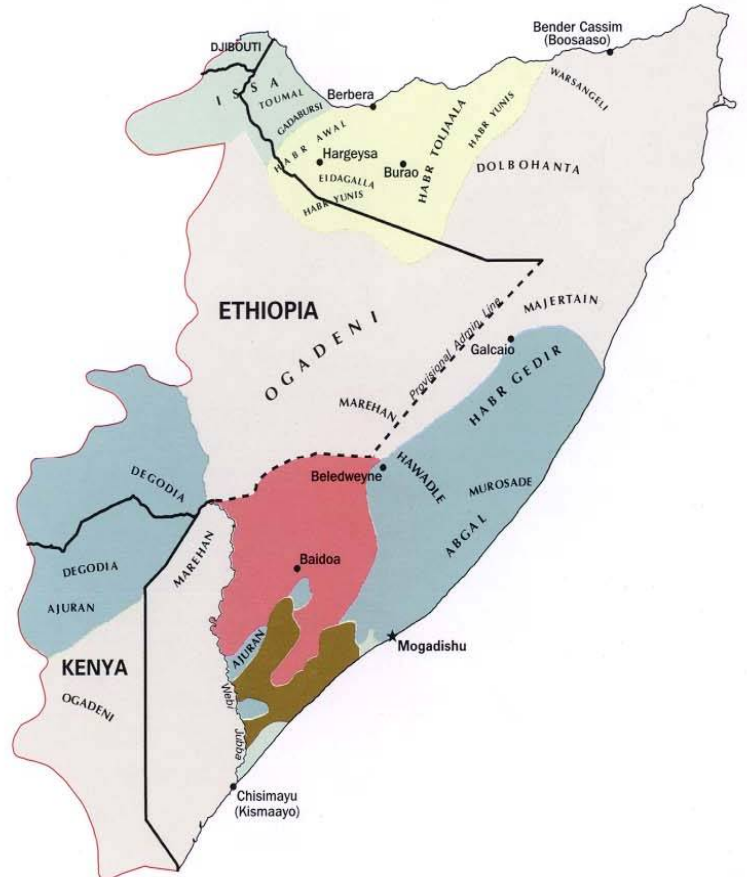
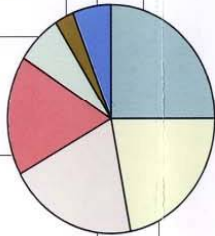
Ishaak 22

Eidagalla

Habr Awal

Habr Toljaala

Habr Yunis

Limit of Somali-inhabited area

CIA, Ethnic groups from Somalia, 2002

Bijlage III President, premier en ministers van de TFG per november 2011

No	Post	Name	Sex	Clan/Subclan
	President	Sheikh Sharif Ahmed	M	Hawiye, Abgal
	Prime Minister	Mohamed Abdulahi Mohamed (Farmajo)	M	Darod, Marehan
1	Minister of Awqaf (religious endowments) and Religious Affairs	Mr. Abdulahi Ebyan Nur	M	Dir, Bimal
2	Deputy PM and Minister of Foreign Affairs	Mr. Mohamed Abdulahi Omar	M	Dir, Isaq, Habar awal
3	Deputy PM and Minister of Defense	Mr. Abdulhakim Mohamud Haji (Fiqi)	M	Rahanweyn, Digil, Dabare
4	Deputy PM and Minister of Planning and International Co-operation	Prof. Abdiweli Mohamed Ali	M	Darod, Magerten, Omar Mohamud
5	Minister of Interior and National Security	Mr. Abdishakur Sheikh Hassan Farah	M	Hawiye, Habar gidir, Ayr
6	Minister of Finance and Treasury	Mr. Hussein Abdi Halane,	M	Darod, Ogaden, Owlyahan
7	Minister of Women Development and Family Welfare	Drs. Maryan Kasim Ahmed	F	Clan 5, Benadiri
8	Minister of Agriculture and Livestock	Mr. Yusuf Mo'alin Amin (Badiyow)	M	Rahanweyn, Mirifle, Lisan
9	Minister of Health	Dr. Aden Haji Ibrahim Da'ud	M	Clan 5, Jarerweyne
10	Minister of Information, Posts and Telecommunication	Mr. Abdulkarim Hasan Jama	M	Darod, Dhulbahante, Ali Geri
11	Minister of Social Affairs, Labour & Personnel (Youth and Sports)	Mr. Abdinur Moalin Mohamud	M	Dir, Surre
12	Minister of Fishery, Environment and Marine Resources	Dr. Mohamed Mo'alin Hasan	M	Hawiye, Murusade/Abdalla Sabti
13	Minister of Ports and Marine, Air and Land Transport	Ahmed Abdiarahan Abade	M	Dir, Isaq
14	Minister of Constitution, Federal & Reconciliation	Mohamud Mohamed Bonow	M	Rahanweyn, Mirifle/Hadame
15	Minister of Public Works & Reconstruction	Abdirashid Kalif Haji Hashi	M	Darod/Leelkase
16	Minister of Water, Minerals, Energy & Petrol	Abdirazaq Sheikh Muhyadin	M	Rahanweyn, Mirifle/Elay

17	Minister of Education, Culture and Higher Education	Abdinur Sheikh Mohamed	M	Hawiye/Hawadle
18	Minister of Commerce and Industries	Dr. Mohamud Abdi Ibrahim	M	Hawiye, Galje'el/Abtisame

Bijlage IV SOMALILAND-KABINET per 28 juli 2010

<i>Post</i>	<i>Name</i>	<i>Sex</i>	<i>Clan</i>
President	Ahmed Mohamoud Mohamed	M	Issaq-Habr Jeclo-Maxamed Abokor-Aadan "Madobe"
Vice-President	Abdirahman Abdillahi Ismail	M	Gadabursi-Maxamed Asse-Bahabar Celi
Minister of Foreign Affairs and International Relations	Dr. Mohamed Abdillahi Omar	M	Issaq-Habr Awal-Saad Muuse-Jibril Abokor
Minister of Interior	Dr. Mohamed Abdi Gaboose	M	Issaq-Habr Yonis –Muuse Arre (Reer Galkayo)
Minister of Finance	Eng. Mohamed Hashi Elmi	M	Issaq-Habr Awal-Saad Muuse-Reer Gadiid
Minister of National Planning and Development	Dr.Sa'ad Ali Shire	M	Issaq-Habr Awal-Ciisse Muuse-Maxamed Ciisse
Minister Public Works and Transport	Hussein Ahmed Aidiid Warsame	M	Issaq-Arab-Maxamed Fanax
Minister of Education and Higher Education	Samsam Abdi Adan	F	Issaq-Habr Awal-Saad Muuse-Reer Axmed
Minister of Health	Dr. Hussein Mohamed Mohamoud	M	Issaq-Garxajis-Eidagalla-Abokor Muuse
Minister of Defence	Ahmed H. Ali Adami	M	Darod-Harti-Warsangeli-Ugas Labe
Minister of Commerce, Industries, and Tourism	Abdirisaak Khaliif Ahmed	M	Dhulbahante-Jaamac Siad
Minister of Livestock, Environment and Pastoral Development	Dr.Ahmed Hashi Oday	M	Issaq-Habr Awal-Saad Muuse-Xuseen Abokor-Reer Cabane

<i>Post</i>	<i>Name</i>	<i>Sex</i>	<i>Clan</i>
Minister of Telecommunication and Post	Abdirisaak Ibraahim Mohamed	M	Dhulbahante-Faarax Garaad-Bahararsame
Minister of Justice and Judiciary	Prof. Ismail Muumin Aar	M	Gadabursi-Makahil-Reer Nur
Minister of Religion	Sh. Khaliil Abdilahi Ahmed	M	Issaq-Arab-Hashiim
Minister of Social Affairs and Labour	Ilhaan Mohamed Jama	F	Issaq-Habr Jeclo-Muuse Abokor-Adurahmiin
Minister of Fishing and Marine Resources	Dr. Mohamed Yassin Hassan	M	Issaq-Habr Yonis-Muuse Cabdalle
Minister of Mineral Resources, Water and Energy	Dr.Hussein Abdi Duaale	M	Issaq-Habr Jeclo-Maxamed Abokor
Minister of Youth and Sport	Mohamed Ibraahim Madar	M	Ciisse-Mamason
Minister of Agriculture	Prof. Farah Elmi Mohamoud	M	Gadabursi-Habr Cafaan
Minister of Civil Aviation	Mohamoud Hashi Abdi	M	Issaq-Habr Jeclo-Muuse Abokor
Minister of Information	Abdilahi Jama Osman	M	Issaq-Habr Yonis-Isxaaq
Vice Minister of Education and Higher Education	Ali Haamud Jibril	M	Gadabursi
Vice Minister of Foreign Affairs	Mohamed Yoonis Awaale	M	Issaq-Arab-Guulane
Vice of Minister of Interior	Osman Garaad Soofe	M	Dhulbahante
Vice Minister of Public Works and Transport	Ali Abdi Saa'iq	M	Gaboye (Minority)
Vice Minister of Finance	Warsame Saed Abdi	M	Issaq-Habr Yonis-Muuse Ismaaciil
Vice Minister of Health	Nimo Hussein Qawdhan	F	Issaq-Habr Yonis-Bah Dulbahante

Bijlage V LITERATUURLIJST

- Abbink J., *The Total Somali Clan Genealogy: second edition*, ASC Working Paper 84/2009.
- ACCORD, *Clans in Somalia (revised version)*, december 2009.
- Ali, A.M., *The Al-Shabaab Al-Mujahidiin – A Profile of the first Somali Terrorist Organisation*, Paper gepresenteerd tijdens de IGAD conferentie *Capacity Building Programme Against Terrorism*, 28-29 april 2008.
- Amnesty International, *From life without peace to peace without life*, 8 december 2010.
- Amnesty International, *Somalia: Violations of human rights and international humanitarian law in Central and Southern Somalia; Amnesty International submission to the Universal Periodic Review, May 2011*, november 2010.
- Amnesty International, *No end in sight: The ongoing suffering of Somalia's civilians*, maart 2010.
- Amnesty International, *Human rights Challenges – Somaliland facing elections*, maart 2009.
- ARC, *An assessment survey carried out in Lower Juba targeting Afmadow and Badabe Districts*, 13-19 juli 2010.
- AU, *Communique of the 245th meeting of the Peace and Security Council*, 15 oktober 2010.
- AU, *Communique of the 258th meeting of the Peace and Security Council*, 20 januari 2011.
- AU, *Press release: China donates over 4 million dollars worth of aid for the AU mission in Somalia*, 24 december 2010.
- AU, *Press release: Kenya: Somali Police Officers Commence Training in Nation*, 11 januari 2011.
- Barnes, Cedric en Harun Hassan, *The Rise and Fall of Mogadishu's Islamic Courts*, april 2007.
- BioMed Central, *Prevalence and associated factors of female genital mutilation among Somali refugees in Eastern Ethiopia: a cross-sectional study*, 27 juli 2009.
- Cassanelli, L., *Victims and Vulnerable Groups in Southern Somalia*, 1 May 1995.
- Chapin Metz, Helen, ed. *Somalia: A Country Study*. Washington: GPO for the Library of Congress, 1992.
- Council on Foreign Relations, *Somalia: a new approach*, maart 2010.
- Critical Threats, *Operation Briefer: The Upcoming Battle for Mogadishu*, 1 april 2010.
- Critical Threats, *Somalia: Areas of Control in Mogadishu*, 23 september 2010.
- Danish Immigration Service, *Report on Minority Groups in Somalia*, 24 September 2000.
- EIU, *Country report Somalia*, november 2007.
- EIU, *Country Profile Somalia 2008*, 2008.
- EIU, *Country Report Somalia*, augustus 2009.
- EIU, *Country Report Somalia*, februari 2009.
- EIU, *Country Report Somalia*, november 2009.
- EIU, *Country report Somalia*, februari 2010.

- EIU, *Country report Somalia*, mei 2010.
- EIU, *Country report Somalia*, februari, 2011.
- Elman Peace and Human Rights Centre, *2008 annual report*, 10 december 2008.
- Elmi, Dr. M.A., *The Battle Dossier, Anatomy of Frustration*, 15 november 2010.
- Enghoff, M., B. Hansen, A. Umar et al., *In Search of Protection and Livelihoods, Socio-economic and Environmental Impacts of Dadaab Refugee Camps on Host Communities*, september 2010.
- EU NAVFOR, *EU NAVFOR thanks HLMNS AMSTERDAM after more than 2 months of operations*, 19 november 2011.
- EU NAVFOR, *European Union's Naval Force counter-piracy operation enters its 3rd year as an extension to 2012 is confirmed*, 15 december 2010.
- EU, *Common Security and Defence Policy*, juli 2010.
- EU, *Common Security and Defence Policy*, januari 2011.
- EU, *EU Engagement in Somalia*, januari 2011.
- EU, *Statement by the EU High Representative Catherine Ashton on the decision of Somali Parliament*, 4 februari 2011.
- Fradkin, H., *The history and unwritten future of salafism*, 26 maart 2008.
- Freedom House, *Freedom in the world 2008 – Somaliland [Somalia]*, 2 juli 2008.
- FSNAU, *Nutrition Analysis Post Deyr 2010/11*, 25 februari 2011.
- Ganzglass, M.R., *The penal code of the Somali Democratic Republic – with cases, commentary and examples*, Rutgers University press 1971.
- Global Protection Cluster Working Group, *Handbook for the protection of internally displaced persons*, december 2007.
- Gundel, Joakim, *The predicament of the 'Oday'*, november 2006.
- HPG, *Hidden and exposed: Urban refugees in Nairobi, Kenya*, maart 2010.
- HRW, *'Hostages to Peace' threats to human rights and democracy in Somaliland*, juli 2009.
- HRW, *"Welcome to Kenya" Police abuse of Somali refugees*, juni 2010.
- HRW, *From horror to hopelessness*, maart 2009.
- HRW, *Harsh war, harsh peace*, april 2010.
- HRW, *Hostile shores – abuse and refoulement of asylum seekers and refugees in Yemen*, december 2009.
- HRW, *So much to fear*, december 2008.
- HRW, *Somalia: Stop War Crimes in Mogadishu*, 14 februari 2011.
- IASC, *Protection cluster update*, september 2010 – april 2011.
- ICG, *Somalia: The tough part is Ahead*, Policy briefing 45, 26 januari 2007.
- ICG, *Somalia: The Transitional Government on Life Support*, 21 februari 2011.
- ICG, *Somalia's divided islamists*, 18 mei 2010.
- ICG, *Somaliland: A way out of the electoral crisis*, 7 december 2009.
- IFCC, *Consultation Draft Constitution of Somalia launched for the Somali People*, 26 augustus 2010.
- IGAD, *Communique of the 17th extra-ordinary session of the IGAD Assembly of heads of state and government on Sudan, Somalia and Kenya*, 30 januari 2011.

- IGAD, *Communiqué of the International Contact Group on Somalia*, 5 januari 2007.
- ILGA, *State-sponsored Homophobia*, mei 2010.
- ILGA, *The Third Pink Book; A Global View of Lesbian and Gay Oppression*, 1993.
- IOM, *Review of current migration management system in Somalia with specific focus on Puntland*, 2009.
- ISN, *Assessing Somalia's terror threat*, 2 december 2009.
- ISS, *Understanding Al-Shabaab*, 3 juni 2009.
- Lamberti, Marcello, *Die Somali Dialekte*, Hamburg, 1986.
- LandInfo, *Conflict, security and clanprotection in South Somalia*, 12 november 2008.
- LandInfo, *Documents in Somalia and Sudan*, 5 januari 2009.
- LandInfo, *Female genital mutilation in Sudan and Somalia*, 10 december 2008.
- LandInfo, *Somalia: Protection and resolution mechanisms*, 2 juni 2009.
- LandInfo, *Somalia: Reer Hamar*, 17 december 2009.
- LandInfo, *Southern Somalia: The security situation*, 16 juni 2009.
- LandInfo, *Vulnerability – minority groups, weak clans and vulnerable individuals*, 2 juni 2009.
- Le Sage, A., *Militias and insurgency in Somalia*, 26 oktober 2009.
- Lewis, M. Paul (ed.), 2009. *Ethnologue: Languages of the World*, Sixteenth edition. Dallas, Tex.: SIL International. Online version: <http://www.ethnologue.com>.
- McGregor, A., *The Leading Factions Behind the Somali Insurgency*, Terrorism Monitor Volume 5, Issue 8, 26 april 2007.
- Menkhaus, K., "Somalia: 'They created a desert and called it peace(building)'"', *Review of African Economy*, 36(120): 223-233, 10 juni 2009.
- Menkhaus, K., *Somalia: A Country in Peril, A Policy Nightmare*, ENOUGH Strategy Paper, september 2008.
- Menkhaus, K., *Somalia: a national and regional disaster?*, april 2009.
- Menkhaus, K., *Somalia: Situation and Trend Analysis*, 20 september 2004.
- Menkhaus, K., *Somalia: State collapse and the threat of terrorism*, maart 2004.
- MFA Ethiopia, *A week in the Horn*, 14 januari 2011.
- MFA Ethiopia, *A Week in the Horn*, 31 december 2010.
- Migrationsverket Zweden, *Somalia Klanskydd*, 3 april 2009.
- Ministerie van Defensie, *Directeur Operaties bezoekt Hr. Ms. De Ruyter*, 1 maart 2011.
- Ministerie van Defensie, *Hr. Ms. Amsterdam ontmoet Hr. Ms. De Ruyter tijdens Ocean Shield*, 10 december 2010.
- Minority Rights Group International, *No redress: Somalia's forgotten minorities*, oktober 2010.
- Mixed Migration Task Force, *Mixed Migration through Somalia and across the Gulf of Aden*, juni 2010.
- Mixed Migration Task Force, *Monthly New Arrivals Report*, oktober 2010.
- Momoh, C. (ed.), *Female genital mutilation*, Radcliff Publishing Ltd, 2005, pp. 84-85.

- National Media Council, *National Media Council submitted their comments on media law to the Somali government cabinet*, 10 maart 2009.
- NSP, *NSP Daily/Weekly Security Report*, september 2010 - april 2011.
- NUSOJ, *"Mouth-murder" and Media Hijacking: A Year of Heartache and Fear for Somali Journalists*, 6 januari 2011.
- NUSOJ, *Mogadishu media houses ordered to end broadcasting music and songs*, 3 april 2010.
- NUSOJ, *NUSOJ's observations on media law*, 11 maart 2008.
- NUSOJ, *Report from Somaliland: Media freedom kept within bounds*, 22 september 2009.
- NUSOJ, *SOMALIA: a precarious and perilous place for the press*, 28 december 2008.
- NUSOJ, *The untold tales of deep misery, Somali Journalists and their Precarious Work; 2010 Survey of Somali Journalists*, 10 december 2010.
- OHCHR, *Preliminary human rights assessment on Somalia – mission report 19 July – 2 August 2008*, augustus 2008.
- Refugees International, *Field Report: Somali Refugees: Protecting Their Rights in Cities*, 16 juni 2010.
- Refugees International, *Field Report: Somalis in Kenya: Invest in the long-term*, 29 november 2010.
- Sida, *Evaluation of Sida's Humanitarian Assistance, Case Study Report Somalia*, 2010.
- Somali National Reconciliation Conference, *The Transitional Federal Charter of the Somali Republic*, 19 februari 2004.
- Taaruby, M. en Hallunbaek, L., *Al-Shabaab – The internationalization of Militant Islamism in Somalia and the Implications for Radicalisation Processes in Europe*, 26 februari 2010.
- UK Foreign & Commonwealth Office, *Annual report on human rights 2009*, maart 2010.
- UK Home Office, *Country of Origin Information Report Somalia*, 23 april 2007.
- UKBA, *Somalia: Report of the Fact Finding Mission to Nairobi, 8-15 September 2010*, 8 oktober 2010.
- UN, *Somalia: Consolidated Appeal 2011*, 1 december 2010.
- UNCHR, *Total IDPs*, maart 2011.
- UNDP, *Human Development Report Somalia*, 2001.
- UNDSS, *DSS Daily/Weekly Sitrep*, september 2010 - april 2011.
- UNGA, *A/HCR/15/48*, 16 september 2010.
- UNGA, *A/HRC/10/85*, 24 februari 2009.
- UNGA, *A/HRC/12/44*, 17 september 2009.
- UNGA, *A/HRC/13/21/Add.2*, 21 januari 2010.
- UNGA, *A/HRC/13/65 Advance Unedited Version*, 8 maart 2010.
- UNHCR, *Eligibility Guidelines, HCR/EG/SOM/10/1*, 5 mei 2010.
- UNHCR, *Global Appeal 2009 – Ethiopia*, 1 december 2008.
- UNHCR, *New camp opens for Somalis in Ethiopia as fighting rages in Mogadishu*, 16 februari 2010.
- UNHCR, *Operation in Somalia Fact Sheet*, maart 2011.
- UNHCR, *Population movement tracking monthly report*, september 2010 - maart 2011.

- UNHCR, *Somali refugees – as of February 2011*, februari 2011.
- UNHCR, *Somali refugees – as of March 2010*, maart 2010.
- UNHCR, *Somali Refugees in the Region*, 18 januari 2011.
- UNHCR, *Somalia Briefing Sheet*, maart 2011.
- UNHCR, *SPCP - Kenya Update*, April 2007.
- UNHCR, *Speech by the Representative of UNHCR, Claire Bourgeois, at the opening of the Government of Yemen's permanent registration centre*, 19 maart 2009.
- UNHCR, *UNHCR issues warning over treatment of Somali refugees*, 23 juli 2010.
- UNHCR, *Yemen, Analysis of gaps in the protection of refugees and asylum seekers*, juli 2008, herzien februari 2009.
- UNHCR/OCHA, *IDP Population Assessment of the Mogadishu Periphery*, september 2010.
- UNHRC/HC, *UN coordinator for Somalia expresses dismay over continuing injury and death of civilians caught in Mogadishu conflict*, 13 april 2010.
- UNICEF, *Somaliland launches new Juvenile law*, 9 oktober 2008.
- UNICEF, *UNICEF welcomes decision by the Somali Transitional Federal Government to ratify the Convention on the Rights of the Child*, 20 november 2009.
- UNOCHA Somalia, *Weekly Humanitarian Bulletin*, september 2010 - april 2011.
- UNOCHA, *Kenya Humanitarian Snapshot*, maart 2011.
- UNOCHA, *Somalia Humanitarian Overview*, september 2010 - januari 2011.
- UNPOS, *International Contact Group on Somalia - Final Communiqué*, 28 september 2010.
- UNPOS, *SRSF welcomes first Mogadishu meeting of Joint Security Committee*, 27 juli 2009.
- UNPOS, *Statement by Special Representative for Somalia Augustine P. Mahiga on Parliament's decision to extend its mandate*, 4 februari 2011.
- UNSC, *S/2008/466*, 16 juli 2008.
- UNSC, *S/2008/709*, 17 november 2008.
- UNSC, *S/2008/769*, 10 december 2008.
- UNSC, *S/2009/132*, 9 maart 2009.
- UNSC, *S/2009/146*, 16 maart 2009.
- UNSC, *S/2009/210*, 16 april 2009.
- UNSC, *S/2009/373*, 20 juli 2009.
- UNSC, *S/2009/503*, 2 oktober 2009.
- UNSC, *S/2009/590*, 13 november 2009.
- UNSC, *S/2009/684*, 31 december 2009.
- UNSC, *S/2010/234*, 11 mei 2010.
- UNSC, *S/2010/447*, 9 september 2010.
- UNSC, *S/2010/451*, 25 augustus 2010.
- UNSC, *S/2010/452*, 26 augustus 2010.
- UNSC, *S/2010/577*, 9 november 2010.
- UNSC, *S/2010/675*, 30 december 2010.

- UNSC, *S/2010/91*, 10 maart 2010.
- UNSC, *S/2011/30*, 25 januari 2011.
- UNSC, *S/RES/1774*, 14 september 2007.
- UNSC, *S/RES/1838 (2008)*, 7 oktober 2008.
- UNSC, *S/RES/1844 (2008)*, 20 november 2008.
- UNSC, *S/RES/1846 (2008)*, 2 december 2008.
- UNSC, *S/RES/1851 (2008)*, 16 december 2008.
- UNSC, *S/RES/1907 (2009)*, 23 december 2009.
- UNSC, *S/RES/1950*, 23 november 2010.
- UNSC, *S/RES/1950*, 23 november 2010.
- UNSC, *S/RES/1964 (2010)*, 22 december 2010.
- UNSC, *S/RES/733*, 1992.
- UNSC, *SC/9904*, 12 april 2010.
- US Department of State, *2008 Human Rights Reports: Somalia*, 25 februari 2009.
- US Department of State, *2009 Human Rights Reports: Somalia*, 11 maart 2010.
- US Department of State, *2009 report on International religious freedom – Somalia*, 26 oktober 2009.
- US Department of State, *Country reports on terrorism 2008*, april 2009.
- US Department of State, *Designation of Al-Shabaab*, Media Note, 18 maart 2008.
- US Department of State, *Report on International Religious Freedom – Somalia*, 7 november 2010.
- US Department of State, *Trafficking in persons report*, juni 2010.
- Waardenburg, J., *Historische ontwikkelingen sinds ca. 1850 in de hartlanden van de islam*, in: 'Islam. Norm, ideaal en werkelijkheid', red. J. Waardenburg. Fibula, 5e herziene druk, 2000.
- Weinstein, M., *Ideological Diversity in Somalia's Islamic Courts Movement*, Garowe Online, 25 september 2008.
- Weinstein, M., *The TFG confronts the security issue*, 8 april 2009.
- Weinstein, *Somalia: Al-Shabaab's Split and its Absorption of Hizbul Islam*, Garowe Online, 8 januari 2011.
- WHO, *Female genital mutilation*, Fact sheet no. 241, februari 2011.

Persberichten en krantenartikelen

Aftenposten
AFP
AFROL
Al Jazeera
All Africa
All Voices
Amnesty International
ANP
AP
AU PSC
BBC News
Council of the European Union
CPJ News Alert
CTC Sentinel
Daily Nation
the Economist
European Commission Delegation in Kenya
Garowe Online
Hiiraan Online
HRW
IHS Global Insight
International Herald Tribune
IRIN
Middle East Times
New York Times
NRC Handelsblad
Reporters Without Borders
Republic of Somaliland
Reuters
Shabelle Media Network
Somaliland Information
Somaliland Times
Somaliland Globe
Somaliland Press
Spits
Transitional Federal Government of the Federal Republic of Somalia
UNHCR
UNDP
UNICEF
UN News Service
UNPOS
OHCHR (Office of the High Commissioner for Human Rights)
Verenigde Naties
VOA (Voice of America)
Volkskrant
Washington Post
Yemen Observer

Websites

www.apd-somaliland.org
www.afrol.com
www.allafrica.com
www.bbc.co.uk
www.cbs.nl
www.cia.gov
www.culturalorientation.net
www.cpj.org
www.eda.admin.ch/politorbis
www.ethnologue.com
www.freedomhouse.org
www.garoweonline.com
www.icbl.org
www.imo.org
www.irinnews.org
www.kenyalaw.org
www.mask.org.za
www.manw.nato.int
www.mineaction.org
www.minbuza.nl
www.mindef.nl
www.minorityrights.com
www.nato.int
www.nusoj.org
www.ohchr.org
www.saacid.org
www.shabelle.net
www.shipping.nato.int
www.somaliangoconsortium.org
www.somalilandgov.com
www.somalilandinfo.com
www.somalilandlaw.com
www.somalinet.com
www.trimbos.nl
www.unfpa.org
www.unicef.org
unpos.unmissions.org
countrystudies.us/somalia/

Bijlage VI GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ACCORD	Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation
AU	African Union
AMISOM	African Union Mission In Somalia
ARC	African Rescue Committee
ARS	Alliance for the Re-liberation of Somalia
BBC	Britisch Broadcasting Company
CLRS	Congress for the Liberation and Reconstitution of Somalia
CTF	Combined Taskforce
CPJ	Committee to Protect Journalists
EC	Europese Commissie
EIU	Economist Intelligence Unit
EU	Europese Unie
FGM	Female Genital Mutilation
FSNAU	Food Security and Nutrition Analysis Unit
GNU	Government of National Unity
HIV/AIDS	Human Immunodeficiency Virus / Acquired Immune Deficiency Syndrome
HPG	Humanitarian Policy Group
HRW	Human Rights Watch
IASC	Inter Agency Standing Committee
ICG	International Crisis Group
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	Internally Displaced Person
IFEX	International Freedom of Expression eXchange
IFCC	Independent Federal Constitution Commission
IGAD	Intergovernmental Authority on Development
ILGA	International Lesbian and Gay Association
IMB	International Maritime Bureau
IOM	International Organisation for Migration
IRIN	Integrated Regional Information Network
ISN	International Relations and Security Network
ISS	Institute for Security Studies
JSC	Joint Security Committee
NAVO	Noord-Atlantische Verdragsorganisatie
Ngo	Niet-gouvernementele organisatie
NSF	National Security Force
NSP	NGO Security Programme
NUSOJ	National Union of Somali Journalists
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights
OUNRC/HC	Office of the United Nations Resident Coordinator / Humanitarian Coordinator
PSC	Peace and Security Council
Sida	Swedish International Development Cooperation Agency
SRSG	Special Representative of the Secretary General
TFC	Transitional Federal Charter
TFG	Transitional Federal Government
TFP	Transitional Federal Parliament
UCID	"Justice and Welfare Party"
UDUB	"Democratic United National Party"
UIC	Union of Islamic Courts
UK	United Kingdom

UKBA	United Kingdom Border Agency
UN	United Nations
UNDP	United Nations Development Programme
UNDSS	United Nations Department for Safety and Security
UNFPA	United Nations Population Fund
UNGA	United Nations General Assembly
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations Childrens Fund
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women
UNOCHA	United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
UNOSOM	United Nations Operation in Somalia
UNPOS	United Nations Political Office for Somalia
UNSC	United Nations Security Council
US	United States
USAID	United States Agency for International Development
USD	United States Dollar
VN	Verenigde Naties
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organisation